

J A A R V E R S L A G 2 0 1 8

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG	3
Profiel	3
Organisatie	4
Kerncijfers (stand per einde jaar)	9
Verslag van het Verantwoordingsorgaan	10
Intern toezicht: samenvatting bevindingen Visitatiecommissie	12
Toetsing naleving Gedragscode over 2018	15
Verslag van het bestuur	17
Financiële paragraaf	26
JAARREKENING	39
Balans per 31 december 2018	39
Staat van baten en lasten over 2018	40
Kasstroomoverzicht over 2018	41
Toelichting behorende tot de jaarrekening 2018	42
Gebeurtenissen na balansdatum	65
OVERIGE GEGEVENS	67
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	67
Actuariële verklaring	68
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	70
Bijlage 1 - Verzekerden bestand pensioenregeling	77
Bijlage 2 - Overzicht effecten per 31 december 2018	79
Bijlage 3 - Algemene ontwikkelingen in de pensioensector in 2018	80
Bijlage 4 - Grafieken	86
Bijlage 5 - Nevenfuncties (aspirant) bestuursleden	90

Alle bedragen in dit document zijn weergegeven in € 1.000, tenzij anders vermeld. Indien een bedrag niet is weergegeven in € 1.000, zijn er twee decimalen achter de komma weergegeven.

Jaarverslag

Profiel

Stichting Pensioenfonds Ecolab (verder te noemen: het pensioenfonds of het fonds), statutair gevestigd te Utrecht, is opgericht op 21 december 2000. Het pensioenfonds is een afsplitsing van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland BV. De laatste statutenwijziging was op 26 juni 2014. In deze statutenwijziging is de implementatie van de Wet versterking bestuur pensioenfonds verankerd. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30169998.

Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij koepelorganisatie de Pensioenfederatie.

Alle (gewezen) deelnemers zijn medewerkers of oud-medewerkers van de aangesloten ondernemingen van het fonds. De aangesloten ondernemingen zijn Ecolab B.V. en Ecolab Production Netherlands B.V.. Tevens neemt een drietal (voormalige) werknemers van de aangewezen instelling Nalco Netherlands B.V. deel aan de pensioenregeling die wordt uitgevoerd door het fonds.

Met ingang van 1 januari 2015 treden er geen nieuwe deelnemers meer toe tot het fonds. Hiermee is het een gesloten fonds geworden.

Missie, visie en strategie

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Ecolab heeft een missie, een visie en een strategie vastgesteld. Deze zijn leidend voor de doelstellingen die het fonds nastreeft en inspanningen die het fonds daarvoor doet.

Missie

Het fonds heeft tot doel het pensioenreglement uit te voeren en daarmee het verlenen of doen verlenen van pensioenen en/of andere uitkeringen aan werknemers en voormalige werknemers en pensioengerechtigden en aan degene die door hen worden of werden onderhouden. De hoofdtak richt zich op het beleggen en beheren van pensioengelden en het verzorgen van uitkeringen aan daartoe gerechtigde deelnemers en gepensioneerden.

Visie

De hoofddoelstelling van het beleggingsbeleid is: “het op lange termijn realiseren van een zo hoog mogelijk rendement uitgaande van het strategische beleggingsbeleid bij een acceptabel risico, rekening houdend met de verplichtingenstructuur van de stichting.”

Het bestuur onderkent het belang van risicomanagement dat een steeds belangrijkere rol is gaan spelen in de aansturing van het pensioenfonds. Het beleid van het bestuur is er niet op gericht om risico's per definitie uit sluiten, maar om risico's op een verantwoorde wijze te beheersen.

Strategie

Om de hoofddoelstelling te realiseren voert het pensioenfonds een gecombineerd beleid, waarbij enerzijds een deel van de portefeuille is ingericht om de risico's ten opzichte van de verplichtingen te beperken (matchingportefeuille) en anderzijds een deel van de portefeuille is ingericht om het voor risico gecorrigeerd rendement van de beleggingsportefeuille te optimaliseren (rendementsportefeuille). Hierbij voert het pensioenfonds een passieve beleggingsstijl.

Teneinde de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen, wenst het bestuur de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze te beleggen. Bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid, de invulling van dit beleid en de naleving van het vastgelegde risicokader, handelt het bestuur in overeenstemming met de prudent person gedachte.

Het pensioenfonds heeft in overleg met haar sociale partners en het Verantwoordingsorgaan de risicohouding van het pensioenfonds vastgesteld:

- Het pensioenfonds vindt een stabiele premie en opbouw belangrijk.
- Het pensioenfonds wil pensioenverlagingen zoveel als mogelijk voorkomen. In een slechtweersscenario wil het pensioenfonds minimaal een nominaal pensioen kunnen uitkeren.
- Het pensioenfonds vindt koopkrachtbehoud belangrijk en financiert dit uit toekomstige overrendementen. Dit betekent wel dat het pensioenfonds ook het risico loopt dat de rendementen tegenvallen. Het pensioenfonds streeft een pensioenresultaat van minimaal 90% na.

Organisatie

Bestuur

De samenstelling van het bestuur was gedurende het verslagjaar 2018 als volgt:

	Functie	Lid sinds	Einde zittingsduur
Werkgeversleden			
R.J. Hagoort, Utrecht	Voorzitter	9-2012	onbepaald
X.R. de Vries, Rosmalen	Lid	5-2013	onbepaald
Werknemersleden			
A.E. Jenner, IJsselstein	Secretaris	9-2012	2020
A.H. Goemans, Nijmegen	Lid	2-2014	2020
D.P. Lucas, vertegenwoordiger (pre-)pensioengerechtigden	Lid	9-2018	2021

Het bestuur bestaat vanaf februari 2014 uit 2 werkgeversleden en 3 werknemersleden waarvan 1 lid namens de (pre-)pensioengerechtigden.

Het bestuur hanteert een paritair bestuursmodel. Belangrijk voordeel van dit model is de directe betrokkenheid in het bestuur van werknemers van Ecolab. Het bestuur heeft besloten de bestuursfuncties in dit paritair model met ingang van 1 juli 2014 als volgt in te vullen: 5 bestuursleden, waarbij 2 namens de werkgever, 2 namens de werknemers en 1 namens de (pre-)pensioengerechtigden. Dit betekent dat er vanaf 1 juli 2014 met gewogen stemverhoudingen gewerkt wordt: de werkgeversleden hebben elk 1 stem en de bestuursleden namens de werknemers/(pre-)pensioengerechtigden elk 2/3 stem.

Het bestuur heeft het gekozen bestuursmodel en het werken met gewogen stemverhoudingen per 1 juli 2015 geëvalueerd. De ervaringen met het werken met gewogen stemverhoudingen zijn goed. Het bestuur heeft daarom besloten het paritair bestuursmodel en het werken met gewogen stemverhoudingen vooralsnog ongewijzigd te continueren. Het bestuur heeft DNB hiervan op de hoogte gebracht. In deze situatie is nadien geen wijziging gekomen, er is geen aanleiding geweest om het gekozen bestuursmodel te heroverwegen. Het bestuur is van plan het huidige bestuursmodel in 2019 opnieuw te evalueren.

Zowel het bestuur als het Verantwoordingsorgaan bestaan uitsluitend uit mannen. Het bestuur realiseert zich dat de Code Pensioenfondsen 2018 normen bevat m.b.t. diversiteit en diversiteitsbeleid. Zo dient er in zowel het bestuur als het Verantwoordingsorgaan tenminste één vrouw te zitten en één lid onder de veertig jaar (norm 33). Het jongste bestuurslid heeft in 2015 de leeftijd van veertig jaar bereikt. Het bestuur heeft de gewenste diversiteit met de ondernemingsraad en de werkgever besproken. Gezien de relatief beperkte achterban (gesloten fonds, krimpend aantal actieve deelnemers) is het erg lastig zo niet onmogelijk om te voldoen aan de genoemde norm. Het bestuur heeft er daarom voor gekozen om geen concrete stappen vast te stellen om het diversiteitsbeleid te bevorderen en om geen concrete doelstellingen te formuleren. Bij vacatures in het bestuur c.q. het Verantwoordingsorgaan zal telkens bezien worden op welke wijze invulling

gegeven kan worden aan het diversiteitsbeleid. Uitgangspunt hierbij is dat nadrukkelijk gestreefd wordt naar het vergroten van de diversiteit van het betreffende orgaan.

Sinds maart 2017 is de heer D.P. Lucas als aspirant bestuurslid aanwezig geweest bij de bestuursvergaderingen. De heer D.P. Lucas is voormalig voorzitter van de ondernemingsraad van Ecolab en hij was tijdens zijn actieve dienstverband bestuurslid van het pensioenfonds. Inmiddels is de heer Lucas gepensioneerd. In 2018 is de voorgenomen benoeming tot bestuurslid van de heer Lucas aan DNB voorgelegd. DNB heeft ingestemd met zijn benoeming. Tijdens de bestuursvergadering van 12 september 2018 is de heer Lucas als opvolger van de heer W. de Jong (die zich niet herkiesbaar heeft gesteld) benoemd als bestuurslid namens de (pre-)pensioengerechtigden.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de dagelijkse uitvoering van werkzaamheden uitbesteed aan meerdere uitvoeringsorganisaties. Deze werkzaamheden betreffen vermogensbeheer en pensioenadministratie. Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, eindverantwoordelijk blijft voor de uitbestede taken.

Klachten- en geschillenregeling

De klachten- en geschillenregeling is als bijlage bij het pensioenreglement opgenomen. Op grond van deze regeling kan een belanghebbende, indien bij hem/haar een klacht of geschil is ontstaan, zich hierover schriftelijk tot het dagelijks bestuur van het fonds wenden. Het dagelijks bestuur zal vervolgens de klacht of het geschil in behandeling nemen en een oordeel geven. In het afgelopen verslagjaar heeft het dagelijks bestuur geen klacht ontvangen.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het pensioenfonds wordt gevormd door de voorzitter, de heer R.J. Hagoort als vertegenwoordiger van de werkgeversleden, en secretaris de heer A.E. Jenner als vertegenwoordiger van de werknemersleden. Het dagelijks bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het pensioenfonds, overeenkomstig de vastlegging in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN).

Uitvoeringsorganisatie

De uitvoeringsorganisatie is Ecolab B.V.. De werkzaamheden betreffen alle werkzaamheden van de uitvoeringsorganisatie op het gebied van de pensioenadministratie. Hieronder valt de deelnemers-, uitkerings-, en financiële administratie. Voor de uitvoering van deze werkzaamheden is een pensioenadministratie-overeenkomst opgemaakt. Ecolab B.V. heeft de uitkeringenadministratie uitbesteed aan RiskCo Administrations.

Vermogensbeheerders

De vermogensbeheerders zijn State Street global Advisors, hierna te noemen SSgA, Vanguard en KasBank. De beleggingsportefeuille van het pensioenfonds wordt beheerd door SSgA en Vanguard. KasBank draagt zorg voor de afdekking van het valutarisico en de uitvoering van de administratie hiervan. Naast de bij SSgA en Vanguard ondergebrachte middelen wordt ook belegd in een collateral obligatie welke in bewaring bij Kas Bank is gegeven.

In de 2^e helft van 2017 heeft SSgA het fonds laten weten dat het EuroPalms fonds waarin door het pensioenfonds belegd werd per 31 december 2017 geliquideerd zou worden. Na overleg met SSgA is dit uiteindelijk 31 maart 2018 geworden. Als gevolg van het sluiten van het EuroPalms fonds was het bestuur gedwongen op zoek te gaan naar alternatieven om de rente-afdekking te borgen. Het bestuur heeft een onderzoek uitgevoerd naar alternatieven voor de rente-afdekking en heeft na een zorgvuldig proces besloten om een switch van het EuroPalms fonds van SSgA naar een staatsobligatiefonds van Vanguard te effectueren. Overwegingen die hebben meegespeeld bij de besluitvorming (naast uitgangspunt van het intact houden de risico-afdekking) waren o.a. kostenvoordelen en een vereenvoudiging van de opzet. Als gevolg van de switch is het kredietrisico toegenomen (toename

van de schok voor het kredietrisico in het model om het VEV vast te stellen). De hogere schok voor kredietrisico had een verhogend effect op het VEV van 3,0%. Door het iteratieve karakter van het VEV-model werd, als gevolg van de verhoging van het VEV, ook het aandelenrisico 0,2% hoger. Op zich is het verhogen van het VEV een verhoging van het risicoprofiel, hetgeen niet is toegestaan vanwege het lopende herstelplan van het pensioenfonds. Het bestuur was van mening dat de overgang naar het Vanguard fonds niet leidt tot een doelbewuste verhoging van het risicoprofiel, in ieder geval niet evident in strijd is met (doel en strekking van) wet- en regelgeving. Om zekerheid te verkrijgen heeft het bestuur actief het overleg gezocht met DNB. In dit overleg is vast komen te staan dat DNB van mening is dat er wel sprake is van een doelbewuste verhoging van het risicoprofiel en dat het VEV teruggebracht diende te worden naar de situatie van voor de transitie naar het Vanguard fonds. Het fonds heeft om dit te bewerkstelligen een plan van aanpak opgesteld dat is goedgekeurd door DNB. Doel was om vóór 1 juli 2019 het VEV terug te brengen naar het oude niveau.

Voor de verlaging van het VEV zijn op 19 en 20 juni 2019 transacties uitgevoerd waarmee conform planning vóór 1 juli 2019 het VEV weer op het beoogde niveau zal zijn.

Het bestuur heeft maatregelen getroffen om toezicht te kunnen uitoefenen op de activiteiten van de vermogensbeheerders. Voor elke vermogensbeheerder afzonderlijk zijn beleggingsrichtlijnen vastgesteld. De vermogensbeheerders voeren de vermogensbeheeropdracht uit zoals vervat in deze beleggingsrichtlijnen. Deze richtlijnen hebben onder meer betrekking op een normale portefeuillestructuur, kwaliteit en diversificatie vereisten, wijze van rapportering en standaarden voor de resultaatbepaling. Hierbij is met name het monitoren van het beleggen binnen de door het bestuur afgegeven mandaten van belang. Bovendien wordt hierbij aandacht gegeven aan de juiste interpretatie en uitvoering van beleggingen in lijn met het strategische beleggingsbeleid dat door het bestuur aan de hand van de uitkomsten van de ALM-studie is vastgesteld. Het bestuur ziet er op toe dat de verplichtingen die voortvloeien uit de EMIR-regelgeving adequaat zijn vastgelegd.

Het bestuur laat periodiek een ALM-studie uitvoeren. Dit is voor het laatst in het voorjaar van 2015 gebeurd. Begin 2017 heeft het bestuur een update van de ALM-studie uit laten voeren. Hiertoe is besloten omdat de financiële positie van het fonds is veranderd (de actuele dekkingsgraad van het fonds was begin 2017 lager dan in 2015) en omdat de economische omstandigheden gewijzigd zijn. In de update van de ALM-studie zijn naast de huidige strategische beleggingsmix een aantal alternatieve beleggingsmixen doorgerekend en varianten met een alternatieve rente-afdekking. De betreffende mixen zijn zowel doorgerekend met een renteontwikkeling conform de forwards als met een renteontwikkeling conform de economische scenario's van de ALM-adviseur van het pensioenfonds. De laatstbedoelde set bevat rentetermijnstructuren die iets meer stijgen dan de ingeprijsde forwards. Met het oog op het gesloten karakter van het pensioenfonds is specifiek ook gekeken naar de resultaten op de eerste 5 jaar. Conclusie op basis van de update was dat het verhogen van het beleggingsrisico c.q. het verlagen van de rente-afdekking naar verwachting zal leiden tot een hoger verwacht rendement, maar ook tot een hogere kans op korten en een lager pensioenresultaat in slechtweers scenario's. De uitkomsten van de alternatieve varianten die zijn doorgerekend lagen verder erg dicht bij elkaar. Het bestuur heeft op basis van de uitkomsten geen aanleiding gezien om de huidige strategische beleggingsmix en/of de huidige renteafdekking aan te passen.

Externe ondersteuning

Het pensioenfonds wordt bijgestaan door externe deskundigen voor actuariaat en risicobeheersing op zowel de korte als de lange termijn. Het bestuur laat zich op actuariel gebied adviseren door actuariel bureau Willis Towers Watson.

Voor de controlerende taken zijn betrokken:

De certificerend actuaris, J.L.A. Schilder AAG van Towers Watson Netherlands B.V.

De externe accountant is F.M van den Wildenberg RA van KPMG Accountants N.V.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan is op 1 januari 2009 ingesteld en is in 2018 als volgt samengesteld:

Werkgeversleden	Functie	Lid sinds	Einde zittingsduur
J. Zinger	Voorzitter	2012	2019
Werknemersleden			
A.P. Dral	Secretaris	2017	2022
M. van Dijk (namens de (pre-) pensioengerechtigden)	Lid	2017	Afgetreden in februari 2018
W. de Jong (namens de (pre-) pensioengerechtigden)	Lid	2018	2022

Het bestuur legt aan het Verantwoordingsorgaan verantwoording af over het gevoerde beleid. Daarbij gaat het vooral om de vraag of het bestuur bij haar beleid op een evenwichtige manier rekening heeft gehouden met de belangen van alle belanghebbenden.

Wegens persoonlijke omstandigheden is de heer Van Dijk in februari 2018 afgetreden als lid van het Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan heeft oud-bestuurslid de heer W. de Jong bereid gevonden als opvolger plaats te nemen in het Verantwoordingsorgaan. Het bestuur heeft conform de geldende benoemingsprocedure van de leden van het Verantwoordingsorgaan namens de (pre-)pensioengerechtigden voor deze vacature kandidaten opgeroepen zich verkiesbaar te stellen. Er hebben zich geen kandidaten gemeld. De heer De Jong is vervolgens benoemd als lid van het Verantwoordingsorgaan.

In 2017 is afgesproken dat mevrouw De Langen secretariële ondersteuning zal verlenen aan het Verantwoordingsorgaan.

Intern toezicht (Visitatiecommissie)

Het bestuur heeft gekozen voor een Visitatiecommissie, die het functioneren van het pensioenfonds zal evalueren en toetsen. Het gaat dan om een beoordeling van de beleids- en bestuursprocedures en – processen en de controleomgeving van het pensioenfonds. De Visitatiecommissie is in december 2010 ingesteld. Gedurende het verslagjaar 2018 is de Visitatiecommissie als volgt samengesteld:
Mevrouw mr. M. Meijer-Zaalberg (vanaf 1 oktober 2016)
De heer mr. E. Klijn (vanaf 16 november 2016)
De heer R. Albrecht, CFA, CPE (met ingang van 1 oktober 2014)

In december 2018 heeft het bestuur de Visitatiecommissie gevraagd de jaarlijkse visitatie uit te voeren. Deze visitatie is uitgevoerd in de periode februari 2019 - april 2019 en de rapportage is in mei 2019 opgeleverd. Het bestuur heeft de Visitatiecommissie de opdracht gegeven om zich naast de wettelijke taken specifiek ook te richten op de transitie van de beleggingen als gevolg van het sluiten door SSgA van het PALM-fonds (zie nader later in dit verslag). U vindt een samenvatting van de bevindingen van de Visitatiecommissie elders in dit jaarverslag.

Compliance officer

Het bestuur heeft de heer J. Zinger aangesteld in de functie compliance officer. De compliance functie is nader omschreven in de Gedragscode van het pensioenfonds. De Gedragscode maakt deel uit van het door het pensioenfonds gevoerde integriteitsbeleid. Conform de Gedragscode houdt de compliance verantwoordelijke toezicht op de deugdelijkheid en effectiviteit van interne regels en procedures. De externe accountant ziet toe op de in het kader van de naleving van de Gedragscode door de compliance verantwoordelijke uitgevoerde werkzaamheden.

KPMG Advisory vervult ondersteunende compliance werkzaamheden. KPMG Advisory toetst jaarlijks aan de hand van een vragenlijst of de verbonden personen en insiders van het pensioenfonds de Gedragscode in het voorafgaande jaar hebben nageleefd. Tevens wordt er door middel van case studies en discussies in bestuursvergaderingen gewerkt aan het vergroten van bewustwording van integriteitdilemma's en de wijze waarop hiermee omgegaan kan worden.

De compliance officer rapporteert ten minste jaarlijks over zijn werkzaamheden en doet aanbevelingen op basis van de resultaten van zijn werkzaamheden. Dit vindt plaats in dezelfde bestuursvergadering als waarin KPMG Advisory rapporteert over de resultaten van de door hen uitgevoerde toets op de naleving van de Gedragscode.

Beleggingscommissie

Het pensioenfonds kent geen separate beleggingscommissie. De contacten met de vermogensbeheerders worden in eerste instantie door de voorzitter en de heer A.E. Jenner onderhouden. Zij worden hierbij ondersteund door de beleggingsconsultant van het pensioenfonds. De besluitvoering ligt bij het bestuur als collectief. Tot deze besluiten kunnen bijvoorbeeld behoren het nader vormgeven of aanpassen van het beleggingsbeleid, de keuze van strategische benchmarks, het opstellen en up to date houden van het beleggingsplan en het monitoren van de vermogensbeheerders.

Het beleggingsbeleid en de Verklaring Beleggingsbeginselen zijn vastgelegd in de ABTN. De Verklaring Beleggingsbeginselen beschrijft op beknopte wijze de uitgangspunten van het beleggingsbeleid van het fonds. De uitgangspunten worden door het bestuur vastgesteld. Conform geldende wet- en regelgeving gaat de Verklaring Beleggingsbeginselen in op de doelstelling van het beleggingsbeleid, de risico's en risicobeheer, de algemene uitgangspunten en beleggingsbeginselen en de uitvoering van het beleggingsbeleid. De Verklaring Beleggingsbeginselen wordt om de drie jaar herzien. Daarnaast wordt de Verklaring Beleggingsbeginselen onverwijld herzien als er tussentijds een belangrijke wijziging in het beleggingsbeleid optreedt.

Kerncijfers (stand per einde jaar)

Boekjaar	2018	2017	2016	2015	2014
Aantal werkgevers	2	2	2	2	2
Aantal verzekerden					
Actieve deelnemers	138	148	163	179	190
Premievrije rechten ("slapers")	267	269	259	356	361
Pensioentrekkenden	154	150	147	148	144
Reglementvariabelen (per 1 januari volgend op het genoemde boekjaar)					
Toeslagverlening actieven per 1 januari	0,61%	0,07%	0,0%	0,0%	0,9%
Toeslagverlening inactieven PF per 1 januari	0,52%	0,06%	0,0%	0,0%	0,2%
Toeslagverlening inactieven PPF per 1 januari	0,52%	0,06%	0,0%	0,0%	0,2%
Cumulatief niet toegekende toeslagen actieven (per 31-12)	14,04%	12,46%	10,66%	9,26%	8,76%
Cumulatief niet toegekende toeslagen inactieven (per 31-12)	11,64%	10,36%	9,96%	9,56%	9,06%
Pensioenuitvoering					
Feitelijke premie	1.913	2.003	2.133	2.235	2.252
Kostendekkende premie	2.232	2.392	2.172	2.052	1.845
Gedempte kostendekkende premie	1.790	1.890	1.880	1.351	1.455
Pensioenuitvoeringskosten	349	313	296	296	263
Uitkeringen	2.438	2.421	2.369	2.292	2.262
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	108.100	111.752	108.053	100.343	101.634
Minimaal vereist eigen vermogen	4.116	4.033	4.125	3.831	3.680
Vereist eigen vermogen	17.571	17.134	14.164	13.693	10.126
Pensioenverplichtingen	100.394	98.365	100.608	93.446	89.393
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	107,7%	113,6%	107,4%	107,4%	113,7%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in%)	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%
Vereiste dekkingsgraad (in %)	117,5%	117,4%	114,1%	114,7%	111,3%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	113,9%	111,6%	104,6%	108,8%	112,0%
Reële dekkingsgraad (in %)	93,3%	90,9%	86,1%	88,7%	nvt
Beleggingsportefeuille					
Aandelen	37.765	42.454	39.659	36.010	34.004
Vastrentende waarden	71.027	68.677	68.153	63.555	67.884
Derivaten	14	225	321	-200	-309
Beleggingsrendement in %	-2,6%	5,7%	10,6%	-0,4%	28,2%
Benchmark in %	-1,2%	5,5%	10,4%	2,0%	27,2%

Alle bedragen in dit document zijn weergegeven in € 1.000, tenzij anders vermeld. Indien een bedrag niet is weergegeven in € 1.000, zijn er twee decimalen achter de komma weergegeven.

Tot en met 2015 werd een deelnemer die zowel premievrije als actieve aanspraken had, twee keer meegeteld in de aantallen. Vanaf 2016 is er voor gekozen om elke deelnemer slechts één keer mee te tellen. Dit leidt tot een afname van het aantal gewezen deelnemers met 66 en van het aantal gepensioneerden met 4 primo 2016. De cijfers tot en met 2015 zijn weergegeven op basis van de oude methode.

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Algemeen:

De leden van het VO (Verantwoordingsorgaan) worden door het bestuur van het Pensioenfonds geïnformeerd door middel van overlegvergaderingen, notulen, agenda's en besluitenlijsten en directe toegang tot de SharePoint site "OnePlace", waar alle correspondentie van het pensioenfonds is opgeslagen. Op deze wijze wordt het VO op de hoogte gehouden van alle belangrijke ontwikkelingen en (voorgenomen) besluiten en is het mogelijk een goede invulling te geven aan haar taken en verantwoordelijkheden.

In 2018 en begin 2019 zijn de volgende wijzigingen/mutaties doorgevoerd in de samenstelling van het VO:

- De heer Wicher de Jong is toegetreden als lid voor het VO namens de (pre)gepensioneerde deelnemers
- Mevrouw Coine de Lange heeft Ecolab verlaten en is derhalve ook uitgetreden als secretaresse voor het VO
- Mevrouw Antoinette Valkenburg heeft de taak als secretaresse voor het VO op zich genomen

VO-activiteiten afgelopen jaar:

- Themamiddag voor Verantwoordingsorganen
- Overleg bestuur - VO – VC
- Concept Jaarverslag Pensioenfonds
- VO-bijeenkomst, jaarverslag, bevindingen & aanbevelingen.
- VO-intake gesprek met Wicher de Jong
- Overleg bestuur - VO – VC
- Overleg bestuur - VO – VC

Het VO heeft in 2018 en begin 2019 drie adviezen gegeven, op verzoek van bestuur van het pensioenfonds:

- Premiestelling 2018
- Het in lijn brengen van de uitvoeringsovereenkomst Pensioenfonds Ecolab met de geldende wet- en regelgeving
- Akkoord uitvoeringsovereenkomst Nalco-groep:
 - Het betreft de bereidheid van de stichting Ecolab Pensioenfonds om voor de Nalco-groep de pensioenadministratie te voeren in 2019, voor minimaal een jaar.
 - VO heeft expliciet aangegeven dat deze uitvoeringsovereenkomst niet ten koste mocht gaan van de bestaande regeling (geen versoering)

Het VO heeft op alle aanvragen een positief advies afgegeven.

Het VO heeft het concept Jaarverslag 2018 op 2 mei 2019 ontvangen.

Het VO komt tot de volgende bevindingen:

Dekkingsgraad: de actuele (maand) dekkingsgraad, was eind 2018 107,7%. Dit was eind van 2017 113,6%.

VEV: door sluiting van het SSgA fonds (bedoeld voor renteafdekking) en daaropvolgend overbrenging van de fondsen naar het Vanguard fonds, ontstond een negatief effect op het VEV, dat hierdoor met 3% steeg.

Uitvoering pensioenregeling Nalco-groep vanaf 1 januari 2019: voor beperkte duur, in principe één jaar. Verdere formalisatie/verlenging zal nadere onderhandeling/onderzoek vereisen.

Toekomstbestendigheid fonds: het bestuur van het pensioenfonds inventariseert de mogelijkheden om de pensioenregelingen die door het pensioenfonds worden uitgevoerd (inclusief de eindloonregeling van de Nalco-groep) onder te brengen bij andere pensioenuitvoerders.

Aanbevelingen:

- Uitvoering pensioen Nalco-groep. Afgesproken is dat het pensioenfonds de Nalco-regeling voor beperkte duur zal uitvoeren. Het VO acht het van belang dat het bestuur er op toeziet dat de uitvoering van deze regeling inderdaad van korte duur is
- In 2017 heeft het VO een aanbeveling gedaan ten aanzien van de gevolgen van de niet toegekende toeslagen alsmede de mogelijkheden tot correctie op de website. De urgentie dient duidelijker gecommuniceerd te worden. De deelnemers moeten worden gewezen op de consequenties, zodat ze dan hun eigen conclusies kunnen trekken over hun toekomstige financiële situatie en indien gewenst een actieplan maken buiten het pensioenfonds om
- Het bestuur heeft een nieuwsbericht (“INDEXATIEBESLUIT 2019 14-12-2018”) op de website geplaatst, helaas is dit nieuwsbericht inmiddels al gearchiveerd
- Het VO beveelt aan om bovenstaande prominenter aandacht te geven op de website. Ook benadrukken wij het belang van papieren informatieverstrekking naar de deelnemers bij ingrijpende consequenties/wijzingen
- Door het gevoerde beleid om deelnemers alleen via de website van informatie te voorzien kan het voorkomen dat deelnemers toch niet op de hoogte zijn van ingrijpende consequenties/wijzingen

Oordeel:

Het VO is van oordeel dat:

- Het bestuur voldoende informatie aan het VO heeft verstrekt om zich een oordeel te kunnen vormen over het gevoerde beleid
- Het handelen van het bestuur in 2018 in overeenstemming is geweest met de statuten en reglementen
- Het bestuur in 2018 een consistent beleid heeft gevoerd, waarbij de belangen van alle betrokkenen goed afgewogen en geborgd zijn
- Het bestuur gedegen en logische beleidskeuzes heeft gemaakt voor de toekomst

Wij danken het bestuur voor de aangeleverde informatie en de prettige samenwerking.

Nieuwegein, 14 Mei 2019

Verantwoordingsorgaan:

J. Zinger, Nieuwegein

A. Dral, Montfoort

W. de Jong, Leiderdorp

Voorzitter

Secretaris

Lid

A. Valkenburg, Utrecht

Secretaresse VO

Reactie door het bestuur van het pensioenfonds op het verslag van het**Verantwoordingsorgaan:**

Met betrekking tot de uitvoering van de pensioenregeling van de Nalco-groep is in de overeenkomst tussen de werkgever en het pensioenfonds vastgelegd dat het pensioenfonds deze regeling één jaar (dat wil zeggen in 2019) zal uitvoeren. Verder is in de overeenkomst vastgelegd dat de uitvoering in onderling overleg eenmaal voor de duur van maximaal één jaar kan worden verlengd. De werkgever is verplicht om in 2019 tenminste éénmaal per kwartaal het pensioenfonds de informeren over de voortgang met betrekking tot het onderbrengen van de regeling van de Nalco-groep bij een andere pensioenuitvoerder en over het eventueel gebruik maken van de mogelijkheid om de uitvoering éénmaal ter verlengen. Het bestuur is van mening dat er door het vastleggen van deze afspraken in de

uitvoeringsovereenkomst met de werkgever voldoende waarborgen zijn dat de werkgever vaart maakt met zijn inspanningen om een structurele oplossing te vinden voor de uitvoering van de pensioenregeling van de Nalco-groep en dat de uitvoering door het pensioenfonds helder afgebakend is in de tijd. Het bestuur zal regelmatig over de voortgang van de gesprekken met de werkgever over de toekomst van het fonds communiceren (zowel schriftelijk als op de website). Hierbij zal specifiek ook worden ingegaan op de ontwikkelingen t.a.v. de uitvoering van de pensioenregeling van de Nalco-groep.

Het Verantwoordingsorgaan geeft als aanbeveling dat het bestuur prominenter melding moet maken van cumulatieve achterstand in toeslagen als gevolg van toeslagen die in het verleden niet zijn verleend. Tevens moeten de deelnemers worden gewezen op de consequenties, zodat ze dan hun eigen conclusies kunnen trekken over hun toekomstige financiële situatie en indien gewenst een actieplan maken buiten het pensioenfonds om. Op de website van het pensioenfonds www.pfecolab.nl is mede n.a.v. een aanbeveling van het Verantwoordingsorgaan in het vorige verslagjaar een Nieuwsbericht geplaatst waarin zowel voor actieven als inactieven de cumulatieve achterstand in toeslagen vermeld wordt over de afgelopen 10 jaar. Deze informatie wordt ook schriftelijk aan de deelnemers verstrekt. Het bestuur zal dit onderwerp nogmaals expliciet onder de aandacht brengen in een nieuw Nieuwsbericht op de website.

Het bestuur heeft er inderdaad voor gekozen om de communicatie zoveel mogelijk via de eigen website te laten verlopen. Er wordt echter ook regelmatig schriftelijk gecommuniceerd en van deze gelegenheden wordt gebruik gemaakt om ook andere onderwerpen onder de aandacht te brengen bij de pensioengerechtigden (zoals de opgelopen achterstand in de toeslagen). Recent is door het bestuur besloten om de schriftelijke communicatie uit te breiden. Zo zal er bij zaken die de uitkering van de pensioenen raken of de toekomst van het pensioenfonds betreffen ook schriftelijk worden gecommuniceerd. De aanbeveling van het Verantwoordingsorgaan hieromtrent wordt dus opgevolgd.

Tot slot, ondanks de recente wijzigingen in de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan constateert het bestuur dat er sprake is van grote betrokkenheid en een verdere stijging van kwaliteit bij de uitoefening van de wettelijke taken door de leden van het Verantwoordingsorgaan. Het bestuur ervaart de samenwerking met het Verantwoordingsorgaan onverminderd als zeer constructief en verheugt zich op de continuering van de samenwerking in de toekomst.

Intern toezicht: samenvatting bevindingen Visitatiecommissie

Deze rapportage bevat de bevindingen van de visitatiecommissie (hierna VC) naar aanleiding van het onderzoek over de periode januari 2018 tot en met december 2018. De taak van VC bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds en is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur.

De VC volgt de toezichtcode van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (hierna VITP). In het kader van deze visitatie heeft de VC documenten bestudeerd en gesprekken gevoerd met het bestuur en het verantwoordingsorgaan (hierna VO). Daarnaast heeft de VC onderling overleg gevoerd over de waarnemingen.

Het bestuur heeft voor de visitatie over 2018 in het bijzonder aandacht gevraagd voor het vermogensbeheer, specifiek de transitie van het LDI-fonds (PALM) van SSgA naar het staatsobligatiefonds van Vanguard.

Functioneren van de governance

De VC heeft vastgesteld dat de vacatures in het bestuur en het VO in 2018 adequaat zijn vervuld. Ook de sleutelfuncties zijn door het bestuur tijdig ingevuld door de benoeming van de sleutelfunctiehouders audit en risicobeheer. Het VO heeft in 2018 de nodige adviezen uitgebracht, waarbij het bestuur het VO heeft voorzien van uitgebreide informatie om tot een goede beoordeling te kunnen komen. De VC merkt op dat het te dicht functioneren van het VO op het bestuur kan leiden

tot verwarring en/of vermenging van taken en verantwoordelijkheden. Zeker gezien het traject naar een nieuwe toekomst moet het VO zelfstandig zijn rol kunnen spelen. De VC beveelt aan:

- In 2019 de invulling en werking van de sleutelfuncties te evalueren;
- De rol van het VO als zelfstandig orgaan van het pensioenfonds goed te blijven monitoren.

Functioneren van het bestuur

De VC is van oordeel dat het bestuur goed functioneert. De VC heeft vastgesteld dat het bestuur in 2018 de nodige aandacht heeft besteed aan het functioneren, de geschiktheid en de benodigde opleiding van de bestuursleden. De VC heeft geen aanbevelingen.

Beleid van het bestuur

Het bestuur is hands-on betrokken bij de uitvoering van het vermogensbeheer, zo blijkt bij de implementatie van de valutahedge en bij de transitie van State Street naar Vanguard. Deze betrokkenheid is positief omdat het direct zicht geeft op de gang van zaken binnen het vermogensbeheer en leidt tot vergroting van de kennis. Het relatief eenvoudige beleid en de eenvoudige uitvoering maken de drempel om direct betrokken te zijn laag. Nadeel is dat het bestuur geen specialistische kennis en ervaring heeft op het gebied van bijvoorbeeld de transitie. Op deze wijze wordt ook key-man-risk geïntroduceerd: gaan processen ongestoord door in geval van vakantie of ziekte van betrokken bestuursleden? Daarbij komt dat het bestuur nu lastig de uitvoering van deze onderdelen van het vermogensbeheer kan evalueren omdat het daar zelf ook (deels) uitvoering aan geeft.

Bovendien loopt het bestuur aansprakelijkheidsrisico's die anders (tegen een prijs) uitbesteed zouden zijn aan een fiduciair 'light' of een andere 'spin in het web' rol. Nu nemen bestuursleden die (onbeloond) op zich. Het bestuur zou zich kunnen toeleggen op het opstellen van het beleggingsbeleid en het selecteren van de uitvoerders. Vervolgens kan het bestuur het beleid en de uitvoering evalueren. Bij deze taken kan het bestuur wel heel hands-on betrokken zijn door de regie naar zich toe te trekken en adviseurs alleen onderdelen van de puzzel te laten uitwerken door specialisten. De VC beveelt aan:

- Een gespecialiseerde transitie-manager in te huren bij een volgende transitie;
- De specificaties van het onderliggende geldmarktfonds dat is opgenomen in het LDI-fonds te analyseren ten aanzien van (krediet)risico's, kosten en de effecten op het VEV;
- De effecten bij een rentestijging te analyseren;
- Te beoordelen of de lijst van selectiecriteria compleet is;
- De lijst van selectiecriteria op te nemen in de ABTN, als evaluatiecriteria;
- De certificerend actuaire een pre-scan op de selectie van het nieuwe LDI-fonds uit te laten voeren, met name ten aanzien van prudent person en VEV-effecten;
- Te toetsen of het bestuur doorkijk heeft in alle onderliggende beleggingen in alle fondsen, waaronder het nieuwe LDI-fonds en het daar in hangende geldmarktfonds;
- De coördinatie van het vermogensbeheer uit te besteden aan een fiduciair 'light' en als bestuur te beperken tot beleidsvorming en evaluatie, op onderdelen ondersteund door specialisten.

Algemene gang van zaken in het fonds

De VC is van oordeel dat het bestuur voldoet aan de eisen van beheerste en integere bedrijfsvoering. De fondsdocumenten en overeenkomsten hebben de aandacht van het bestuur om te voldoen aan wet- en regelgeving. De rapportages geven het bestuur het benodigde inzicht. In de evaluatie van de uitbestedingsrelaties kan meer structuur worden aangebracht. De VC beveelt aan:

- In de actielijst bij de diverse acties de datum van gereed vermelden;
- Criteria vastleggen waaraan uitbestedingspartijen worden beoordeeld;
- Een jaarlijkse evaluatiekalender op te stellen.

Adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging

De VC heeft vastgesteld dat het bestuur weer vervolgstappen heeft gezet in de ontwikkeling van de SIRA (systematische integriteitsanalyse) en overige niet-financiële risico's. Het is de bedoeling dit in

het eerste kwartaal van 2019 af te ronden. In de voorleggers en de notulen ontbreekt nog, indien van toepassing, het benoemen van de risico's, de beheersmaatregelen en de belangenafweging. De VC beveelt aan:

- In de voorleggers en de notulen de risico's en belangenafweging te vermelden bij de besluitvorming.

Communicatie

Het bestuur heeft voldoende aandacht voor communicatie. Na ieder vergadering wordt besloten wat er eventueel op de website ter informatie voor de deelnemers op moet.

Actualisering van de website en het communicatieplan zal in 2019 plaatsvinden. De VC beveelt aan:

- In het nieuwe communicatieplan doelstellingen op te nemen die haalbaar en meetbaar zijn.

Naleving Code Pensioenfonds

De VC heeft vastgesteld dat het fonds niet voldoet aan alle normen van de Code Pensioenfonds 2013. In het bestuursverslag 2017 heeft bestuur verantwoording afgelegd over de toepassing van de normen en aangegeven aan welke vijf normen nog niet werd voldaan. De VC mist daarbij een toelichting op het niet voldoen aan norm 60 betreffende de zittingsduur en herbenoeming van de werkgeversleden in het bestuur. Het bestuur heeft nog geen analyse uitgevoerd op de nieuwe Code Pensioenfonds 2018 in hoeverre voldaan wordt aan de normen van deze Code. De VC beveelt aan:

- Te analyseren in hoeverre het fonds voldoet aan de normen van de Code Pensioenfonds 2018 en over alle normen te rapporteren in het bestuursverslag 2018.

Cultuur en gedrag

Er is een goede collegiale sfeer in het bestuur. De uitdaging blijft om de deskundigheid van het bestuur op orde te houden, zodat de dynamiek in het bestuur voldoende evenwichtig is. De VC beveelt aan:

- Voor voldoende ruimte en budget te zorgen om individuele bestuursleden de benodigde opleidingen de laten volgen.

Opvolging eerdere aanbevelingen van intern toezicht

De VC heeft vastgesteld dat het bestuur de aanbevelingen van de VC serieus neemt. Van de 14 aanbevelingen zijn of worden er inmiddels 12 opgepakt. Aan 1 aanbeveling geeft het bestuur geen hoge prioriteit en 1 aanbeveling heeft het bestuur terzijde gelegd.

De VC beveelt aan:

- In het kader van de Code Pensioenfonds 2018 norm 3 aandacht te besteden aan het uitwerken van een gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus.

De visitatiecommissie

Mevrouw mr. M. Meijer-Zaalberg (voorzitter)

De heer R. Albrecht, CFA, CPE

De heer mr. E. Klijn, CPE

22 mei 2019

Reactie door het bestuur van het pensioenfonds op het verslag van de Visitatiecommissie:

De visitatiecommissie heeft t.b.v. het jaarverslag een samenvatting van de bevindingen en aanbevelingen aangeleverd. Deze samenvatting is integraal in het jaarverslag opgenomen. In de samenstelling van de visitatiecommissie hebben er ten opzichte van de visitatie in het vorige verslagjaar geen wijzigingen plaatsgevonden. De gesprekken met de visitatiecommissie gedurende het visitatieproces hebben in een open, transparante en constructieve sfeer plaatsgevonden.

Het bestuur heeft het rapport van de visitatiecommissie met de bevindingen en aanbevelingen uitgebreid intern binnen het bestuur en met de visitatiecommissie en het verantwoordingsorgaan besproken. Het bestuur neemt de aanbevelingen van de visitatiecommissie serieus en zal deze oppakken. Hierbij zal het bestuur pragmatisch te werk gaan. Er zal een onderbouwde afweging

worden gemaakt t.a.v. de zaken die wel en niet opgepakt en verbeterd zullen worden. Indien aanbevelingen niet worden opgepakt, zullen deze beargumenteerd terzijde worden gelegd. Dit proces zal gedurende het verslagjaar 2019 plaatsvinden.

Het bestuur heeft de visitatiecommissie gevraagd specifiek aandacht te geven aan het vermogensbeheer, meer in het bijzonder de transitie van het LDI-fonds van SSgA naar het staatsobligatiefonds van Vanguard en vervolgens de overgang naar een LDI-oplossing van een nieuwe beheerder. Het bestuur is de visitatiecommissie bijzonder erkentelijk voor de aanbevelingen die in dit kader zijn gedaan. De timing was perfect, omdat het bestuur op dat moment midden in het besluitvormingstraject richting de overgang naar de nieuwe LDI-beheerder zat. Deze aanbevelingen zijn geanalyseerd door het bestuur en vervolgens besproken met de externe adviseur die het bestuur heeft begeleid bij de transitie naar de nieuwe LDI-beheerder. Aan de meeste aanbevelingen was reeds invulling gegeven. Echter niet aan het vragen om een pre-scan aan de certificerend actuaris. Dit is alsnog gedaan en heeft ertoe geleid dat de kaders voor het te selecteren LDI-product en de te selecteren LDI-beheerder scherper zijn vastgesteld. Hierbij is aandacht gegeven aan zaken als richtlijnen en restricties, de toegestane beleggingsinstrumenten, rapportage-behoefte, ESG-beleid, etc..

Toetsing naleving Gedragscode over 2018

KPMG Advisory toetst jaarlijks aan de hand van een vragenlijst of de verbonden personen en insiders van het pensioenfonds de Gedragscode in het voorafgaande jaar hebben nageleefd. De bevindingen worden door KPMG Advisory in een rapportage vastgelegd. In de eerste helft van 2019 is de toetsing op naleving van de Gedragscode in 2018 uitgevoerd. De deelnemers aan het onderzoek over 2018 waren de (aspirant)bestuursleden van het pensioenfonds, de administrateur, ambtelijk secretaris en de leden van het Verantwoordingsorgaan en de Visitatiecommissie van het pensioenfonds en overige verbonden personen.

Deze personen hebben een vragenlijst van KPMG Advisory ontvangen. De vragenlijst behandelt uiteenlopende onderwerpen uit de Gedragscode. Zo werd er gevraagd naar de bekendheid met de regels betreffende verbonden personen, de insidersregeling, melding van persoonlijke transacties, het omgaan met vertrouwelijke en koersgevoelige informatie, nevenfuncties, financiële belangen in bedrijven/instellingen waarmee het pensioenfonds zakelijke relaties onderhoudt, relatiegeschenken, giften en uitnodigingen, privégebruik van zaken en dienstverleners van het pensioenfonds en belangenconflicten.

Naast de toetsing van de naleving van de Gedragscode binnen het pensioenfonds zijn in de vragenlijst ook enkele vragen opgenomen om aandacht te vestigen op mogelijke integriteitdilemma's en om de bekendheid met de regels en normen in de Gedragscode te testen. Conclusie van KPMG Advisory is dat de antwoorden in het algemeen het beeld weergeven dat de respondenten goed op de hoogte zijn van de normen in de Gedragscode. De responderende bestuursleden hebben veelal antwoorden gegeven in lijn met de Gedragscode van het pensioenfonds in de fictieve casuïstiek.

Reactie door het bestuur van het pensioenfonds op de toetsing naleving Gedragscode:

KPMG Advisory toetst jaarlijks of de bij het fonds betrokken personen de Gedragscode in het voorafgaande jaar hebben nageleefd. Hiertoe hebben de bij het fonds betrokken personen een vragenlijst van KPMG ontvangen. De vragenlijst behandelt uiteenlopende onderwerpen uit de Gedragscode. Ook dit jaar hebben de leden van de Visitatiecommissie de vragenlijst ingevuld. In de vragenlijst zijn ook enkele vragen opgenomen om aandacht te vestigen op mogelijke integriteitdilemma's en om de bekendheid met de regels en normen in de Gedragscode te testen.

Het bestuur heeft kennis genomen van de bevindingen van KPMG Advisory. De rapportage over 2018 is in de bestuursvergadering van 15 april 2019 eerst intern door het bestuur besproken en vervolgens in aanwezigheid van KPMG Advisory. Conclusie van KPMG Advisory is dat in het algemeen de respondenten goed op de hoogte zijn van de normen in de Gedragscode. Op basis van de

antwoorden van de respondenten op de integriteitsdilemma's zijn goed practises besproken. Dit heeft bijgedragen tot een beter inzicht in compliance issues en integriteitsdilemma's.

Het bestuur bespreekt de nevenfuncties periodiek in een bestuursvergadering. Het inventariseren van de nevenfuncties is een onderdeel van de jaarlijkse toetsing door KPMG en wordt als zodanig in hun rapportage vastgelegd. Dit geldt voor de nevenfuncties van alle respondenten van de vragenlijst van KPMG Advisory, dus ook van de leden van het Verantwoordingsorgaan en de Visitatiecommissie.

Verslag van het bestuur

De algemene ontwikkelingen in de pensioensector in 2018 hebben wij opgenomen in bijlage 3.

Hoofdpijnen pensioenfonds verslagjaar 2018

Ontwikkeling dekkingsgraad en evaluatie herstelplan

De actuele (maand) dekkingsgraad was eind 2018 107,7% en daarmee 5,9% lager dan de actuele dekkingsgraad aan het eind van 2017 (113,6%). De beleidsdekkingsgraad (dit is de dekkingsgraad op basis van een voortschrijdend gemiddelde van 12 maanden) was aan het eind van het verslagjaar 113,9%. Dit is 2,3% hoger dan de beleidsdekkingsgraad per ultimo 2017 (111,6%).

De overlevingskansen worden ontleend aan de prognosetafel AG2016, zoals deze in september 2016 door het Actuarieel Genootschap gepubliceerd is. Per 31 oktober is het fonds overgegaan naar de prognosetafel AG2018, zoals deze in september 2018 door het Actuarieel Genootschap gepubliceerd is. Deze tafels worden per 31 december 2018 gehanteerd met startjaar 2019. Er wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking door toepassing van de Ecolab specifieke Willis Towers Watson 2016 ervaringssterfte. Het effect van de gewijzigde prognosetafel op de actuele dekkingsgraad was 1,0%.

Onder het nFTK is de herstelsystematiek veranderd. In plaats van een korte- en lange-termijnherstelplan is er nu één herstelplan van maximaal tien jaar. Jaarlijks wordt dit plan geëvalueerd. Aangezien de beleidsdekkingsgraad per 1 januari 2018 111,6% was en per die datum lager was dan de vereiste dekkingsgraad van 117,4%, diende het bestuur opnieuw een evaluatie van het herstelplan uit te voeren en in te dienen bij DNB. De evaluatie van het herstelplan is tijdig, d.w.z. vóór 1 april 2018, bij DNB ingediend. Het bestuur heeft onveranderd gekozen voor de maximale hersteltermijn van 10 jaar. Het premie- en toeslagbeleid dat als basis voor het herstelplan is genomen, is in overeenstemming met het nFTK. Het beleggingsbeleid is het strategische beleggingsbeleid zoals dat op dit moment geldt, inclusief de geldende renteafdekking van 62,5%. Uit het herstelplan blijkt dat tijdig herstel op basis van fondsrendement mogelijk is zonder de inzet van kortingsmaatregelen. DNB heeft vervolgens aangegeven geen verdere vragen op opmerkingen te hebben, het door het bestuur ingediende herstelplan is goedgekeurd.

Zie het kopje Financiële paragraaf voor meer informatie over het verloop van de dekkingsgraad.

Onderstaand een vergelijkingsstaatje met de gehanteerde percentages per ultimo 2017 en ultimo 2018.

	2018	2017
Actuele (maand)dekkingsgraad	107,7%	113,6%
Vereist Eigen Vermogen (VEV)	117,5%	117,4%
Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV)	104,1%	104,1%
Beleidsdekkingsgraad	113,9%	111,6%

Omdat het aanwezig eigen vermogen hoger is dan het MVEV maar lager dan het VEV bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van reservetekort.

Als gevolg van het sluiten van het EuroPalms fonds door SSgA was het bestuur gedwongen op zoek te gaan naar alternatieven om de rente-afdekking te borgen. Het bestuur heeft besloten om een switch van het EuroPalms fonds van SSgA naar een staatsobligatiefonds van Vanguard te effectueren. Als gevolg van de switch is het kredietrisico toegenomen (toename van de schok voor het kredietrisico in het model om het VEV vast te stellen). De hogere schok voor kredietrisico heeft een verhogend effect op het VEV van 3,0%. Door het iteratieve karakter van het VEV-model wordt, als gevolg van de verhoging van het VEV, ook het aandelenrisico 0,2% hoger. Door rekening te houden met de transitie is per 31 december 2017 het VEV toegenomen van 114,2% naar 117,4%.

De pensioenregeling per 1 januari 2018

In 2018 heeft er als gevolg van de fiscale wijziging van de pensioenrichtleeftijd van 67 jaar naar 68 jaar een wijziging plaatsgevonden over de grondslag waarover de premieafdracht aan het pensioenfonds wordt berekend. De pensioenregeling kan als volgt worden samengevat:

- De pensioenrichtleeftijd voor nieuwe opbouw is per 1 januari 2018 verhoogd van 67 jaar naar 68 jaar. Het opbouw-percentage voor ouderdomspensioen is ongewijzigd 1,875% gebleven (en het partnerpensioen blijft ongewijzigd 70% van het ouderdomspensioen).
- De franchise voor de pensioenopbouw is verlaagd naar de fiscaal minimale franchise. Deze franchise is in 2018 € 13.344,00.
- De premieafdracht aan het pensioenfonds in 2018 is 39% van de pensioengrondslagsom, waarbij eveneens de fiscaal minimale franchise wordt aangehouden (2018: € 13.344,00).
- De deelnemersbijdrage is in 2018 gewijzigd van 5,6% van de pensioengrondslagsom naar 5,2% van de pensioengrondslagsom, waarbij echter de franchise van 2017 wordt aangehouden (2017: € 14.095,00, deze franchise is verhoogd aan de aanpassing aan het wettelijk minimumloon, conform het bepaalde in het pensioenreglement, en is voor 2018 vastgesteld op € 14.335,00).
- Het pensioenfonds laat de ingangsdatum van de pensioenen die tot 1 januari 2014 zijn opgebouwd ongewijzigd op 65 staan. Het pensioen dat al is opgebouwd tot 1 januari 2014 gaat dus nog steeds gewoon op de leeftijd van 65 in, tenzij een deelnemer op dat moment besluit de pensioendatum uit te stellen.
- Het pensioenfonds laat de ingangsdatum van de pensioenen die na 1 januari 2014 maar voor 1 januari 2018 zijn opgebouwd ongewijzigd op 67 staan. Het pensioen dat al is opgebouwd in de genoemde periode gaat dus nog steeds gewoon op de leeftijd van 67 in, tenzij een deelnemer op dat moment besluit de pensioendatum uit te stellen.

Er zijn dus vanaf 2018 twee verschillende franchises:

- De fiscaal minimale franchise voor de pensioenopbouw van de deelnemers en de vaststelling van de afdracht aan het fonds;
- De oude 2017 franchise (verhoogd conform het huidige reglement naar niveau 2018) uitsluitend voor de vaststelling van de deelnemersbijdrage.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft na ontvangst van een positief advies van het Verantwoordingsorgaan besloten de bijdrage aan het pensioenfonds in 2018 ongewijzigd op hetzelfde niveau als in 2017 te houden. In 2018 is derhalve ongewijzigd een premie van 39% van de som van de pensioengrondslagen afgedragen aan het pensioenfonds.

Toetreding groep nieuwe deelnemers per 1 januari 2019

Binnen de Ecolab ondernemingen in Nederland is er, behalve de middelloonregeling die door het pensioenfonds wordt uitgevoerd, nog een andere defined benefit (DB) regeling voor een groep werknemers van toepassing. Deze regeling (een eindloonregeling voor een aantal Nalco-werknemers) wordt uitgevoerd door een verzekeraar. In de loop van 2018 heeft het bestuur van het pensioenfonds van de werkgever de vraag gekregen of het pensioenfonds bereid is de pensioenregeling van deze Nalco medewerkers voor een beperkte tijd uit te voeren. Na gedegen onderzoek, raadpleging van het Verantwoordingsorgaan en overleg met de werkgever over de voorwaarden heeft het bestuur positief gereageerd op dit verzoek. Uitgangspunt voor het bestuur en het Verantwoordingsorgaan was dat de huidige deelnemers van het pensioenfonds er op geen enkele wijze op achteruit gaan na toetreding van de Nalco-groep. Concreet betekent dit dat het fonds vanaf 1 januari 2019 ook de bestaande pensioenregeling van Nalco collega's uitvoert. De reeds opgebouwde pensioenaanspraken van de Nalco deelnemers zullen bij de huidige verzekeraar achterblijven. Derhalve is er geen impact op de voorziening pensioenverplichtingen.

Aanleiding

De werkgever is in het voorjaar van 2018 een groot pensioenproject gestart, samen met de ondernemingsraden en het pensioenfonds. Het bestuur van het pensioenfonds doet zelf ook al enige tijd onderzoek naar haar toekomstbestendigheid. Doel van deze onderzoeken is om de beste uitvoerder te selecteren die de DB-regelingen binnen de Ecolab ondernemingen vanaf (op zijn vroegst) 2020 kan uitvoeren.

De eindloonregeling van de Nalco-groep was als gezegd verzekerd bij een verzekeraar. Dit contract liep eind 2018 af. De werkgever heeft diverse mogelijkheden voor de uitvoering in 2019 van deze Nalco-regeling onderzocht en heeft uiteindelijk de keuze gemaakt het pensioenfonds te vragen deze regeling in 2019 uit te voeren.

Overwegingen bestuur Pensioenfonds Ecolab

Het bestuur van het pensioenfonds heeft aangegeven open te staan voor uitvoering van de Nalco-regeling voor een beperkte duur. Zij heeft haar adviseur de opdracht gegeven een gedegen onderzoek uit te voeren naar de gevolgen voor het pensioenfonds in het algemeen en de huidige deelnemers in het bijzonder. Daarnaast heeft zij overlegd met het Verantwoordingsorgaan. Door het uitvoeren van de Nalco-regeling in 2019, ontstaat er tijd en ruimte voor een gedegen onderzoek en een zorgvuldige afweging van de alternatieven voor de uitvoering in de toekomst van de pensioenregelingen die op dit moment door het pensioenfonds worden uitgevoerd. Door het toetreden van de Nalco medewerkers wordt de basis van het pensioenfonds verbreed en ontstaat een betere onderhandelingspositie met potentiële uitvoerders.

Uitgangspunt voor het bestuur en het Verantwoordingsorgaan is steeds geweest dat de huidige deelnemers van het pensioenfonds op geen enkele wijze nadeel ondervinden van toetreding van de Nalco-groep. Het bestuur heeft uitgebreid met de werkgever gesproken over de voorwaarden om de Nalco-regeling uit te willen voeren. Dit betekent bijvoorbeeld dat het fonds afgesproken heeft dat de werkgever alle extra kosten die het fonds moet maken voor haar rekening neemt en dat zij een adequate pensioenpremie betaalt.

De uitvoering van de eindloonregeling van de Nalco-groep door het pensioenfonds is geformaliseerd in een intentieovereenkomst die in december 2018 is ondertekend. Onderdeel van de afspraken met de werkgever is dat het pensioenfonds deze regeling één jaar (dat wil zeggen in 2019) zal uitvoeren. Verder is afgesproken dat de uitvoering in onderling overleg eenmaal voor de duur van maximaal één jaar kan worden verlengd. De werkgever is verplicht om in 2019 tenminste éénmaal per kwartaal het pensioenfonds de informeren over de voortgang met betrekking tot het onderbrengen van de regeling van de Nalco-groep bij een andere pensioenuitvoerder en over het eventueel gebruik maken van de mogelijkheid om de uitvoering éénmaal ter verlengen. Verdere juridische vastlegging in een uitvoeringsovereenkomst en het opstellen van Pensioen 1-2-3 voor de groep nieuwe deelnemers volgt in de loop van 2019. Pensioen 1-2-3 biedt de deelnemer gelaagde informatie over zijn pensioenregeling.

Opslag uitvoeringskosten

Op basis van het huidige financiële beleid van het fonds is er een vaste opslag voor de uitvoeringskosten van 3,7% van de technische voorziening. In de premie zit een opslag voor de kosten van het fonds. DNB schrijft voor dat een fonds gedurende een bepaalde periode zelfstandig door moet kunnen gaan als de sponsor weg zou vallen. In ieder geval zodanig dat het fonds geliquideerd kan worden en de overgang van de verplichtingen naar bijvoorbeeld een verzekeraar of APF gerealiseerd kan worden. Het bestuur heeft in 2017 een analyse laten uitvoeren om in kaart te brengen of de huidige opslag toereikend is. Hiervoor is een onderbouwde aanneme gedaan van de kosten die het fonds zal hebben bij wegvallen van de sponsor, waardoor liquidatie van het fonds en de overdracht van de verplichtingen zal moeten plaatsvinden. Het fonds zal over een periode van 2 jaar een bedrag van circa 3 mln. euro nodig hebben om het fonds te liquideren en de verplichtingen over te dragen. Met een netto Technische Voorziening in 2017 van circa 94,9 mln. euro is het

percentage totale kosten 3,2% van de Technische Voorzieningen. De netto Technische Voorziening in 2018 was hoger dan in 2017, namelijk 96,8 mln. euro. Met de huidige opslag uitvoeringskosten van 3,7% voldoet het fonds dus aan de toetsingscriteria van DNB. Het bestuur heeft daarom besloten de huidige kostenvoorziening ongewijzigd op 3,7% te houden.

Wet versterking bestuur pensioenfonds

Op 9 juli 2013 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Wet versterking bestuur pensioenfonds. Alle pensioenfonds dienden een keuze te maken ten aanzien van het gewenste bestuursmodel. Er kon gekozen worden uit één van de vijf bestuursmodellen die de wet onderscheidt en het gekozen model diende op 1 juli 2014 geïmplementeerd te zijn. Het bestuur heeft na uitvoerig beraad besloten het paritair bestuursmodel te handhaven. Belangrijk voordeel van dit model is de directe betrokkenheid in het bestuur van werknemers van Ecolab. In de huidige situatie, waarin de wijzigingen in wet- en regelgeving op pensioengebied elkaar in snel tempo opvolgen en waarin nagedacht wordt over de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds, is directe betrokkenheid bij de besluitvorming van bestuursleden uit de Ecolab-organisatie in de ogen van het bestuur essentieel.

Het bestuur heeft besloten de bestuursfuncties in dit paritaire model als volgt in te vullen: 5 bestuursleden, waarbij 2 namens de werkgever, 2 namens de werknemers en 1 namens de (pre-)pensioengerechtigden. Dit betekent dat er vanaf 1 juli 2014 met gewogen stemverhoudingen gewerkt wordt: de werkgeversleden hebben elk 1 stem en de bestuursleden namens de werknemers/(pre-)pensioengerechtigden elk 2/3 stem. Het bestuur heeft DNB geïnformeerd over deze werkwijze.

Het bestuur heeft het gekozen bestuursmodel en het werken met gewogen stemverhoudingen per 1 juli 2015 geëvalueerd. De ervaringen met het werken met gewogen stemverhoudingen zijn goed, het bestuur heeft daarom besloten het paritaire bestuursmodel en het werken met gewogen stemverhoudingen ongewijzigd te continueren. In deze situatie is nadien geen wijziging gekomen, er is geen aanleiding geweest om het gekozen bestuursmodel te heroverwegen. Het bestuur is van plan het huidige bestuursmodel in 2019 opnieuw te evalueren.

Verder is in het kader van de Wet versterking bestuur pensioenfonds gekozen voor jaarlijkse visitatie door een Visitatiecommissie. Met betrekking tot het Verantwoordingsorgaan nieuwe stijl is besloten dat de werkgever zal plaatsnemen in het Verantwoordingsorgaan. Dit is niet verplicht op grond van de Wet versterking bestuur pensioenfonds, maar het bestuur en de werkgever achten directe betrokkenheid van de werkgever van groot belang.

Integere bedrijfsvoering

Het beleid van een pensioenfonds is onder andere gericht op een beheerste en integere bedrijfsvoering. Wettelijk is geregeld dat een pensioenfonds zijn organisatie zodanig inricht dat deze een beheerste en integere bedrijfsvoering waarborgt.

Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in artikel 143 van de Pensioenwet. Dit houdt onder meer in:

- Adequate administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) en het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's;
- Analyse en beheersing van integriteitsrisico's;
- Voorkomen van belangenverstrengeling;
- Duurzame beheersing van (financiële) risico's en andere risico's die de soliditeit van het pensioenfonds kunnen aantasten;
- Het beheersen van de financiële risico's over de lange termijn door periodiek een haalbaarheidstoets te maken.

Het bestuur onderschrijft de uitgangspunten van een beheerste en integere bedrijfsvoering en heeft deze geïmplementeerd. Het bestuur heeft een Gedragscode, een Compliance Charter, een Klokkenluidersregeling en een Incidentenregeling opgesteld. Het bestuur heeft aan KPMG Advisory N.V. opdracht gegeven om jaarlijks onderzoek te doen onder de bestuursleden en alle aan het

pensioenfonds verbonden personen (waaronder de leden van het Verantwoordingsorgaan en de Visitatiecommissie) naar de naleving van de Gedragscode. Elders in deze jaarrekening treft u hiervan een verslag aan.

Het pensioenfonds heeft een document opgesteld waarin de Sira (systematische analyse van integriteitrisico's) en de analyse van overige niet-financiële risico's is vastgelegd.

Met betrekking tot de haalbaarheidstoets geldt dat er in 2018 een haalbaarheidstoets is uitgevoerd die tijdig voor de deadline van 1 juli 2018 bij DNB ingediend is.

Verantwoordingsorgaan en intern toezicht

Het bestuur van het fonds besteedt conform de Pensioenwet en de Wet versterking bestuur pensioenfondsen veel aandacht aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing. Reglementair is bepaald hoe het bestuur omgaat met de rol als bestuurder en invulling geeft aan begrippen als goed bestuur, Verantwoordingsorgaan en intern toezicht.

Vanaf 2008 is het Verantwoordingsorgaan (VO) actief. Het VO bestaat uit een vertegenwoordiging van werknemers, werkgevers en (pre-)pensioengerechtigden. De verantwoording die het bestuur aflegt is onderdeel van de jaarverslagcyclus. Ook na de implementatie van het nieuwe bestuursmodel per 1 juli 2014 is het Verantwoordingsorgaan operationeel. In de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan heeft per die datum geen wijziging plaatsgevonden. Wel is het takenpakket van het Verantwoordingsorgaan uitgebreid. Op grond van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen heeft het Verantwoordingsorgaan nieuwe stijl een aantal belangrijke taken erbij gekregen, zoals een adviesrecht over de vorm en inrichting van het intern toezicht, het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid, het sluiten, wijzigen of beëindigen van de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever en liquidatie van het pensioenfonds. Deze taken lagen tot 1 juli 2014 grotendeels bij de Algemene Vergadering van Deelnemers. De Algemene Vergadering van Deelnemers is per 1 juli 2014 omgedoopt tot Algemene Vergadering van Deelnemers en Gepensioneerden. Deze vergadering heeft geen formele bevoegdheden. Het bestuur belegt eenmaal per jaar een informatiebijeenkomst voor de deelnemers en (pre-)pensioengerechtigden.

Voor intern toezicht is gekozen voor een jaarlijkse visitatie door een Visitatiecommissie. Tot 1 juli 2014 was het wettelijk verplicht om eens per drie jaar, de beleids- en bestuursprocedures en – processen, de checks and balances, de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn voor (de dekkingsgraad van) het pensioenfonds te laten beoordelen. Het bestuur had echter gekozen om frequenter een (deel)visitatie te laten uitvoeren. Deze praktijk wordt vanaf 1 juli 2014 voortgezet, waarbij visitatie vanaf die datum jaarlijks verplicht is.

In het najaar van 2018 heeft het bestuur de Visitatiecommissie gevraagd de jaarlijkse visitatie uit te voeren. Deze visitatie is uitgevoerd in de periode februari 2019 – april 2019 en de rapportage is in mei 2019 opgeleverd. Het bestuur heeft de Visitatiecommissie de opdracht gegeven om zich naast de wettelijke taken specifiek ook te richten op het sluiten door SSgA van het EuroPalms-fonds en het proces rondom de transitie vanuit het EuroPalms fonds naar het Vanguard fonds en de gevolgen daarvan voor de afdekking van het renterisico. U vindt een samenvatting van de bevindingen van de Visitatiecommissie elders in dit jaarverslag.

Deskundigheidsbevordering en evaluatie functioneren bestuur

In 2018 hebben bestuursleden op individuele basis bijeenkomsten bijgewoond om hun deskundigheid te vergroten. Met name thema bijeenkomsten ten aanzien van het Algemeen Pensioenfonds, een betrekkelijk nieuw type pensioenfonds dat per 1 januari 2016 een wettelijke basis heeft gekregen, zijn bezocht.

Bij de beoordeling van de deskundigheid en geschiktheid van de individuele bestuursleden hanteert het bestuur de Handreiking geschikt pensioenfondsbestuur van de Pensioenfederatie als maatstaf.

Het bestuur beschikt over een generiek bestuurlijk profiel met daaraan gekoppelde deskundigheids- en geschiktheidsvereisten alsmede competenties. Wanneer een vacature binnen het bestuur ontstaat, wordt op basis van het generieke profiel een specifiek individueel profiel opgesteld.

Gedurende het jaar heeft het bestuur zich verdiept in een aantal actuele onderwerpen, onder meer:

- Het verder ontwikkelen van risicomanagement tot een integraal risicomanagementbeleid, waarna vervolgens risicomonitoring en –rapportage verder opgepakt kunnen worden;
- De werking van de renteafdekking, specifiek de werking en de risico's verbonden aan het beleggen in de EuroPalms van SSgA en het beleggen in het staatsobligatiefonds van Vanguard;
- De werking van afdekking van het valutarisico.

Dit is gebeurd op basis van presentaties door de adviserend actuaris en de vermogensbeheerders SSgA en KasBank, discussies in bestuursvergaderingen en het volgen van workshops en themabijeenkomsten van o.a. DNB en de Pensioenfederatie.

Tevens is er voor het bestuur een workshop georganiseerd met als thema Alternatieve uitvoeringsvormen. Tijdens deze studiebijeenkomst zijn alternatieve opties besproken voor de huidige uitvoering van de pensioenregeling door het pensioenfonds. Er zijn tijdens deze workshop criteria geformuleerd die aan bod moeten komen bij de vergelijking van de verschillende uitvoeringsmogelijkheden en er is een wegingsmodel opgesteld om deze uitvoeringsopties onderling te kunnen vergelijken.

In 2018 is gewerkt aan het verder updaten van het Opleidings- en geschiktheidsplan. In dit plan is vastgelegd dat er elk jaar een zelfevaluatie plaatsvindt van het bestuur als geheel en individueel van elk bestuurslid. Iedere twee jaar zal een externe partij bij de evaluatie betrokken worden. In 2017 heeft er een leerzame sessie plaatsgevonden onder leiding van Social Capital Company. Op basis van zelfperceptie en input van observatoren is gewerkt aan het verkrijgen van inzicht in de eigen rol van elk bestuurslid binnen het team en de teamrollen die in het bestuur als geheel vertegenwoordigd zijn. Deze aanpak heeft gezorgd voor meer inzicht in zowel de eigen rol in het team als die van de andere bestuursleden en heeft positief bijgedragen aan het teamgevoel.

Periodiek vindt evaluatie plaats van het functioneren van het bestuur. Dit gebeurt op basis van interviews van bestuursleden met de voorzitter van het fonds. Aan het functioneren van het bestuur als collectief wordt in bestuursvergaderingen aandacht gegeven.

Naleving Code Pensioenfondsen

Op 1 januari 2014 is de Code Pensioenfondsen (hierna: de Code) in werking getreden. De Code is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, die hiermee normen formuleren voor 'goed pensioenfondsbestuur'. Per 1 juli 2014 is de Code ook wettelijk verankerd in de Pensioenwet. In 2018 is de Code vervangen door een nieuwe versie, de Code 2018. De normen zijn nu gegroepeerd aan de hand van acht thema's en het aantal normen is handzamer gemaakt. Deze nieuwe indeling maakt dat bestuur en intern toezicht veel gericht met elkaar in gesprek kunnen gaan over de essentialia van deze Code, de acht thema's waar goed pensioenfondsbestuur om draait: 'Vertrouwen waarmaken', 'Verantwoordelijkheid nemen', 'Integer handelen', 'Kwaliteit nastreven', 'Zorgvuldig benoemen', 'Gepast belonen', 'Toezicht houden en inspraak waarborgen' en 'Transparantie bevorderen'.

De Code gaat uit van de regiefunctie van het bestuur. Dat wil niet alleen zeggen dat in een pensioenfonds het bestuur altijd eindverantwoordelijk is voor alle besluiten die genomen worden, ongeacht of deze zijn uitbesteed aan een pensioenuitvoeringsbedrijf of vermogensbeheerder, maar ook dat het bestuur daar actief sturing aan geeft en in control is. Het bestuur onderschrijft de Code en de normen die in de Code zijn vastgelegd. Dit uitgangspunt is ook in de statuten van het pensioenfonds vastgelegd. Pensioenfondsen mogen de Code naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Dit betekent dat een pensioenfonds de normen van de Code toepast of in het jaarverslag

motiveert waarom het een norm niet (volledig) toepast. Afwijken van de norm is dus mogelijk, als daar een goede reden voor is. Het is zaak dat fondsen het niet naleven van een norm expliciet motiveren. Hierna wordt aangegeven welke normen niet (volledig) worden toegepast:

- Norm 33: In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen. Toelichting: Het diversiteitsbeleid krijgt vorm als een groeimodel, waarin het bestuur concrete doelen stelt die binnen haalbare termijnen bereikt kunnen worden. Er kan bijvoorbeeld rekening gehouden worden met zittingstermijnen. Een jaarlijkse beoordeling is nodig, omdat de Pensioenwet voorschrijft dat het bestuur hierover rapporteert in het jaarverslag. Daarnaast is wenselijk dat het bestuur de doelstellingen en (effectiviteit van) de ingezette middelen ook evalueert over een langere termijn. De organen en voordragende en benoemende organisaties streven de doelstellingen van deze norm krachtig na.

Zowel het bestuur als het Verantwoordingsorgaan bestaan uitsluitend uit mannen. Het jongste bestuurslid heeft in 2015 de leeftijd van veertig jaar bereikt. In de Visitatiecommissie heeft 1 vrouwelijk lid zitting. Het bestuur heeft de gewenste diversiteit met de ondernemingsraad en de werkgever besproken. Gezien de relatief beperkte achterban (gesloten fonds, krimpend aantal actieve deelnemers) is het erg lastig zo niet onmogelijk om te voldoen aan de genoemde norm. Het bestuur heeft er daarom voor gekozen om geen concrete stappen vast te stellen om het diversiteitsbeleid te bevorderen en om geen concrete doelstellingen te formuleren. Bij vacatures in het bestuur c.q. het Verantwoordingsorgaan zal telkens bezien worden op welke wijze invulling gegeven kan worden aan het diversiteitsbeleid. Uitgangspunt hierbij is dat nadrukkelijk gestreefd wordt naar het vergroten van de diversiteit van het betreffende orgaan.

- Norm 63: Het bestuur stelt beleid vast rond transparantie en communicatie. Het bestuur evalueert dit beleid periodiek en in ieder geval eens per drie jaar. Toelichting: De informatiebehoefte van de deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden is bij het communicatiebeleid uitgangspunt. Onderzoek naar wat zij belangrijk vinden en hoe zij de communicatie ervaren is daarom leidend. In de communicatie van het pensioenfonds speelt de eigen website van het pensioenfonds een steeds belangrijker rol. Op de website is een enquêteformulier geplaatst waarmee bezoekers van de website wordt gevraagd om een beoordeling van de website in te vullen. In het kader van communicatie en de Wet pensioencommunicatie is er gewerkt aan het Beleidsplan Communicatie 2016-2019. De communicatiecommissie rapporteert periodiek in het bestuur over de voortgang en de behaalde resultaten. Toetsing blijft beperkt tot een expert opinion van een externe communicatieadviseur. Gezien de geringe omvang van het pensioenfonds en het feit dat het pensioenfonds zich oriënteert op de toekomst is vooralsnog afgezien van uitgebreide toetsing bij de doelgroep.

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving. Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

Gedragscode

Zoals eerder in dit verslag reeds aangegeven heeft het bestuur aan KPMG Advisory N.V. opdracht gegeven om jaarlijks onderzoek te doen onder de bestuursleden en alle bij het pensioenfonds betrokken personen naar de naleving van de Gedragscode. Onderdeel van het onderzoek is een assessment dat door alle bestuursleden online wordt afgelegd. De bevindingen van KPMG Advisory worden vastgelegd in een rapport. Door de ambtelijk secretaris van het pensioenfonds wordt een

overzicht bijgehouden van de nevenfuncties van de bestuursleden en leden van het Verantwoordingsorgaan. KPMG Advisory wordt jaarlijks uitgenodigd in een bestuursvergadering om het rapport van de uitgevoerde toets toe te lichten. Op basis van de casussen van het assessment, de beantwoording van de vragen door de individuele bestuursleden en de rapportage van KPMG Advisory daarover heeft er in de bestuursvergadering van 15 april 2019 een geanimeerde discussie plaatsgevonden. Dit heeft bijgedragen tot meer inzicht en gevoel van de individuele bestuursleden in compliance issues en integriteitsdilemma's. In het kader van de toetsing op de naleving van de Gedragscode in 2018 hebben ook de leden van de Visitatiecommissie het assessment afgelegd.

Toezichthouder

DNB organiseert een aantal maal per jaar een seminar voor bestuursleden van pensioenfondsen. Naast de behandeling van inhoudelijke thema's in workshops en het geven van een toelichting op de toezichtthema's van DNB, is het doel van deze seminars nadrukkelijk ook het bevorderen van het contact tussen DNB en pensioenfondsen. Bestuursleden van ons pensioenfonds wonen regelmatig deze seminars bij. In 2018 heeft er een bespreking met DNB plaatsgevonden over de verhoging van het VEV en de vraag of er al dan niet sprake was van een doelbewuste verhoging van het risicoprofiel. Uitkomst van deze bespreking is dat is vast komen te staan dat DNB van mening is dat er wel sprake is van een doelbewuste verhoging van het risicoprofiel en dat het VEV teruggebracht dient te worden naar de situatie van voor de transitie naar het Vanguard fonds. Het fonds heeft om dit te bewerkstelligen een Plan van aanpak opgesteld dat is besproken met DNB. Dit Plan van aanpak is vervolgens goedgekeurd door DNB.

Uitbesteding

Het bestuur heeft een aantal werkzaamheden uitbesteed waaronder het vermogensbeheer (aan SSgA, Vanguard en KasBank), valuta-afdekking (aan KasBank) en de pensioenadministratie (aan Ecolab B.V.). Ecolab B.V. heeft de uitkeringenadministratie uitbesteed aan RiskCo Administrations.

Het bestuur is zich ervan bewust dat de verantwoordelijkheid voor de uitbestede werkzaamheden bij het bestuur blijft. Hiertoe worden mandaten overeengekomen, respectievelijk uitvoeringsovereenkomsten gesloten. Het beheren van de vermogenspositie door SSgA, Vanguard en KasBank en de resultaten hiervan worden nauwgezet gemonitord door het bestuur, daarbij ondersteund door eigen risicorapportage van het pensioenfonds en de beleggingsdeskundige van Willis Towers Watson. Daarnaast geven SSgA en KasBank een ISAE 3402 rapportage af. Deze worden door het bestuur geanalyseerd en bij afwijkingen in de overeengekomen performance wordt direct in overleg getreden met betrokkenen.

Communicatie

In het boekjaar is wederom aandacht besteed aan communicatie. Op grond van de Wet Pensioencommunicatie diende het fonds uiterlijk op 1 juli 2016 Pensioen 1-2-3 geïmplementeerd te hebben. Pensioen 1-2-3 biedt de deelnemer gelaagde informatie over zijn pensioenregeling. De deelnemer kan zelf beslissen tot op welk detailniveau hij de informatie wil bekijken: op hoofdlijnen (laag 1), met een toelichting op de hoofdlijnen (laag 2) of gedetailleerd (laag 3). Laag 1 vervangt de startbrief. Pensioen 1-2-3 komt het best tot zijn recht in digitale vorm. Dit gegeven in combinatie met de verplichting voor het fonds uit hoofde van de Wet Pensioencommunicatie om Pensioen 1-2-3 op een website beschikbaar te stellen is voor het bestuur aanleiding geweest een eigen website te ontwikkelen: www.pfecolab.nl. Pensioen 1-2-3 is op deze website beschikbaar gesteld. In 2017 is verder gewerkt aan het uitbreiden en up to date houden van de informatie op de website. Naast algemene informatie over het fonds en fondsdocumenten, wordt maandelijks de dekkingsgraad op de website geactualiseerd en worden er nieuwsberichten op de website geplaatst. Diverse nieuwsberichten hebben betrekking op de toetreding van de nieuwe groep Nalco-deelnemers per 1 januari 2019. Het taalgebruik van deze nieuwsberichten is specifiek afgestemd op een zo groot mogelijke lezersgroep. De Ecolab Pensioen Nieuwsbief, het schriftelijke pensioeninformatieblad dat 2 tot 3 maal per jaar aan alle deelnemers werd toegezonden, is met het plaatsen van nieuwsberichten op de website vervallen.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur van het pensioenfonds heeft het afgelopen jaar 7 maal vergaderd. Naast de reguliere beleidscyclus stonden de volgende belangrijke onderwerpen op de agenda:

- Voortdurende opvolging van de actuele maanddekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds;
- Opstellen van een nieuw herstelplan en de voortdurende monitoring van het herstelplan;
- Monitoren van het crisisplan;
- Voortdurende monitoring van de beleggingen en opvolging van het beleggingsbeleid;
- Verder ontwikkelen van risicomanagement tot een integraal risicomanagement beleid waarna vervolgens risicomonitoring en –rapportage verder opgepakt kunnen worden. In dit kader is de bestaande (financiële) risicorapportage verder uitgebreid en is de Sira (Systematische Integriteit Risico Analyse) verder uitgebreid. Tevens is er verder gewerkt aan de inventarisatie, het beschrijven en het analyseren van de overige niet-financiële risico's. De Sira en de analyse van de overige niet-financiële risico's zijn vastgelegd in een document;
- Op verzoek van het bestuur heeft het bestuur eind 2017 een externe partij de opdracht gegeven een onafhankelijk risico-assessment uit te voeren. Doel van dit assessment en de ondersteuning van deze externe partij was om een verdiepingsslag te maken in het integrale risicomanagement zoals het fonds dat hanteert en uitvoert. De resultaten en aanbevelingen van het risico-assessment zijn in het eerste kwartaal van 2018 met het bestuur besproken;
- Het actualiseren van het pensioenreglement en de ABTN;
- Het opstellen en periodiek bespreken van de Jaarkalender;
- Er is aandacht besteed aan het vergroten van de deskundigheid van alle bestuursleden;
- Het te hanteren premie- en toeslagenbeleid voor de jaren 2018 en 2019;
- In vervolg op de Kwetsbaarheidsanalyse die in 2015 bij DNB is ingediend en de Strategische Heroriëntatie die in het vervolg op de Kwetsbaarheidsanalyse is opgesteld, is er in 2017 een Toekomstplan opgesteld en ingediend bij DNB. In dit plan is het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds vastgelegd. Als onderdeel van het plan is een SWOT-analyse opgenomen (analyse van de sterktes en zwaktes en kansen en bedreigingen van/voor het pensioenfonds). Conclusie van het bestuur in het Toekomstplan is dat het bestuur van oordeel is dat de gesignaleerde financiële en niet-financiële kwetsbaarheden de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds op de middellange termijn niet in gevaar brengen. In vervolg op het Toekomstplan heeft het bestuur in een studiebijeenkomst alternatieve opties besproken voor de huidige uitvoering van de pensioenregeling door het pensioenfonds. Er zijn tijdens deze workshop criteria geformuleerd die aan bod moeten komen bij de vergelijking van de verschillende uitvoeringsmogelijkheden en er is een wegingsmodel opgesteld om deze uitvoeringsopties onderling te kunnen vergelijken;
- Het actualiseren en up to date houden van de eigen website van het pensioenfonds;
- De overgang naar een nieuwe overlevingstafel (AG 2018) per ultimo oktober 2018, hetgeen tot een afname van de actuele dekkingsgraad met 1,0% heeft geleid;
- De transitie van het EuroPalms fonds naar het staatsobligatiefonds van Vanguard;
- Het opstellen van een Plan van aanpak met een stappenplan inclusief deadlines om het VEV weer terug te brengen op het niveau voorafgaand aan de transitie naar het Vanguard fonds;
- Het toekomstonderzoek dat samen met de werkgever en de ondernemingsraden wordt uitgevoerd;
- De toetreding van de Nalco-groep en alles wat daar mee samen hangt, zoals het inrichten van de pensioenadministratie, de formele juridische vastlegging, communicatie via de website en andere communicatiemiddelen, het berekenen van de benodigde premie etc.;
- De implementatie van IORP II per 13 januari 2019. In dit kader is een document opgesteld met de beoogde invulling van de sleutelfunctiehouders en zijn er o.a. functieprofielen voor de sleutelfunctiehouders opgesteld.

Financiële paragraaf

Samenvatting van de financiële positie van het pensioenfonds en ontwikkelingen gedurende het jaar

(x € 1.000)	Pensioen- vermogen	Technische voorzieningen
Stand per 1 januari 2018	111.752	98.365
Beleggingen	-2.760	3.681
Premiebijdragen (exclusief kosten en risicopremie's)	1.803	1.512
Waardeoverdrachten	-18	-20
Kosten	-90	-90
Uitkeringen	-2.438	-2.423
Kanssystemen (sterfte, uitruil en invaliditeit)	4	-317
Voorwaardelijke toeslagverlening	0	542
Wijziging overlevingstafels	0	-966
Wijziging ervaringssterfte	0	0
Overige wijzigingen	-153	110
Stand per 31 december 2018	108.100	100.394

Uitvoeringskosten

	2018 €	% gemiddeld beheerd vermogen	2017 €
Kosten pensioenbeheer	349	0,32%	313
Vermogensbeheerkosten		0,28%	
-Beheerkosten SSGA	59		126
-Advieskosten Towers Watson	30		39
-Kosten fiduciair beheer KasBank	127		-9
Transactiekosten	92		5
Integrale kosten pensioenregeling	657	0,60%	474

De transactiekosten hebben voornamelijk betrekking op de transitiekosten uit hoofde van de verkoop van het Palm-fonds en de aankoop van het Vanguard fonds ter grootte van 89.

De transactiekosten maken momenteel onderdeel uit van de vermogensbeheerkosten en worden handmatig uitgesplitst. De toename van de transactiekosten wordt met name veroorzaakt door de verkoop van het PALM-fonds en de aankoop van het Vanguard fonds.

Conform de aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie heeft het pensioenfonds vastgesteld wat de kosten zijn van pensioenbeheer in euro per deelnemer. Het aantal deelnemers is de som van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden. Deze kosten bedragen € 1.195,00 per deelnemer. In 2017 waren deze kosten € 1.050,00 per deelnemer. Deze stijging wordt gedeeltelijk veroorzaakt doordat de kosten van de ambtelijk secretaris sinds 1 januari 2017 voor de helft voor rekening van het pensioenfonds komen en sinds 1 januari 2018 volledig. Over boekjaar 2017 heeft de accountant € 5.000,00 meerwerk in rekening gebracht, welke in de kosten over 2018 verwerkt is. Daarnaast heeft de accountant de basisfee in 2018 verhoogd van € 26.500,00 naar € 31.500,00.

Gedeeltelijk wordt deze verhoging veroorzaakt door inschakeling van een expertiseteam door KPMG.

Het overzicht van de kosten per deelnemer is als volgt:

	2018	2017
Aantal deelnemers (actieven en (pre-)pensioengerechtigden)	292	298
Kosten pensioenbeheer totaal	349	313
Kosten pensioenbeheer per deelnemer	1,195	1,050
Integrale kosten pensioenregeling totaal	657	474
Integrale kosten pensioenregeling per deelnemer	2,250	1,591

Herstelplan

Aangezien de beleidsdekkingsgraad per 1 januari 2018 111,6% was en per die datum lager was dan de vereiste dekkingsgraad van 117,4%, diende het bestuur zoals eerder in dit verslag vermeld opnieuw een evaluatie van het herstelplan uit te voeren en in te dienen bij DNB. De evaluatie van het herstelplan is tijdig, d.w.z. vóór 1 april 2018, bij DNB ingediend. Het bestuur heeft onveranderd gekozen voor de maximale hersteltermijn van 10 jaar. Uit het herstelplan blijkt dat tijdig herstel op basis van fondsrendement mogelijk is zonder de inzet van kortingsmaatregelen.

Beleggingsparagraaf

Beleggingen/Beleggingsresultaten

De financiële positie van het pensioenfonds is méér afhankelijk van de beleggingsresultaten (koers- en valutaontwikkeling, alsmede de rente- en dividendinkomsten) dan van premie-inkomsten.

De beleggingsportefeuille van het Pensioenfonds ter waarde van € 108 miljoen, bestond op 31 december 2018 uit:

	2018	2017
Vastrentende fondsen	64,8%	61,6%
Aandelenfonds	34,9%	38,1%
Liquide middelen	0,3%	0,3%

In 2018 zijn de volgende beleggingsresultaten geboekt:

1,6% op de vastrentende fondsen: dit is iets lager dan het marktgemiddelde (benchmark: 3,3%)

-/- 3,8% op het aandelenfonds: dit is boven het marktgemiddelde (benchmark was: -/- 4,1%)

-/- 2,6% op de totale portefeuille: dit is boven het marktgemiddelde (benchmark: -/- 1,2%)

Over 2018 was het absolute rendement op de vastrentende waarden fondsen gelijk aan 1,6%. De benchmark liet een absoluut rendement van 3,3% zien waardoor er sprake was van een underperformance van -/- 1,7% voor de vastrentende waarden ten opzichte van de benchmark. De aandelenbeleggingen lieten een absoluut rendement zien van -/- 3,8%, tegen -/- 4,1% voor de benchmark. Dat betekende dus dat de aandelenbeleggingen een outperformance hebben laten zien van 0,3% versus de benchmark.

De aandelenportefeuille wordt beheerd door State Street global Advisors ('SSgA') op basis van passief beheer. Dat wil zeggen, dat de markt 'gevolgd' dient te worden en dat er geen 'outperformance' ten opzichte van de benchmark wordt nagestreefd. Naar de mening van het bestuur

houdt het streven naar 'outperformance' te hoge risico's in. Een bijkomend voordeel van dit minder risicovolle beleid is dat de hiermee verbonden beheerskosten aanzienlijk lager zijn.

De vastrentende waarden bestaan uit het SSgA Euro Corporate Bond Index Fund (Europese bedrijfsobligaties), het SSgA Euro Core Treasury Bond Index Fund (staatsobligaties van de Europese kernlanden met de hoogste kredietwaardigheid) en vanaf 1 april 2018 het Vanguard Euro Treasury 20+ Year Bond Index Fund (staatsobligaties met een lange looptijd van de Europese kernlanden met de hoogste kredietwaardigheid). De doelstelling van deze fondsen is het nauwgezet volgen van de betreffende benchmark (index). Over 2018 hebben deze fondsen die doelstelling ook behaald. De waardeverandering van de vastrentende waarden worden als geheel afgezet tegen een andere benchmark en wel de waardeverandering van de verplichtingen van het pensioenfonds uit hoofde van renteveranderingen. Ten opzichte van deze benchmark was sprake van een underperformance van -/ 1,7% doordat de spreads op de onderliggende obligaties zijn opgelopen en de beleggingen derhalve de verplichtingen niet volledig hebben bijgehouden.

Het pensioenfonds belegde tot en met 31 maart 2018 ook in een vastrentende waarden fonds van SSgA met een langere looptijd en daarmee een hogere rentegevoeligheid. Dit was het zogenoemde EuroPalms fonds, dat enerzijds bestaat uit beleggingen in liquide middelen en obligaties met een korte looptijd en anderzijds renteswaps gebruikt om de looptijd te verlengen. Dit fonds hield echter op te bestaan waardoor de beleggingen in het EuroPalms fonds vanaf 1 april 2018 over zijn gegaan naar een staatsobligatiefonds van Vanguard met een lange looptijd. Door de hoge duratie leent dit fonds zich goed voor het afdekken van de verplichtingen.

Naast de beleggingen had het pensioenfonds over 2018 ook het valutarisico van de Euro ten opzichte van de USD, GBP en YEN afgedekt. Tot en met januari 2018 was tevens het valutarisico ten opzichte van de CHF afgedekt. Doordat de Euro gedurende 2018 sterk in waarde is gestegen ten opzichte van de USD en YEN, heeft deze afdekking ook een sterk positieve waarde laten zien. Deze waardestijging van de valuta-afdekking compenseerde overigens de waardedaling van de beleggingen uit hoofde van de valutabewegingen (deze waarde was gedaald in termen van de verschillende valuta ten opzichte van de Euro). Dat is immers ook de doelstelling van deze risicoafdekking. Gecorrigeerd voor het resultaat op de afdekking van het valutarisico resteerde een absoluut rendement van -2,6% voor de totale beleggingsportefeuille.

Het beleggingsrendement na aftrek van beleggingskosten bedraagt -2,9%.

In 2017 zijn de volgende beleggingsresultaten geboekt:

0,3% op de vastrentende fondsen: dit is iets lager dan het marktgemiddelde (benchmark: 0,6%)

7,9% op het aandelenfonds: dit is boven het marktgemiddelde (benchmark was: 7,5%)

5,7% op de totale portefeuille: dit is boven het marktgemiddelde (benchmark: 5,5%)

Onder de benchmark wordt verstaan de norm waarmee de prestaties van de vermogensbeheerders worden vergeleken.

Dit resultaat is onder meer een gevolg van de ontwikkelingen van de financiële markten in de loop van 2018. De resultaten over 2018 zijn lager dan over 2017. In 2018 komt het resultaat van de totale beleggingsportefeuille uit onder de gehanteerde benchmark, in tegenstelling tot 2017. De waarde van de totale portefeuille is in 2018 met 2,6% afgenomen. In 2017 was er een toename van 3,5%. Dit is vooral het gevolg van het negatieve rendement van de categorie aandelen in 2018.

Het bestuur laat periodiek een ALM-studie uitvoeren. Dit is voor het laatst in het voorjaar van 2015 uitgevoerd. In deze studie zijn de impact van het nFTK alsmede de gevolgen van het sluiten van het fonds voor nieuwe deelnemers geanalyseerd. Tevens is er een aantal beleidsvarianten doorgerekend. Op basis van de studie is besloten tot een herijking van het beleggingsbeleid. De strategische asset

mix is ongewijzigd gelaten, maar de renteafdekking is per 3 november 2015 bijgesteld van 75% naar 62,5%.

Aan het einde van 2016 is besloten om een update te laten maken van de ALM-studie uit 2015. Dit om te toetsen of het bestuur met het oog op gewijzigde financiële positie van het fonds en de veranderingen in het economisch klimaat nog steeds achter de op basis van de in 2015 uitgevoerde ALM-studie gemaakte beleidskeuzes stond. Tevens is het huidige fondsbeleid getoetst aan de vastgestelde risicohouding, waarbij de korte en lange termijn risico's in kaart zijn gebracht. Gezien het gesloten karakter van het pensioenfonds en onzekerheid over de toekomst lag de nadruk bij de beoordeling van de resultaten op de eerste 5 jaar. De uitkomsten zijn geen aanleiding geweest om het huidige beleggingsbeleid, waaronder de rente-afdekking, aan te passen.

Het pensioenfonds is verantwoordelijk voor een goede financiële uitvoering van de pensioenregeling. Tegelijkertijd heeft het pensioenfonds een maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Verantwoord beleggen houdt in: zodanig beleggen dat je dit kunt verantwoorden, zowel vooraf als achteraf. Wanneer gesproken wordt over 'verantwoord beleggen' wordt doorgaans bedoeld op de volgende aspecten:

- E (environment, milieu)
- S (sociaal, sociaal-maatschappelijk beleid)
- G (governance). Daartoe kunnen eventueel ook worden gerekend: ethiek en integriteit.

Het pensioenfonds heeft de wens om het beleggingsbeleid aan te laten sluiten bij de karakteristieken van de deelnemers en de aangesloten onderneming. Met de aangesloten onderneming wordt een dialoog opgestart over de maatschappelijke aspecten die voor de aangesloten onderneming relevant zijn. Dit leidt tot de volgende uitgangspunten voor verantwoord beleggen:

- De Global Compact Principles van de Verenigde Naties zijn leidend.
- Onderschrijven van de Principles for Responsible Investment (PRI).
- Het pensioenfonds conformeert zich aan de Nederlandse wetgeving welke verbiedt om te beleggen in ondernemingen die zich bezighouden met het vervaardigen van clustermunitie. Daarbij is een maximum van 5% aan allocaties toegestaan ingeval deze ondernemingen onderdeel uitmaken van de standaardbenchmark. Verder heeft het pensioenfonds geen specifiek beleid opgesteld aangaande maatschappelijk verantwoord beleggen.

Financiële positie

De omvang van het vermogen van het Pensioenfonds nam in 2018 af met € 3.652 en komt per 31 december 2018 uit op € 108.100. De door de actuaire berekende voorziening pensioenverplichting is € 100.394. Uitleg hierover vindt u terug in de toelichtingen op de jaarrekening. De belangrijkste indicatie van de financiële positie van het pensioenfonds is de dekkingsgraad. Deze wordt als volgt berekend: pensioenvermogen/pensioenverplichtingen x 100%.

De hoogte van de pensioenverplichtingen wordt in belangrijke mate bepaald door de hoogte van de marktrente. Wanneer de marktrente omlaag gaat, gaan de verplichtingen omhoog. De dekkingsgraad van het Pensioenfonds was per 31 december 2017 113,6% en per 31 december 2018 was deze 107,7%.

Pensioenparagraaf

Toeslag

Bij de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk welk niveau van toeslagverlening wordt nagestreefd, los van beperkingen die ongewisse toekomstige ontwikkelingen mogelijk met zich mee zullen brengen.

Het pensioenfonds heeft met betrekking tot het toeslagenbeleid aan de gewezen deelnemers en (pre-)pensioengerechtigden meegedeeld te streven naar waardevastheid van de opgebouwde aanspraken en pensioenuitkeringen. De toeslagverlening is voorwaardelijk. Het toeslagenbeleid komt overeen met de toeslagenmatrix en met hetgeen is opgenomen in de ABTN van het Pensioenfonds. Er wordt een onderscheid gemaakt in toeslag tussen actieve en niet-actieve deelnemers.

In 2018 heeft het bestuur besloten, gezien de dekkingsgraad en het geldende beleid voor de toeslagverlening, om over de opgebouwde rechten in de huidige pensioenregeling van actieve deelnemers een toeslag te verstrekken van 0,61% per 1 januari 2019. Over de overige opgebouwde rechten en aanspraken heeft het bestuur een toeslag toegekend van 0,52%.

Franchise

De opbouw van pensioenrechten geschiedt onder aftrek van een franchise. Deze franchise is vanaf 1 januari 2018 vastgesteld conform het van toepassing zijnde reglement en bedroeg € 13.344,00.

Premie

Uit de analyse van de kostendekkendheid van de premie die op verzoek van het bestuur jaarlijks wordt uitgevoerd is gebleken dat de premie ook in 2018 kostendekkend was.

Het fonds is per 1 januari 2015 een gesloten fonds geworden. Dit betekent dat er vanaf die datum geen nieuwe deelnemers zullen toetreden en dat er uitsluitend pensioenopbouw plaatsvindt voor werknemers die op 31 december 2014 in dienst waren van Ecolab en op die datum deelnemer waren van het fonds. Door deze ontwikkeling is de marge in de premie verder verkleind.

Het bestuur heeft besloten dat over 2018 wederom de vastgestelde maximale premie bij de werkgever wordt geheven. De ingehouden pensioenpremie is als volgt samengesteld:

	2018	2017
Werkgeversbijdrage pensioenfonds	1.664	1.715
Werknemersbijdrage pensioenfonds	249	288
Totale premie inkomsten	1.913	2.003

Conform de voorschriften van het FTK wordt de kostendekkende premie bepaald. De kostendekkende premie is gelijk aan de kosten van opbouw van de actieven, rekening houdend met de aan hen toe te rekenen kosten en solvabiliteitsopslag. Bij de berekening van de gedempte kostendekkende premie wordt rekening gehouden met een verwachte rendementscurve die overeenkomt met een verwacht rendement van ongeveer 4,2%. Daarbij wordt conform wettelijke voorschriften een opslag voor toekomstige voorwaardelijke toeslagverlening ingerekend ter hoogte van ongeveer 2,2%.

	2018	2017
Kostendekkende premie	2.232	2.392
Gedempte kostendekkende premie	1.790	1.890
Feitelijke premie	1.913	2.003

De kostendekkende premie bedraagt voor 2018 € 2.232. De gedempte kostendekkende premie bedraagt € 1.790. De feitelijke premie wordt getoetst aan de gedempte kostendekkende premie. De feitelijke premie is hoger dan de gedempte kostendekkende premie en deze komt uit op € 1.913.

De feitelijke premie bestaat uit de gedempte premie ter grootte van € 1.790 en een extra premie ter grootte van € 123.

De (gedempte) kostendekkende premie is als volgt samengesteld:

	Kostendekkende premie	Gedempte kostendekkende premie
Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking	1.624	844
Opslag voor vereist eigen vermogen	283	147
Opslag voor uitvoeringskosten	325	325
Opslag voor voorwaardelijke toeslagverlening	-	474
Totaal	2.232	1.790

Actuariële paragraaf

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt weergegeven worden:

	2018	2017
Beleggingen		
Directe en indirecte beleggingsopbrengsten	-2.452	4.485
Kosten vermogensbeheer	-308	-161
Benodigde interest	259	221
Wijziging marktrente	-3.940	1.297
Resultaat op beleggingen	-6.441	5.842
Premie		
Feitelijke premies	1.913	2.003
Actuarieel benodigd voor pensioenopbouw	-1.512	-1.689
Voor dekking directe kosten in premie	-112	-123
Technische risicopremies	-325	-325
Bestemd voor toeslagverlening	0	0
Resultaat op premie	-36	-134
Resultaat op waardeoverdrachten	2	0
Resultaat op kosten	66	101
Resultaat op uitkeringen	-15	-6
Resultaat op kanssystemen	415	199
Resultaat op voorwaardelijke toeslagverlening	-542	-62
Resultaat op andere oorzaken	870	2
Totaal resultaat	-5.681	5.942

De intresttoevoeging is voor de voorziening gelijk aan de 1-jaarsrente die afgeleid kan worden uit de rentetermijnstructuur ultimo vorig boekjaar. Voor 2018 bedroeg deze rente $-/- 0,26\%$. Derhalve was de benodigde toevoeging aan de voorziening uit hoofde van intrest negatief, wat leidde tot een bate in het resultaat.

Actuariële risico's

Per 31 oktober 2018 is het fonds overgegaan naar de prognosetafel AG2018.

Risico en beheersing/beleid

Het bestuur onderkent dat financiële en niet-financiële risico's een onlosmakelijk deel uitmaken van het pensioencontract en de uitvoering daarvan. Het bestuur hecht veel waarde aan bewustwording en beheersing van risico's die het pensioenfonds mogelijkerwijs loopt. Het beleid van het bestuur is er niet op gericht om risico's per definitie uit sluiten, maar om risico's op een verantwoorde wijze te beheersen. Het bestuur heeft zijn beleid verwoord in de ABTN. Algemene leidraad voor het uitvoeren van beheertaken zijn de voorschriften van de toezichthouder (DNB). Door risico's tijdig te onderkennen, te waarderen en te controleren wordt voorkomen dat het pensioenfonds haar doelstellingen niet realiseert.

Het bestuur onderkent het belang van risicomanagement, dat een steeds belangrijker rol is gaan spelen in de aansturing van het pensioenfonds. Het bestuur hecht belang aan goed risicomanagement, dat begint met het vaststellen van de risicohouding, die past bij het pensioenfonds en het type pensioenregeling dat wordt uitgevoerd. Het bestuur wenst daar vervolgens haar integrale risicomanagementbeleid op af te stemmen. Het bestuur onderscheidt in dit beleidsproces vier stappen:

1. Identificatie van risico's;
2. Formuleren beleidskader;
3. Implementatie van het beleid (ofwel: de beheersingsmaatregelen);
4. Monitoring.

Risicomanagement omvat de identificatie van risico's en de mate van beheersing daarvan. Het is een continu proces dat vraagt om continue beoordeling en waar nodig bijsturing. Het onderwerp risicomanagement wordt daarom regelmatig besproken in bestuursvergaderingen, in ieder geval jaarlijks in de bestuursvergaderingen in april en oktober.

Hierna treft u de belangrijkste risico's die het bestuur onderkent en met prioriteit heeft aangepakt.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. In 2015 heeft het bestuur het niveau van het renterisico op basis van een ALM-studie bijgesteld naar 62,5%. Dit betekende op dat moment een verhoging van het risicoprofiel. Bij de bepaling van het beleggingsbeleid weegt het bestuur steeds zorgvuldig de voordelen en nadelen hiervan af.

Valutarisico

Het pensioenfonds voert ultimo 2018 het strategische beleid om niet-euro beleggingen genoteerd in US dollar, Britse pond en Japanse yen volledig af te dekken. Ultimo 2018 is € 33,6 miljoen niet in euro's belegd. Hiervan is € 27,9 miljoen afgedekt. Dit betreffen de beleggingen in US dollar, Britse pond en Japanse yen. Tot en met januari 2018 was tevens de Zwitserse frank afgedekt. De overige valuta zijn niet afgedekt. Op de totale portefeuille betekent dit dat ultimo 2018 een valutarisico wordt gelopen van ongeveer 5%.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, valutarisico en het renterisico. De strategie van het pensioenfonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, welke wordt

veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waarde wijzigingen onmiddellijk in de staat van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden afgezwakt door middel van spreiding van de risico's. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden afgedekt voor de toekomst door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars. Sinds 2012 heeft het bestuur besloten te stoppen met de security lending, ondanks het hogere rendement. Sindsdien is overgestapt op non-lending securities.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlement risico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Concentratierisico

Grote beleggingsposten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote beleggingspost wordt aangemerkt elke soort die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt.

Om de zes financiële risico's te monitoren die hiervoor omschreven zijn en om indien nodig beheersmaatregelen te nemen of vervolgstappen in gang te zetten is in opdracht van het bestuur een financiële rapportage ontwikkeld. De rapportage, de RiskWatch, wordt uiterlijk 6 weken na het einde van elk kwartaal opgeleverd en vervolgens in de eerstvolgende bestuursvergadering besproken. In deze rapportage is een omschrijving van de betreffende deelrisico's, het controleproces en de beheersmaatregelen opgenomen, wordt vermeld onder wiens verantwoordelijkheid het risico valt en wordt de frequentie van de monitoring en de status vermeld. Specifiek ten aanzien van de beheersing van het renterisico worden gevoeligheidsanalyses uitgevoerd en gerapporteerd.

Een pensioenfonds draagt op grond van artikel 19 Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen zorg voor een systematische analyse van integriteitsrisico's (Sira). Het bestuur heeft de Sira in een aantal sessies (Workshop met externe begeleiding, bespreking in bestuursvergaderingen en aparte bijeenkomsten naast de bestuursvergaderingen) vormgegeven, geconcretiseerd en verder aangevuld.

Ten aanzien van de overige niet-financiële risico's kunnen de volgende 3 categorieën worden onderscheiden:

- Integriteitsrisico's;
- Operationele risico's;
- IT-risico's.

Dit is geen uitputtende opsomming, er kan ook aan andere niet-financiële risico's gedacht worden, zoals het juridisch risico, het omgevingsrisico en het uitbestedingsrisico. Het bestuur heeft in de ABTN van het pensioenfonds een tabel opgenomen met een definitie van de diverse risico-categorieën en een toelichting op de wijze waarop het bestuur het beleid ten aanzien van deze specifieke risico's heeft vormgegeven. Een aantal specifieke risico's uit de risico-categorieën 'Operationele risico's' en 'IT-risico's' zijn door het bestuur geselecteerd. In een workshop met externe begeleiding zijn deze risico's verder geïdentificeerd en geanalyseerd. Op basis van een discussie binnen het bestuur zijn de netto-risico's vastgesteld en zijn de beheersmaatregelen en vervolgstappen vastgesteld. Er is een document opgesteld met de meest recente vastlegging van dit proces.

Het bestuur realiseert zich dat niet alle mogelijke risico's uit beide risico-categorieën specifiek onder de loep genomen zijn. In het kader van bewustwording en identificatie zijn echter belangrijk stappen gezet, waarbij in toekomstige discussies ook andere risico's op basis van dezelfde aanpak zullen worden besproken en vastgelegd. Verder zijn binnen het bestuur bestuursleden aangewezen die specifiek bepaalde risico-categorieën als aandachtsgebied hebben.

Zowel bij de Sira als bij identificatie, analyse en beoordeling van de geselecteerde overige niet-financiële risico's heeft het bestuur voor dezelfde aanpak gekozen: na de identificatie van een risico is de kans dat het risico zich voordoet en de impact daarvan bepaald om zo te komen tot het bruto-risico. Vervolgens is vastgesteld of het risico past binnen de risk-appetite die door het bestuur is vastgesteld. Daarna is beoordeeld of het netto-risico (d.w.z. het risico dat resteert na toepassing van de beheersmaatregelen) past binnen de risk-appetite. In dit proces zijn de beheersmaatregelen waar nodig aangescherpt om de effectiviteit te vergroten om zo te borgen dat de netto-risico's passen binnen de vastgestelde risk-appetite.

Tot slot volgt hierna nog een beschrijving van 2 andere risico's die het bestuur heeft onderkend.

Toeslagrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om toeslagen op pensioen en pensioenaanspraken toe te kennen in relatie tot het reglementair vastgestelde prijsindexcijfer voor de toeslag op pensioenen en op het reglementair vastgestelde loonindexcijfer voor de pensioenaanspraken. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten). Echter, uiteindelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevensrisico, overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheid.

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Door toepassing van prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit.

Het pensioenfonds heeft het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij.

Toekomstparagraaf

Kijk op de toekomst

Het bestuur verwacht dat ook in 2019 wereldwijd sprake zal zijn van gematigde economische groei. In de Eurozone is de rente op het huidige zeer lage niveau gebleven. In de eerste maanden van 2019 is de rente overigens verder gedaald.

Mede door de structureel zeer lage rente, is de dekkingsgraad aan de lage kant. In de eerste maanden van 2019 is de actuele dekkingsgraad onveranderd op een laag niveau gebleven. De beleidsdekkingsgraad volgt als gevolg van de 12-maandsmiddeling met vertraging en is in de eerste maanden van 2019 licht gedaald. Het bestuur zal de ontwikkeling van de dekkingsgraad en het herstelpad op basis van het herstelplan nauwgezet monitoren en zal hierover periodiek overleg voeren met de werkgever en het Verantwoordingsorgaan.

Voor het jaar 2019 is door het pensioenfonds voor de deelnemers in de middelloonregeling wederom de maximale premie gehanteerd van 39% van de som van de pensioengrondslagen. In de uitvoeringsovereenkomst is opgenomen dat er een additionele premie bovenop de gedempte premie gevraagd kan worden indien het pensioenfonds in reservetekort is. Er is niet nader gespecificeerd op welke wijze deze herstellpremie wordt vastgesteld. De gedempte premie voor 2019 bedraagt prudent vastgesteld 36,9% van de som van de pensioengrondslagen.

Voor de nieuwe deelnemers in het pensioenfonds met ingang van 1 januari 2019 (de Nalco-groep) is uitgegaan van een afwijkende premiesystematiek. Voor het bestuur en het Verantwoordingsorgaan was het uitgangspunt dat de bestaande deelnemers geen nadeel zouden ondervinden van de toetreding van de Nalco-groep. Voor deze groep is daarom een hogere premie vastgesteld. Er is een opslag op de premie vastgesteld ter hoogte van de dekkingsgraad, zodat de dekkingsgraad van het pensioenfonds niet zou dalen als gevolg van toetreding van deze groep.

Voor een relatief klein pensioenfonds dat bovendien sinds 1 januari 2015 een gesloten fonds is geworden en dat te maken heeft met een sterke vergrijzing van het deelnemersbestand, zijn de toekomstige ontwikkelingen van groot belang voor de overlevingskansen van het fonds. Weliswaar is per 1 januari 2019 de Nalco-groep toetreden tot het pensioenfonds, maar dit betreft ook een gesloten groep, die daarom eveneens zal vergrijzen. Niet alleen de immer toenemende eisen van DNB en de AFM, maar ook de daardoor toenemende kosten voor het pensioenfonds zijn hierbij cruciaal. De uitvoeringskosten drukken door het steeds kleiner wordende aantal actieve deelnemers steeds meer op de premie die door de werkgever aan het pensioenfonds wordt afgedragen. Het bestuur heeft in het kader van de ALM-studie die in 2015 is uitgevoerd en de update van de ALM-studie aan het begin van 2017 onderzocht welke consequenties dit op de lange termijn zal hebben voor het fonds. Er is gekeken naar de gevolgen voor de uitvoeringskosten en de kostendekkendheid van de premie, maar ook naar de gevolgen voor de toeslagverwachting op de lange termijn. Conclusie is dat de premie op het huidige niveau de komende jaren kostendekkend is, maar dat de kostendekkendheid op de middellange termijn bij aanhoudend lage rentestanden in gevaar kan komen. De invloed van de premie op de dekkingsgraad is relatief gering, de bron voor de financiering van de indexaties is het overrendement op de beleggingen. De toetreding van de Nalco-groep heeft hierin geen wijziging gebracht.

Het pensioenfonds is in 2015 door DNB aangewezen als “kwetsbaar pensioenfonds”. In vervolg op de Kwetsbaarheidsanalyse die in 2015 bij DNB is ingediend en de Strategische Heroriëntatie die in het vervolg op de Kwetsbaarheidsanalyse is opgesteld, is er een Toekomstplan opgesteld en ingediend met DNB. In dit plan is het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds vastgelegd. Als onderdeel van het plan is een SWOT-analyse opgenomen (analyse van de sterktes en zwaktes en kansen en bedreigingen van/voor het pensioenfonds). Conclusie van het bestuur in het Toekomstplan is dat het bestuur van oordeel is dat de gesignaleerde financiële en niet-

financiële kwetsbaarheden de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds op de korte en middellange termijn niet in gevaar brengen.

Op de lange termijn is het bestuur echter van mening dat het fonds niet toekomstbestendig is. Doordat het fonds gesloten is neemt het aantal actieve deelnemers als gevolg van uitdienst tredingen en pensioneringen steeds verder af. De uitvoeringskosten zullen niet of nauwelijks dalen en deze kosten dienen door steeds minder deelnemers gedragen te worden. Hierdoor komt de kostendekkendheid van de premie in gevaar. Bovendien zal het lastiger worden om uit een slinkend aantal deelnemers voldoende geschikte bestuursleden en leden van het Verantwoordingsorgaan te vinden. Andere knelpunten zijn het op peil houden van deskundigheid en het tijdsbeslag. De toetreding van de Nalco-groep zorgt in dit kader hoogstens voor een vertraging van deze ontwikkeling.

Belangrijk is dat de verantwoordelijkheid over de keuze van de pensioenuitvoerder bij sociale partners ligt, d.w.z. de werkgever en de ondernemingsraad. Zij besluiten bij welke uitvoerder de pensioenregeling ondergebracht wordt. Indien de uitvoeringsovereenkomst wordt opgezegd door de werkgever is de werkgever gehouden de pensioenregeling bij een andere pensioenuitvoerder onder te brengen. Het bestuur blijft verantwoordelijk voor de opgebouwde aanspraken. Het bestuur zal zich, indien sociale partners besluiten de uitvoeringsovereenkomst op te zeggen en de pensioenopbouw voor de toekomst bij een andere pensioenuitvoerder onder te brengen, vervolgens beraden over de gevolgen voor het pensioenfonds en zal een overdracht van de opgebouwde pensioenen en de beleggingen onderzoeken. Hierbij wordt zeker ook een collectieve waardeoverdracht naar de nieuwe uitvoerder die door de werkgever in overleg met de ondernemingsraden is gekozen overwogen. Zolang de huidige uitvoeringsovereenkomst met het fonds niet door de werkgever wordt opgezegd, ligt de uitvoering van de pensioenregeling echter onveranderd bij het eigen Ecolab pensioenfonds.

Het bestuur is sinds 2015 voortdurend in gesprek met de werkgever over de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds. De uitkomsten van de Kwetsbaarheidsanalyse, de Strategische Heroriëntatie die daaropvolgend is uitgevoerd en het Toekomstplan dat in 2017 is opgesteld zijn gedeeld en besproken met de werkgever. In deze documenten is ook een indicatief tijdspad opgenomen. Het traject van collectieve waardeoverdracht en liquidatie is een tijdrovend proces, dat zorgvuldig doorlopen moet worden. Het bestuur heeft de werkgever gevraagd om binnen redelijke termijn een standpunt in te nemen t.a.v. de toekomstbestendigheid van de huidige uitvoering door het fonds. In de afgelopen jaren hebben er periodiek gesprekken plaatsgevonden met de werkgever over de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds.

De positiebepaling door de werkgever is aan het eind van 2017 echter in een stroomversnelling gekomen. De werkgever heeft zelf alternatieve uitvoeringsvormen onderzocht en geanalyseerd en is tot een standpuntbepaling gekomen. Het bestuur is op 11 april 2018 geïnformeerd over de richting die de werkgever voor ogen heeft. De werkgever heeft aangegeven voornemens te zijn om de toekomstige uitvoering van de pensioenregeling die op dit moment door het pensioenfonds wordt uitgevoerd samen met de eindloonregeling van de Nalco-groep onder te brengen in een single cliënt kring binnen een Algemeen Pensioenfonds (APF). Het bestuur is gevraagd te participeren in een werkgroep waarin deze plannen verder worden uitgewerkt. In deze werkgroep participeren naast de werkgever ook de ondernemingsraden van de Ecolab ondernemingen met DB-regelingen (d.w.z. de middelloonregeling die door het pensioenfonds wordt uitgevoerd en de eindloonregeling van de Nalco-groep die vanaf 1 januari 2019 eveneens door het pensioenfonds wordt uitgevoerd) en hun adviseurs. Deze werkgroep is in het voorjaar van 2018 van start gegaan. Insteek van de werkgever is dat er een collectieve waardeoverdracht wordt geëffectueerd van de bij het pensioenfonds opgebouwde pensioenen naar het APF dat door de werkgever in overleg met de ondernemingsraden zal worden gekozen. De beoogde overgang zal op zijn vroegst in 2020 geëffectueerd worden. Het bestuur heeft al eerder zelfstandig op eigen initiatief alternatieven voor de huidige uitvoering door het fonds geïnventariseerd en geanalyseerd: o.a. uitvoering van de huidige pensioenregeling door een bedrijfstakpensioenfonds, door een APF, door een pensioenfonds onder Europese regelgeving in België en de overstap naar een verzekeraar. Er is in kaart gebracht welke partijen een rol hebben bij

een eventuele liquidatie van het pensioenfonds en de overdracht van de opgebouwde pensioenen en de beleggingen naar een andere pensioenuitvoerder en wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn. In het voorjaar van 2016 is er voor bestuur en het Verantwoordingsorgaan gezamenlijk een cursus georganiseerd met als thema de taken en verantwoordelijkheden van het bestuur én het Verantwoordingsorgaan in een traject van liquidatie van een pensioenfonds en collectieve overdracht van de opgebouwde pensioenen en het vermogen naar een andere pensioenuitvoerder. In vervolg op het eerdergenoemde Toekomstplan dat in 2017 door het bestuur is opgesteld heeft het bestuur in een studiebijeenkomst in 2018 alternatieve opties besproken voor de huidige uitvoering van de pensioenregeling door het pensioenfonds. Er zijn tijdens deze workshop criteria geformuleerd die aan bod moeten komen bij de vergelijking van de verschillende uitvoeringsmogelijkheden en er is een wegingsmodel opgesteld om deze uitvoeringsopties onderling te kunnen vergelijken.

Het bestuur is als gezegd zelfstandig verantwoordelijk en bevoegd in het traject van collectieve waardeoverdracht en liquidatie. Ook het Verantwoordingsorgaan en de Visitatiecommissie hebben een belangrijke rol in deze trajecten. Het bestuur participeert inmiddels in de werkgroep die door de werkgever in het voorjaar van 2018 is opgezet. Besluiten zullen door het bestuur met de grote zorgvuldigheid worden genomen, waarbij een evenwichtige behartiging van de belangen van de bij het pensioenfonds betrokken stakeholders leidend is. De concrete timing van een eventueel besluit om in liquidatie te gaan en een besluit tot een collectieve waardeoverdracht is op dit moment nog niet bekend. Een overgang naar een nieuwe uitvoerder zal in ieder geval niet eerder dan in 2020 geëffectueerd worden. Belangrijk is dat er eerst een geïntegreerd financieel beleid wordt ontwikkeld voor de twee pensioenregelingen die vanaf 1 januari 2019 door het pensioenfonds worden uitgevoerd. Dit is een complex en tijdrovend proces, waar het pensioenfonds op dit moment middenin zit. Indien er een APF geselecteerd zal worden, zal dit geïntegreerde financiële beleid binnen een single cliënt kring door dit APF uitgevoerd gaan worden. Zolang dit beleid niet is vastgesteld kan het bestuur van het pensioenfonds niet beoordelen of een overgang door middel van een collectieve waardeoverdracht naar een APF of een andere pensioenuitvoerder het meest in het belang is van de bij het pensioenfonds betrokken stakeholders. Op dit moment sluit het bestuur ook andere uitvoeringsopties niet uit, het staat voor het bestuur m.a.w. niet vast dat met een overgang naar een APF de belangen van de bij het pensioenfonds betrokken stakeholders het best gediend worden.

Het bestuur acht goede en zorgvuldige communicatie met de belanghebbenden van groot belang en zal gedurende het hele traject regelmatig communiceren over de voortgang.

Het bestuur heeft eind 2017 besloten om een externe partij de opdracht te geven om een onafhankelijk risico-assessment uit te voeren. Doel van dit assessment en de ondersteuning van deze externe partij was om een verdiepingsslag te maken in het integrale risicomanagement zoals het fonds dat hanteert en uitvoert. De conclusie van de externe begeleider bij dit traject is dat het fonds overall voor een gestructureerde aanpak gekozen heeft. De financiële risico's worden goed gemonitord en aan de Sira en de inventarisatie en analyse van de overige niet-financiële risico's is in het afgelopen jaar veel aandacht besteed. De resultaten van het risico-assessment en de aanbevelingen zijn besproken met het bestuur. Er zijn verbetervoorstellen gedaan en tekstvoorstellen voor vastlegging van de verbeteringen in de ABTN. Deze zijn door het bestuur in het 1^e kwartaal van 2018 besproken en goedgekeurd. Vervolgens is het bestuur niet stil blijven staan, de Sira en het verder uitwerken van de overige niet-financiële risico's hebben onverminderd aandacht gekregen in 2018 en ook in 2019. Het bestuur heeft op deze manier belangrijke stappen gezet in de verdere professionalisering van het integrale risicomanagement.

Belangrijke ontwikkeling op het gebied van wet- en regelgeving is de inwerkingtreding van de IORP II richtlijn per 13 januari 2019. In dit kader is een document opgesteld met de beoogde invulling van de sleutelfunctiehouders en de borging van hun onafhankelijkheid en zijn er o.a. functieprofielen voor de sleutelfunctiehouders opgesteld. Bij de inrichting van de sleutelfunctiehouders is rekening gehouden met de omvang en interne organisatie van het pensioenfonds, en met de omvang, de aard

en de complexiteit van de werkzaamheden van het pensioenfonds. Het bestuur heeft ervoor gekozen om de heer D. Lucas als waarnemend sleutelfunctiehouder Risicobeheer aan te stellen en de heer T. Jenner als waarnemend sleutelfunctiehouder Interne audit. De waarnemende sleutelfunctiehouders worden door het fonds uiterlijk vóór 1 september 2020 ter toetsing op geschiktheid voorgedragen aan DNB. Verder heeft het bestuur ervoor gekozen om de huidige waarmerkend actuaris van het pensioenfonds als sleutelfunctiehouder voor de Actuariële functie aan te stellen. De waarnemende sleutelfunctiehouders zijn aangesteld vanwege hun status, autoriteit, kennis, werkervaring en competenties. De door het bestuur beoogde invulling zal besproken worden tijdens het periodiek overleg met DNB, dat in het 3^e kwartaal van 2019 zal plaatsvinden.

De IORP II richtlijn bevat ook voorschriften op het gebied van het beloningsbeleid van het pensioenfonds, de Eigen Risicobeoordeling, ESG en communicatie naar deelnemers. Er is gewerkt aan tijdige implementatie en aanpassing van fondsdocumenten zoals de ABTN.

Het besturen van een pensioenfonds is al met al zeer uitdagend in de huidige tijd. Het bestuur zet zich onverminderd en met veel energie in om dátgene te doen wat het bestuur zich als prioriteit heeft gesteld, namelijk de evenwichtige behartiging van de belangen van alle stakeholders: deelnemers (jong en oud), gewezen deelnemers, gepensioneerden en de onderneming!

Nieuwegein, 21 juni 2019

Het Bestuur

De heer R.J. Hagoort (voorzitter)

De heer A.E. Jenner (secretaris)

De heer S. Goemans

De heer X.R. de Vries

De heer D.P. Lucas

Jaarrekening

Alle bedragen in dit document zijn weergegeven in € 1.000, tenzij anders vermeld. Indien een bedrag niet is weergegeven in € 1.000, zijn er twee decimalen achter de komma weergegeven.

Balans per 31 december 2018

De balans per 31 december 2018 (na verwerking resultaatbestemming)

	2018	2017	Toelichting
Activa			
Beleggingen voor risico pensioenfonds			
Financiële beleggingen			
- Aandelen	37.765	42.454	1
- Vastrentende waarden	<u>70.021</u>	<u>68.677</u>	2
	107.786	111.131	
Overlopende vorderingen en overlopende activa	114	227	3
Nog te ontvangen rente	8	8	
Liquide middelen	<u>329</u>	<u>313</u>	4
Totaal activa	108.237	111.679	
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserve	7.706	13.387	5
Technische voorzieningen			
- Voorziening pensioenverplichtingen	100.394	98.365	6
Overlopende schulden en overlopende passiva	151	152	7
Derivaten	<u>-14</u>	<u>-225</u>	8
Totale passiva	108.237	111.679	

Staat van baten en lasten over 2018

De baten en lasten over 2018 zijn als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>	Toelichting
Baten			
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds:			9
- Directe beleggingsopbrengsten	-	-	
- Indirecte beleggingsopbrengsten	-2.452	4.485	
- Eenmalige baten (dividend)	-	-	
Premiebijdragen van werkgever en werknemer	1.913	2.003	10
Overige baten	<u>114</u>	<u>228</u>	11
Totale baten	-425	6.716	
Lasten			
Pensioenuitkeringen	2.438	2.421	12
Kosten vermogensbeheer	308	161	13
Pensioenuitvoeringskosten en overige kosten	349	313	14
Premies herverzekering	110	122	15
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds	2.029	-2.243	
Saldo overdracht van rechten	18	-	16
Overige lasten	<u>4</u>	<u>-</u>	17
Totale lasten	5.256	774	
Saldo staat van baten en lasten	-5.681	5.942	

Kasstroomoverzicht over 2018

	2018	2017
Kasstroomoverzicht uit pensioenactiviteiten		
Betaalde uitkeringen	-2.439	-2.421
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-349	-313
Ontvangen premies	1.913	2.003
Herverzekeringspremie	-110	-122
Ontvangen uitkering van herverzekeraar	223	-
Saldo overdracht van rechten	-18	-
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten	-780	-853
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	53.874	764
Ontvangen en betaalde rente	14	13
Toename / storting valuta afdekking	894	2.864
Resultaat uit valuta afdekking	-2.987	324
Aankopen van beleggingen	-50.843	-2.702
Betaalde kosten vermogensbeheer	-156	-154
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten	796	1.109
Mutatie liquide middelen	16	256
Stand primo boekjaar	313	57
Stand ultimo boekjaar	329	313

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2018

Inleiding

Met ingang van 1 januari 2010 was de fusie tussen Stichting Pensioenfonds Ecolab en Stichting Prepensioenfonds Ecolab B.V. een feit. Bij deze fusie is Stichting Pensioenfonds Ecolab de overblijvende partij. Stichting Pensioenfonds Ecolab voert zowel de pensioenregeling als de prepensioenregeling uit.

Algemene grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in duizenden euro's, wat tevens de functionele valuta is van het pensioenfonds. Alle financiële informatie in duizenden euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dat betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkeldatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerde opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenkomst met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schattingen worden herzien en in de toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengst in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

De actuele waarde van niet beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald volgens de grondslagen zoals gehanteerd door de fondsen, zijnde marktwaarde einde boekjaar.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebeoordeling plaats op basis van de grondslagen zoals gehanteerd door de fondsen, zijnde marktwaarde einde boekjaar.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen.

Herverzekering

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Vorderingen en baten uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Technische voorzieningen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van aanspraken waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is berekend met inachtneming van de volgende grondslagen en onderstellingen. In het boekjaar 2018 is de overlevingstafel aangepast.

Marktrente:

Voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is de rentetermijnstructuur per 31-12-2018 conform de publicatie van DNB gehanteerd.

Overlevingstafels:

De overlevingskansen worden ontleend aan de prognosetafel AG2016, zoals deze in september 2016 door het Actuarieel Genootschap gepubliceerd is. Per 31 oktober is het fonds overgegaan naar de prognosetafel AG2018, zoals deze in september 2018 door het Actuarieel Genootschap gepubliceerd is. Deze tafels worden per 31 december 2018 gehanteerd met startjaar 2019. Het effect op de voorziening was +/- € 966. Er wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking door toepassing van de Ecolab specifieke Willis Towers Watson 2016 ervaringssterfte. Aangezien de Ervaringssterfte relatief kort geleden geactualiseerd is en op basis van de inschatting dat het opnieuw actualiseren hoogstens een zeer beperkt effect op de VPV zal hebben, heeft het pensioenfonds er voor gekozen om de Ervaringssterfte niet te actualiseren.

Gezinssamenstelling:

Alle mannelijke deelnemers worden verondersteld gehuwd te zijn met een drie jaar jongere vrouw. De vrouwelijke deelnemers worden verondersteld gehuwd te zijn met een drie jaar oudere man. De gehuwdheidsfrequentie neemt na de pensioenleeftijd af volgens de relevante overlevingstafel van de partner.

De overschatting van de lasten, veroorzaakt door bovengenoemde onderstelling, laat toe een reservering achterwege te laten voor de verplichtingen voortvloeiende uit toekomstige wezenpensioenen.

Kostenopslag:

Kostenopslag ter grootte van 3,7% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Uitbetalingswijze:

De pensioenen worden uitgekeerd in maandelijkse termijnen bij achterafbetaling. Er is derhalve geen rekening gehouden met verschuldigd pensioen of pensioentegoed.

Groepering:

De pensioenaanspraken en de contante waarden daarvan zijn individueel per deelnemer vastgesteld.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Belastingen

Het pensioenfonds is niet vennootschapsbelastingplichtig.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans**Beleggingen****1. Aandelenfonds / Equities**

Het aandelenfonds heeft zich in 2018 als volgt ontwikkeld:

	2018	2017
Waarde primo jaar	42.454	39.658
Aankopen	-	86
Verkopen	-3.300	-400
Resultaat *)	<u>-1.389</u>	<u>3.110</u>
Waarde ultimo jaar	37.765	42.454

*) inclusief dividenden en gerealiseerde/ongerealiseerde winsten en verliezen

De sectorallocatie van het aandelenfonds was ultimo 2018 als volgt:

<u>Sector</u>	<u>Percentage</u>
Financials	16,2%
Information technology	15,0%
Health care	13,4%
Consumer discretionary	10,5%
Industrials	10,9%
Consumer staples	8,6%
Communication services	8,3%
Energy	5,9%
Materials	4,6%
Utilities	3,4%
Real Estate	<u>3,2%</u>
 Totaal	 100,0%

De verdeling naar landen is als volgt:

<u>Land</u>	<u>Percentage</u>
United States	61,8%
Japan	8,6%
United Kingdom	5,9%
France	3,9%
Germany	3,1%
Canada	3,3%
Switzerland	3,0%
Australia	2,4%
Hong Kong	1,4%
Netherlands	1,2%
Other	<u>5,4%</u>
 Totaal	 100,0%

2. Vastrentende waarden / Bonds

De vastrentende waarden zijn in het boekjaar 2018 als volgt gemuteerd:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Waarde primo jaar	68.677	68.153
Aankopen	50.878	2.627
Verkopen	-50.576	-374
Resultaat *)	<u>1.042</u>	<u>-1.729</u>
Waarde ultimo jaar	70.021	68.677

*) inclusief opgelopen intrest, coupon intrest en gerealiseerde/ongerealiseerde winsten en verliezen

Bovengenoemde vastrentende waarden worden aangehouden bij vermogensbeheerder KasBank.

In 2014 heeft het bestuur besloten om een buffer in te bouwen om de negatieve termijntransacties op te vangen. In december 2014 is er een staatslening gekocht en deze wordt nu als zekerheid bij de KasBank aangehouden.

Ten behoeve van de afdekking van het valutarisico heeft het pensioenfonds valutaderivaten bij KasBank. Uit hoofde hiervan worden non-cash collateral (zekerheden) uitgewisseld met de KasBank in de vorm van Nederlandse staatsobligaties. Ultimo 2018 zijn door het pensioenfonds 900.000 stukken van ISIN code NL0010733424 (2% Netherlands 24) ter waarde van € 1.006 beschikbaar gesteld aan KasBank voor de dienstverlening, waarvan ultimo 2018 geen stukken waren gestort als collateral aan KasBank. Ultimo 2018 had KasBank 218.000 stukken van Euroclear Bank Belgium 4,25 O FCE FTB 23 met ISIN code FR0010466938 ter waarde van € 264 beschikbaar gesteld aan het fonds.

De post vastrentende waarden kan op de volgende wijze uitgesplitst worden:

	2018	2017
Obligaties	1.006	1.012
Beursgenoteerde beleggingsentiteiten die beleggen in vastrentende waarden	69.015	67.665
Niet - beursgenoteerde beleggingsentiteiten die beleggen in vastrentende waarden	0	0
Totaal	70.021	68.677

Een specificatie van alle fondsen is in de bijlage van dit verslag opgenomen. Het fonds belegt onder andere in het SSgA Euro Corporate Bond Index Fund, het SSgA Euro Core Treasury Bond Index Fund en het Vanguard 20+ Year Treasury Index Fund. De indeling naar sectoren en landen van deze fondsen is als volgt:

Sectoren SSgA Euro Corporate Bond Index Fund:

Sector	Percentage
Corporate - Industrial	52,8%
Corporate - Finance	39,8%
Corporate - Utility	7,3%
Cash	0,1%
Totaal	100,0%

Landen SSgA Euro Corporate Bond Index Fund:

<u>Land</u>	<u>Percentage</u>
France	20,7%
United States	18,1%
Germany	14,6%
United Kingdom	9,6%
Netherlands	7,0%
Spain	5,5%
Italy	4,8%
Switzerland	3,3%
Australia	2,7%
Sweden	2,4%
Other	<u>11,3%</u>
Totaal	100,0%

Sectoren SSgA Euro Core Treasury Bond Index Fund:

<u>Sector</u>	<u>Percentage</u>
Treasury	100,0%
Cash	<u>0,0%</u>
Totaal	100,0%

Landen SSgA Euro Core Treasury Bond Index Fund:

<u>Land</u>	<u>Percentage</u>
Germany	40,0%
France	40,0%
Netherlands	20,0%
European Union	<u>0,0%</u>
Totaal	100,0%

Sectoren Vanguard 20+ Year Treasury Index Fund:

<u>Sector</u>	<u>Percentage</u>
Treasury / federal	<u>100,0%</u>
Totaal	100,0%

Landen Vanguard 20+ Year Treasury Index Fund:

Land	Percentage
France	38,4%
Germany	32,4%
Belgium	12,1%
Netherlands	9,4%
Austria	6,0%
Finland	1,7%
Totaal	100,0%

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de balanswaarde en de duration van zowel de vastrentende waarden als de voorziening pensioenverplichtingen.

	2018		2017	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden	70.021	16,2	68.677	16,8
(Nominale) pensioenverplichtingen	100.394	17,3	98.365	17,5

Op basis van de mogelijke verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden, dienen de beleggingen ingedeeld te worden naar drie verschillende waarderingsniveaus:

Niveau 1 – De waarde van de beleggingen is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.

Niveau 2 – De actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik gemaakt is van waarneembare marktdata.

Niveau 3 – De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik gemaakt is van waarneembare marktdata.

Op basis van deze indeling kan de beleggingsportefeuille als volgt worden samengevat:

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Aandelen				
MSCI World Index CTF EQ Funds USD	37.765	-	-	37.765
Vastrentende waarden				
SSgA Euro Corporate Bond Index Fund	6.995	-	-	6.995
SSgA Euro Core Treasury Bond Index Fund	10.892	-	-	10.892
Vanguard 20+ Year Euro Treasury Index Fund	51.128	-	-	51.128
2% Nederland 24 nominale EUR 900.000,-	1.006	-	-	1.006
Derivaten				
	-	14	-	14
Totaal	107.786	14	-	107.800

Het pensioenfonds belegt niet in de premiebijdragende ondernemingen, zijnde Ecolab B.V., Ecolab Production Netherlands B.V. en Nalco Netherlands B.V..

Er is geen sprake van uitlening van beleggingen.

3. Overlopende vorderingen en overlopende activa

De overige baten ter grootte van € 114 (2018) respectievelijk € 227 (2017) hebben betrekking op uitkeringen wegens premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid van de herverzekeraar. Het bedrag dat betrekking heeft op 2017 is begin 2018 ontvangen. Het bedrag dat betrekking heeft op 2018 wordt conform het contract en de toezegging van ElipsLife eind juni / begin juli 2019 verwacht. Alle overige vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd met naar verwachting korter dan 1 jaar.

Overige activa

4. Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. De lopende bankrekeningen worden aangehouden bij KasBank. Het fonds heeft bij KasBank een betaalrekening, een rekening waarop de resultaten van de valuta afdekking verwerkt worden en een rekening waarop de provisies verwerkt worden. Tenslotte is het uitkeren van de pensioenen uitbesteed aan de werkgever. De werkgever heeft er voor gekozen dit onder te brengen bij RiskCo Administrations. Voor dit doel houdt het pensioenfonds een rekening aan bij ABN-AMRO.

De liquide middelen zijn als volgt gespecificeerd:

	2018	2017
KasBank - betaalrekening	20	194
KasBank - resultaten valutatermijncontracten	133	68
KasBank - verwerking provisies	7	2
Saldo SSgA effectenrekening	-	6
ABN - AMRO	169	43
Totaal liquide middelen	329	313

Liquide middelen zijn opgenomen in de jaarrekening tegen nominale waarde.

5. Stichtingskapitaal en reserves

In het verslagjaar 2018 is de post stichtingskapitaal en reserves als volgt gemuteerd:

	2018	2017
Stand primo boekjaar	13.387	7.445
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-5.681	5.942
Stand ultimo boekjaar	7.706	13.387

Per 31 december 2018 bedraagt het aanwezige saldo € 7.706.

Minimaal Vereist Eigen Vermogen

Het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) wordt aangehouden ter dekking van niet expliciet gekwantificeerde risico's. Per 31 december 2018 bedraagt het MVEV € 4.116. Dit komt overeen met 4,1% van de Technische Voorziening (TV).

Vereist Eigen Vermogen

Het Vereist Eigen Vermogen (VEV), zoals is gedefinieerd in het 'Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds' van 18 december 2006, bedraagt per 31 december 2018 € 17.571 ofwel 17,5% van de TV.

Als gevolg van het sluiten van het EuroPalms fonds door SSgA was het bestuur gedwongen op zoek te gaan naar alternatieven om de rente-afdekking te borgen. Het bestuur heeft besloten om een switch van het EuroPalms fonds van SSgA naar een staatsobligatiefonds van Vanguard te effectueren per eind maart 2018. Als gevolg van de switch is het kredietrisico toegenomen (toename van de schok voor het kredietrisico in het model om het VEV vast te stellen). De hogere schok voor kredietrisico is ultimo 2017 reeds verwerkt en had een verhogend effect op het VEV van 3,0%. Door het iteratieve karakter van het VEV-model wordt, als gevolg van de verhoging van het VEV, ook het aandelenrisico 0,2% hoger. Door rekening te houden met de transitie is per 31 december 2017 het VEV toegenomen van 114,2% naar 117,4%.

Samenvattend

In onderstaande staat staan zowel het eigen vermogen van het pensioenfonds als het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) en het Vereist Eigen Vermogen (VEV) weergegeven:

	2018	2017
Minimaal vereist eigen vermogen	4.116	4.033
Vereist eigen vermogen	17.571	17.134
Aanwezig eigen vermogen	7.706	13.387

Het VEV is berekend met het standaard model en bedraagt per 31 december op basis van de strategische beleggingsmix € 17.571 ofwel 17,5% van de TV. Op basis van de feitelijke beleggingsmix per 31 december 2018 bedraagt het VEV 117,3% van de TV.

Omdat het aanwezig eigen vermogen hoger is dan het MVEV maar lager dan het VEV bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van reservetekort.

Herstelplan

Stichting Pensioenfonds Ecolab bevindt zich ultimo 2018 in een reservetekort op basis van de regels van het nFTK.

Onder het nFTK is de herstelsystematiek veranderd. In plaats van een korte- en lange-termijnherstelplan is er nu één herstelplan van maximaal tien jaar. Jaarlijks wordt dit plan geëvalueerd. Aangezien de beleidsdekkingsgraad per 1 januari 2019 113,9% was en per die datum lager was dan de vereiste dekkingsgraad van 117,5%, diende het bestuur opnieuw een evaluatie van het herstelplan uit te voeren en in te dienen bij DNB. De evaluatie van het herstelplan is tijdig, d.w.z. vóór 1 april 2019, bij DNB ingediend. Het bestuur heeft onveranderd gekozen voor de maximale hersteltermijn van 10 jaar. Het premie- en toeslagbeleid dat als basis voor het herstelplan is genomen, is in overeenstemming met het nFTK. Het beleggingsbeleid is het strategische beleggingsbeleid zoals dat op dit moment geldt, inclusief de geldende renteafdekking van 62,5%. Uit het herstelplan blijkt dat tijdig herstel op basis van fondsrendement mogelijk is zonder de inzet van kortingsmaatregelen. DNB heeft vervolgens aangegeven geen verdere vragen op opmerkingen te hebben, het door het bestuur ingediende herstelplan is goedgekeurd.

6. Technische voorzieningen voor rekening fonds

Zoals vermeld in de toelichting zijn de pensioenverplichtingen van het pensioenfonds gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum.

Voorziening voor pensioenverplichtingen:

De pensioenverplichtingen ontwikkelen zich als volgt:

	2018	2017
Stand primo boekjaar	98.365	100.608
Mutatie	2.029	-2.243
Stand ultimo boekjaar	100.394	98.365

Op basis hiervan bedraagt de dekkingsgraad, zijnde de verhouding tussen het pensioenvermogen, inclusief bestemmingsvoorzieningen, en de pensioenverplichting 107,7%. Op 31 december 2017 bedroeg de dekkingsgraad van het pensioenfonds 113,6%. De beleidsdekkingsgraad op 31 december 2018 bedraagt 113,9%. Per 31 december 2017 was de beleidsdekkingsgraad gelijk aan 111,6%.

De toetreding van de groep Nalco medewerkers per 1 januari heeft geen effect op de voorziening pensioenverplichtingen ultimo 2018, aangezien de reeds opgebouwde pensioenaanspraken van deze groep achterblijven bij de huidige verzekeraar.

Grootte en samenstelling pensioenverplichtingen

Mutaties in de pensioenverplichtingen:

	2018	2017
Stand primo boekjaar	98.365	100.608
Premies	1.512	1.689
Kostenbestanddeel premies	-	-
Interesttoevoeging	-259	-221
Verleende toeslagen	542	62
Overgenomen pensioenverplichtingen	-	-
Aanpassing in verband met rekenrente	3.940	-1.297
Uitkeringen	-2.423	-2.415
Vrijval kosten	-90	-89
Wijziging grondslagen	-966	-
Resultaat op grondslagen en mutaties	-207	28
Uitgaande pensioenverplichtingen	-20	-
Totaal mutaties	2.029	-2.243
Stand ultimo boekjaar	100.394	98.365

De uitsplitsing van de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt:

	Ouderdoms- pensioen	Weduwe- pensioen	Wezen- pensioen	Pre- pensioen	Totaal 2018	Totaal 2017
Voor actieve deelnemers	27.306	6.806	-	209	34.321	32.190
Voor premievrije verzekerden	18.490	4.260	-	177	22.927	21.527
Voor pensioentrekkers	25.921	13.507	27	109	39.564	41.138
Toekomstige uitvoeringskosten pensioenregeling	2.654	909	1	18	3.582	3.510
Totaal	74.371	25.482	28	513	100.394	98.365

Korte omschrijving van de pensioenregelingen

Pensioenfonds Ecolab voert de pensioenregeling (op basis van middelloon) en de prepensioenregeling uit.

Met ingang van 2015 is de pensioenregeling op basis van middelloon aangepast aan het nieuwe wettelijke kader voor pensioenfondsen. De pensioenregeling op basis van middelloon kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd. Met ingang van 2015 is de pensioenopbouw van 2,15% verlaagd naar 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan 12 maandsalarissen verhoogd met een dertiende maand en vakantietoeslag, indien van toepassing verhoogd met ploegentoeslag, onder aftrek van een franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld.

Voor 2018 bedraagt deze franchise € 13.344,00. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Deelname aan de regeling is mogelijk vanaf indiensttreding. Jaarlijks neemt het bestuur van het pensioenfonds een besluit over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling zich als een uitkeringsovereenkomst.

De prepensioenregeling kent alleen nog gewezen deelnemers en gepensioneerden. De uitkering vangt aan op 62-jarige leeftijd. De pensioenuitkering stopt op de 65-jarige leeftijd. Deelname aan deze regeling is niet meer mogelijk en deze regeling kent met ingang van 2013 geen deelnemers meer. Jaarlijks neemt het bestuur van het pensioenfonds een besluit over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling zich als een uitkeringsovereenkomst.

Toeslagbeleid

Het toeslagbeleid kan als volgt worden verwoord. De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het pensioenfonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen.

Het bestuur heeft in de vergadering van november 2018 besloten over toeslagverlening op de pensioenaanspraken per 1 januari 2019. Per 1 januari 2018 wordt er een gedeeltelijke toeslag op pensioenrechten en pensioenaanspraken verleend. Bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen is met dit besluit rekening gehouden.

De pensioenrechten en pensioenaanspraken worden per 1 januari 2019 als volgt geïndexeerd:

Toeslag voor deelnemers middelloon-pensioenregeling: 0,61% (1 januari 2018: 0,07%)

Toeslag voor gepensioneerden en slapers (pre-)pensioenregeling: 0,52% (1 januari 2018: 0,06%)

Met bovengenoemde toeslagen was ultimo 2018 reeds rekening gehouden in de voorziening pensioenverplichtingen (VPV).

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het pensioenfonds, en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element (afhankelijk van ABTN). Indien het prijsindexcijfer in enig jaar boven de 6% uitgaat, kan de niet toegepaste stijging van het prijsindexcijfer in latere jaren, met een maximum van drie jaar, worden toegekend, waarbij de totale jaarlijkse stijging het eerder genoemde maximum van 6% niet mag overschrijden.

7. Overige schulden en overlopende passiva

De overlopende schulden hebben allen een looptijd korter dan 1 jaar en zijn als volgt gespecificeerd:

	2018	2017
Stelpost kosten accountant/actuaris/visitatiecommissie jaarrekening	121	113
Overige kosten nog te betalen	30	39
Totaal overige schulden en overlopende passiva	151	144

De overige kosten nog te betalen hebben betrekking op de facturen van WTW en bestuursondersteuning over de maand december, alsmede een factuur van SSgA over het vierde kwartaal 2018.

Alle bovengenoemde bedragen over 2018 zijn in 2019 betaald.

8. Derivaten

Valuta derivaten

Het bestuur heeft besloten om voor de aandelen die niet onder het eurogebied vallen een valuta dekking aan te gaan.

Het valuta risico is hiermee afgedekt voor de volgende valuta: USA dollar, GB pond, Japanse Yen en (tot en met januari 2018) Zwitserse Frank. Termijntransacties worden maandelijks verrekend en lopen van midden van de maand tot midden van de volgende maand. Dit gedeelte is gerealiseerd. De periode van midden december tot eind december is ongerealiseerd en wordt als overlopende post op de balans opgenomen.

Doordat de Euro gedurende 2018 sterk in waarde is gestegen ten opzichte van de USD en YEN, heeft deze afdekking ook een sterk positieve waarde laten zien. De voortdurende stijging van de koers van de USA Dollar ten opzichte van de Euro leidde ertoe dat de maandelijks te verrekenen termijntransacties overwegend positief uitliepen. Om deze fluctuaties in de maandelijkse opbrengst op te kunnen vangen, zijn er in 2018 meerdere keren effecten verkocht danwel aangekocht. Het bestuur heeft besloten om een buffer in te bouwen om negatieve termijntransacties op te vangen. In december 2014 is er een staatslening gekocht en deze wordt nu als buffer bij de KasBank aangehouden. Deze vindt u vermeld onder het kopje vastrentende waarden.

In onderstaand overzicht vindt u de resultaten van de valutatermijn transacties als overlopende post:

	2018	2017
Totaal ongerealiseerd resultaat op valuta termijn transacties	14	225
Waarvan debet saldo	36	229
Waarvan credit saldo	22	4

Het totaalbedrag dat niet in euro's is belegd bedraagt ultimo jaar circa € 33.602 van de beleggingsportefeuille. De valuta's daarin zijn voornamelijk USA dollar, GB pond en Japanse Yen. Per einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten € 27.904. In de genoemde saldi zijn de positieve en negatieve uitstaande waarden gesaldeerd.

De uitstaande termijncontracten per **31 december 2018** zijn als volgt samengesteld:

Valuta	Uitstaande valuta- termijncontracten 29 januari 2019	Waardering valuta- termijncontracten 31 december 2018	Ongerealiseerde winst / verlies 31 december 2018
USD	22.592	-22.405	36
GBP	2.372	-2.290	-4
JPY	3.222	-3.209	-18
Totaal	28.186	-27.904	14

De uitstaande valutatermijncontracten worden eens per maand doorgerold. Derhalve is in de eerste kolom in bovenstaande tabel de stand op het genoemde moment opgenomen, aangezien 31 december 2018 niet beschikbaar is.

De uitstaande termijncontracten per **31 december 2017** zijn als volgt samengesteld:

Valuta	Uitstaande valuta- termijncontracten 29 januari 2018	Waardering valuta- termijncontracten 31 december 2017	Ongerealiseerde winst / verlies 31 december 2017
USD	23.957	-24.780	216
GBP	2.772	-2.719	-
JPY	3.774	-3.775	13
CHF	1.266	-1.264	-4
Totaal	31.769	-32.538	225

Ten behoeve van de afdekking van het valutarisico heeft het pensioenfonds valutaderivaten bij KasBank. Uit hoofde hiervan worden non-cash collateral (zekerheden) uitgewisseld met de KasBank in de vorm van Nederlandse staatsobligaties. Ultimo 2018 zijn door het pensioenfonds 900.000 stukken van ISIN code NL0010733424 (2% Netherlands 24) ter waarde van € 1.006 beschikbaar gesteld aan KasBank voor de dienstverlening, waarvan ultimo 2018 geen stukken waren gestort als collateral aan KasBank. Ultimo 2018 had KasBank 218.000 stukken van Euroclear Bank Belgium 4,25 O FCE FTB 23 met ISIN code FR0010466938 ter waarde van € 264 beschikbaar gesteld aan het fonds.

Risicobeheer en derivaten

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten.

In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich over 2018 als volgt ontwikkeld:

	2018	2017
Stand per 1 januari	113,6%	107,4%
Beleggingen	-2,4%	4,8%
Markrente	-4,3%	1,4%
Premiebijdragen (exclusief kosten en risicopremies)	-0,2%	-0,3%
Waardeoverdrachten	0,0%	0,0%
Kosten	0,0%	0,0%
Uitkeringen	0,3%	0,2%
Kanssystemen (sterfte, uitruil en invaliditeit)	0,0%	0,0%
Voorwaardelijke toeslagverlening	-0,6%	-0,1%
Wijziging overlevingstafels	1,0%	0,0%
Wijziging ervaringssterfte	0,0%	0,0%
Overige wijzigingen	0,3%	0,2%
Stand per 31 december	107,7%	113,6%

Het vereist eigen vermogen (VEV)

Het vereiste eigen vermogen (VEV) wordt vastgesteld voor de evenwichtssituatie: dat is de situatie waarin juist voldoende eigen vermogen aanwezig is. Het VEV is bepaald met het standaardmodel op basis van de strategische beleggingsmix. De per risico benodigde buffer is opgenomen in onderstaande tabel.

	2018	2017
Renterisico	2.226	2.412
Risico zakelijke waarden	12.386	12.128
Valutarisico	778	893
Grondstoffenrisico	-	-
Kredietrisico	5.821	5.424
Verzekeringstechnisch risico	3.371	3.287
Actief beheer	-	-
Correlatie effect	<u>-7.011</u>	<u>-7.010</u>
Totaal (vereiste buffers)	17.571	17.134

Het VEV per 31 december 2018 bedraagt € 17.571 voor de evenwichtssituatie. In procenten dekkingsgraad betekent dit een vereiste dekkingsgraad van 117,5% van de TV. Op basis van de feitelijke mix per 31 december 2018 bedraagt de vereiste dekkingsgraad 117,3% van de TV.

Als gevolg van het sluiten van het EuroPalms fonds door SSgA was het bestuur gedwongen op zoek te gaan naar alternatieven om de rente-afdekking te borgen. Het bestuur heeft besloten om een switch van het EuroPalms fonds van SSgA naar een staatsobligatiefonds van Vanguard te effectueren per eind maart 2018. Als gevolg van de switch is het kredietrisico ultimo 2017 toegenomen (toename van de schok voor het kredietrisico in het model om het VEV vast te stellen). De hogere schok voor kredietrisico heeft ultimo 2017 een verhogend effect op het VEV van 3,0%. Door het iteratieve

karakter van het VEV-model wordt, als gevolg van de verhoging van het VEV, ook het aandelenrisico 0,2% hoger. Door rekening te houden met de transitie is per 31 december 2017 het VEV toegenomen van 114,2% naar 117,4%.

Conform het standaard model is het liquiditeits-, concentratie- en operationeel risico op nul gesteld. Het bestuur is van mening dat er geen sprake is van afzonderlijk gekwantificeerd liquiditeits-, concentratie- en operationeel risico.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- Beleggingsbeleid
- Premiebeleid
- Herverzekeringsbeleid
- Toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De stijging van de duration van de vastrentende waarden heeft verschillende oorzaken.

Valutarisico

Het pensioenfonds voert ultimo 2018 het strategische beleid om niet-euro beleggingen genoteerd in US dollar, Britse pond en Japanse yen volledig af te dekken. Ultimo 2018 is € 33,6 miljoen niet in euro's belegd. Hiervan is € 27,9 miljoen afgedekt. Dit betreffen de beleggingen in US dollar, Britse pond en Japanse yen. Tot en met januari 2018 was tevens de Zwitserse frank afgedekt. De overige valuta zijn niet afgedekt. Op de totale portefeuille betekent dit dat ultimo 2018 een valutarisico wordt gelopen van ongeveer 5%.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, valutarisico en het renterisico. De strategie van het pensioenfonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Prijsrisico

Prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle

wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden afgezwakt door middel van spreiding van de risico's. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden afgedekt voor de toekomst door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Toeslagrisico (actuariële risico's)

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om toeslagen op pensioen en pensioenaanspraken toe te kennen in relatie tot het reglementair vastgestelde prijsindexcijfer voor de toeslag op pensioenen en op het reglementair vastgestelde loonindexcijfer voor de pensioenaanspraken.

De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten) en de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

Ultimo 2018 bedraagt de dekkingsgraad 107,7% (31 december 2017: 113,6%). Dit betekent dat de dekkingsgraad ten opzichte van de dekkingsgraad aan het eind van het vorige verslagjaar gestegen is.

	2018		2017	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden	70.021	16,2	68.677	16,8
(Nominale) pensioenverplichtingen	100.394	17,3	98.365	17,5

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

In 2011 heeft het bestuur besloten te stoppen met de security lending, ondanks het hogere rendement. Er wordt overgestapt op non-lending securities.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende waarden kan het volgende overzicht worden gegeven (exclusief derivaten):

	2018		2017	
AAA	28.947	41,0%	7.350	38,4%
AA	34.830	49,3%	4.794	25,0%
A	2.564	3,6%	2.577	13,5%
BBB	3.680	5,2%	3.590	18,8%
Lager dan BBB	1	0,0%	-	0,0%
Geen rating	661	0,9%	820	4,3%
Totaal	70.683	100,0%	19.131	100,0%

EuroPalms (swapfondsen) worden niet opgenomen in dit overzicht. Het uitstaande bedrag bestaat uit de in bezit zijnde staatsobligaties met een looptijd korter dan een jaar, uit bedrijfsobligaties en uit het cash bedrag bij de KasBank en SSgA.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Gezien de omvang en het draagvlak van het pensioenfonds heeft het fonds de volgende herverzekeringen afgesloten bij ElipsLife:

- Herverzekering van overlijdensrisico's uit hoofde van de reglementaire aanspraken van nabestaanden van de deelnemers aan het fonds.
- Herverzekering van het premievrijstellingsrisico uit hoofde van de reglementaire aanspraken van arbeidsongeschikte deelnemers in het fonds.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Concentratierisico

Grote beleggingsposten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote beleggingspost wordt aangemerkt elke soort die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

Dit betreft per 31 december 2018 de volgende posten:

	2018
Aandelen balanswaarde	
MSCI World Index CTF EQ Funds USD	37.765
Vastrentende waarden Balanswaarde	
SSgA Euro Corporate Bond Index Fund	6.995
SSgA Euro Core treasury Bond Index Fund	10.892
Vanguard 20+ Year Euro Treasury Fund	51.128
Totaal	106.780

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwerking van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Ten behoeve van de afdekking van het valutarisico heeft het pensioenfonds valutaderivaten bij KasBank. Uit hoofde hiervan worden non-cash collateral (zekerheden) uitgewisseld met de KasBank in de vorm van Nederlandse staatsobligaties. Ultimo 2018 is door het pensioenfonds 900.000 stukken van ISIN code NL0010733424 (2% Netherlands 24) ter waarde van € 1.006 beschikbaar gesteld aan KasBank voor de dienstverlening, waarvan ultimo 2018 geen stukken waren gestort als collateral aan KasBank. Ultimo 2018 had KasBank 218.000 stukken van Euroclear Bank Belgium 4,25 O FCE FTB 23 met ISIN code FR0010466938 ter waarde van € 264 beschikbaar gesteld aan het fonds.

Het pensioenfonds heeft korting bedongen op de kosten van het Vanguard fonds. Deze korting wordt door middel van een rebate terugbetaald aan het fonds en meteen opnieuw herbelegd. Ultimo december 2018 waren de rebates die betrekking hebben op het vierde kwartaal 2018 nog niet ontvangen. Deze bedragen tezamen 18.

Alle overige bekende activa en verplichtingen zijn in de balans opgenomen.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, tussen het pensioenfonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met bestuurders

Er worden geen beloningen verstrekt aan de bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en de werkgevers met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- De werkgevers hebben een zorgplicht inzake aanlevering van basisgegevens en het verstrekken van informatie, ongevraagd of op verzoek, aan het pensioenfonds van alle ontwikkelingen binnen de ondernemingen die van invloed kunnen zijn op de pensioenregeling en de toekomstige pensioenverplichtingen
- Betaling van de pensioenpremies aan het pensioenfonds: Naast verplichting tot tijdige betaling van de pensioenpremies zijn er ook procedures ingeval van niet of te late betaling van de pensioenpremies
- De kosten verbonden aan de administratie en het secretariaat van het pensioenfonds worden gedragen door de ondernemingen
- De kosten voor de ambtelijk secretaris zijn in 2017 voor de helft gedragen door de ondernemingen en voor de andere helft door het pensioenfonds. Vanaf 2018 komen deze kosten volledig voor rekening van het pensioenfonds.

- Met uitzondering van 1 werkgeversbestuurder namen in 2017 de overige bestuurders deel aan de pensioenregelingen van het pensioenfonds Ecolab. Er zijn geen afwijkende regelingen afgesproken.

Rekening-courant verhouding Ecolab

Een aantal lopende zaken wordt afgewerkt in rekening-courant verhouding met Ecolab en Nalco. Zowel ultimo 2018 als ultimo 2017 was de stand van het rekening-courant gelijk aan 0.

9. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

De beleggingsopbrengsten worden onderverdeeld in directe en indirecte beleggingsopbrengsten. Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt verstaan de opbrengst zijnde rente en dividenden. Onder indirecte beleggingsopbrengsten verstaat men gerealiseerde- en ongerealiseerde beleggingsresultaten. Hieronder vallen de winsten of verliezen bij verkopen (gerealiseerd) en koersmutaties (ongerealiseerd).

De beleggingsopbrengsten zijn als volgt:

	Directe	Indirecte	2018	Totaal 2017
Aandelen	-	-1.389	-1.389	3.110
Derivaten	-	-2.305	-2.305	3.092
Vastrentenden	-	1.247	1.247	-1.711
Overige	-	-5	-5	-6
Subtotaal beleggingsopbrengsten	-	-2.452	-2.452	4.485
Kosten vermogensbeheer	-308	-	-308	-161
Totaal beleggingsopbrengsten	-308	-2.452	-2.760	4.324

De specificatie van de kosten vermogensbeheer is opgenomen onder toelichting 13, kosten vermogensbeheer.

10. Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Het premie-inkomen betreft, naast de bijdragen van de werkgevers- en werknemerspremie, ook de eventueel ingekomen premie voor het FVP.

Door het pensioenfonds is voor 2018 uitgegaan van een totale pensioenpremie van 39,0% van de pensioengrondslag.

Voor de pensioenregeling geldt een totale premie van 39,0% van de pensioengrondslagsom (uitgaande van een franchise van € 13.344,00 in 2018). De werknemerspremie bedraagt 5,2% van een pensioengrondslagsom die in 2018 gebaseerd is op een franchise € 14.335,00. De overige premie is de werkgeversbijdrage.

Binnen de middelloon regeling geldt een maximaal pensioengevend salaris. Voor 2018 is deze gesteld op € 67.503,00. Voor het meerdere heeft Ecolab BV een regeling afgesloten bij Centraal Beheer/Achmea.

Met ingang van 2018 is de middelloonregeling aangepast aan het nieuwe wettelijke kader voor pensioenfonds. Dat houdt in dat er een pensioenopbouw van het ouderdomspensioen ingaande op 68-jarige leeftijd geldt van 1,875% van de pensioengrondslag.

De ingehouden pensioenpremie is als volgt samengesteld:

	2018	2017
Werkgeversbijdrage pensioenfonds	1.664	1.715
Werknemersbijdrage pensioenfonds	249	288
Totale premie inkomsten	1.913	2.003

Conform de voorschriften van het FTK wordt de kostendeekkende premie bepaald. De kostendeekkende premie is gelijk aan de kosten van opbouw van de actieven, rekening houdend met de aan hen toe te rekenen kosten en solvabiliteitsopslag. Bij de berekening van de gedempte kostendeekkende premie wordt rekening gehouden met een verwachte rendementscurve die overeenkomt met een verwacht rendement van ongeveer 4,2%. Daarbij wordt conform wettelijke voorschriften een opslag voor toekomstige voorwaardelijke toeslagverlening ingerekend ter hoogte van ongeveer 2,2%.

	2018	2017
Kostendeekkende premie	2.232	2.392
Gedempte kostendeekkende premie	1.790	1.890
Feitelijke premie	1.913	2.003

De kostendeekkende premie bedraagt voor 2018 € 2.232. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt € 1.790. De feitelijke premie wordt getoetst aan de gedempte kostendeekkende premie. De feitelijke premie is hoger dan de gedempte kostendeekkende premie en deze komt uit op € 1.913. De feitelijke premie bestaat uit de gedempte premie ter grootte van € 1.790 en een extra premie ter grootte van € 123.

De (gedempte) kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:

	Kostendeekkende premie	Gedempte kostendeekkende premie
Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking	1.624	844
Opslag voor vereist eigen vermogen	283	147
Opslag voor uitvoeringskosten	325	325
Opslag voor voorwaardelijke toeslagverlening	-	474
Totaal	2.232	1.790

11. Overige baten

De overige baten betreffen zowel in 2018 als in 2017 een uitkering van de herverzekeraar ElipsLife inzake deelnemers die in 2018 respectievelijk 2017 arbeidsongeschikt geworden zijn. In beide genoemde jaren betrof dit één deelnemer. Het premievrijstellingsrisico is herverzekerd.

12. Pensioenuitkeringen

De uitkeringen zijn als volgt samengesteld:

	2018	2017
Prepensioenuitkeringen	62	71
Betaalde ZVW wg deel	-	-
Ouderdompensioen	2.024	2.051
Nabestaandenspensioen	344	289
Wezenpensioen	8	10
Totaal uitgekeerde pensioenen	2.438	2.421

De toeslagverlening van de uitkeringen per 1 januari 2019, zoals vastgesteld door het bestuur, bedraagt 0,52% (per 1 januari 2018: 0,06%).

13. Kosten vermogensbeheer

Een deel van de kosten voor vermogensbeheer wordt niet zichtbaar in de jaarrekening. Deze kosten worden namelijk binnen de aandelen- en vastrentendenindexfondsen verrekend. Om toch inzichtelijk te maken wat nu de vermogenskosten zijn worden deze niet zichtbare kosten wél opgenomen in de vermelding van de kosten van vermogensbeheer.

De kosten voor vermogensbeheer zijn onderverdeeld in kosten voor State Street global Advisors (59), voor de KasBank (128), voor advisering Willis Towers Watson (30) en transactiekosten welke voornamelijk betrekking hebben op de verkoop van het PALM-fonds en de aankoop van het Vanguard fonds (92).

De kosten vermogensbeheer kunnen als volgt uitgesplitst worden per type belegging:

	2018	2017
Aandelen	30	27
Vastrentenden	181	104
Liquide middelen	1	-9
Niet in te delen	96	39
Totale kosten vermogensbeheer	308	161

De niet in te delen kosten hebben betrekking op de kosten van Willis Towers Watson inzake de advisering rondom de beleggingen en kosten van KasBank.

14. Pensioenuitvoeringskosten

De overige kosten zijn als volgt samengesteld:

	2018	2017
Kosten certificerend / adviserend actuaris	195	201
Accountantskosten	48	36
Overige kosten	80	50
Kosten visitatie commissie	26	26
Totaal overige kosten	349	313

De uitvoeringskosten zijn onderdeel van de premie die het fonds bij de werkgevers in rekening brengt.

De kosten die gemaakt zijn ten behoeve van de onafhankelijke accountant en actuaris komen volledig voor rekening van het pensioenfonds. De overige kosten van het pensioenfonds zijn gestegen. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat de kosten van de ambtelijk secretaris sinds 1 januari 2017 voor de helft voor rekening van het pensioenfonds komen en sinds 1 januari 2018 volledig. De overige kosten betreffen kosten inzake DNB, AFM, Pensioenregister en Pensioenfederatie, notaris, Kamer van Koophandel en Emanon.

Er zijn geen bestuurskosten voor rekening van het pensioenfonds, omdat deze voor rekening zijn van Ecolab B.V. Derhalve zijn deze kosten niet in de jaarrekening van het pensioenfonds verantwoord.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

De accountantsdiensten zijn uitgevoerd door KPMG Accountants N.V.

Honoraria accountant

Op grond van artikel 382a Titel 9 Boek 2 BW is de vermelding van de honoraria van de accountant als volgt:

	2018	2017
Onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten	44	32
Overige controle opdracht (FVP)	-	-
Fiscale adviesdiensten	-	-
Andere niet-controle diensten	4	4
Totaal honoraria accountant	48	36

Het onderzoek van de jaarrekening omvat zowel de wettelijke controle van de statutaire jaarrekening als de verslagstaten in het kader van de Pensioenwet.

Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever. De hieraan verbonden kosten zijn voor rekening van de werkgever.

Bezoldiging bestuurders

De externe voorzitter wordt door de werkgever ingehuurd. De overige bestuursleden (behalve de vertegenwoordiger van de gepensioneerden) is bij de werkgever in dienst. Het bestuur ontvangt geen bezoldiging van het pensioenfonds.

15. Herverzekering

Gezien de omvang en het draagvlak van het pensioenfonds heeft het fonds de volgende herverzekeringen afgesloten Bij ElipsLife:

- Herverzekering van overlijdensrisico's uit hoofde van de reglementaire aanspraken van nabestaanden van de deelnemers aan het fonds.
- Herverzekering van het premievrijstellingsrisico uit hoofde van de reglementaire aanspraken van arbeidsongeschikte deelnemers in het fonds.

De herverzekering is als volgt samengesteld:

	2018	2017
Herverzekeringspremie	111	122
Resultatendeling	-	-
Totaal herverzekeringspremies	111	122

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

16. Saldo overdracht van rechten

De saldi waarde overdrachten zijn als volgt samengesteld:

	2018	2017
Inkomende waardeoverdrachten	-	-
2018 : 0 overdrachten, 2017 : 0 overdrachten		
Uitgaande waardeoverdrachten	-18	-
2018 : 1 overdrachten, 2017 : 0 overdrachten		
Totaal uitgekeerde pensioenen	18	-

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

Bovengenoemde overdrachten zijn de afgewerkte overdrachten in het betreffende boekjaar.

17. Overige lasten

De overige lasten bestaan uit diverse kleine bedragen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het fonds verkeerde per 31 december 2018 onverminderd in reservetekort. Het bestuur heeft tijdig voor de deadline van 1 april 2019 een update van het herstelplan ingediend. Uit het herstelplan blijkt dat het fonds zonder aanvullende maatregelen (zoals kortingsmaatregelen) binnen de herstelperiode van 10 jaar uit de tekortsituatie komt.

DNB heeft het pensioenfonds op 23 mei 2019 geïnformeerd dat zij instemt met het door het fonds ingediende herstelplan.

Nieuwegein, 21 juni 2019
Stichting Pensioenfonds Ecolab
Het Bestuur

De heer R.J. Hagoort (voorzitter)

De heer A.E. Jenner (secretaris)

De heer S. Goemans

De heer X.R. de Vries

De heer D.P. Lucas

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Alle resultaten, zowel positief als negatief, worden toegevoegd of onttrokken aan de reserves van het pensioenvermogen.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Ecolab te Nieuwegein is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2018.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Ecolab, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 1 miljoen euro. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven 50 duizend euro te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- De technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- De kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- Het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 132 (vereist eigen vermogen) en (tijdelijk) artikel 138 (herstelplan).

Met betrekking tot artikel 138 (herstelplan) merk ik op dat het vereist eigen vermogen – en meer in het bijzonder de component kredietrisico in het vereist eigen vermogen – is toegenomen door de transitie van het EuroPalms fonds bij State Street global Advisors (SSgA) naar een staatsobligatiefonds bij Vanguard. Deze transitie heeft in het boekjaar 2018 plaatsgevonden, maar was reeds meegenomen bij de vaststelling van het vereist eigen vermogen per eind 2017. De transitie was ingegeven door het sluiten van het EuroPalms fonds door SSgA waardoor het pensioenfonds de rente-afdekking elders moest onder brengen. Er was met de transitie door het pensioenfonds geen toename van het vereist eigen vermogen beoogd. Door de uitwerking van de transitie op het vereist eigen vermogen is het pensioenfonds in boekjaar 2018 met de toezichthouder (DNB) in overleg getreden, omdat een doelbewuste verhoging van het risicoprofiel (afgemeten aan het vereist eigen vermogen) in een tekortsituatie op grond van de regelgeving niet is toegestaan. Naar aanleiding van de met de toezichthouder gemaakte afspraken tijdens het overleg, heeft het pensioenfonds een plan van aanpak opgesteld om het vereist eigen vermogen uiterlijk per 1 juli 2019 weer terug te brengen naar het niveau van voor de transitie.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, maar hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Ecolab is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Apeldoorn, 21 juni 2019

drs. J.L.A. Schilder AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Ecolab

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Ecolab per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Pensioenfonds Ecolab ('de Stichting') te Nieuwegein gecontroleerd.

De jaarrekening omvat:

- 1 de balans per 31 december 2018
- 2 de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht over 2018; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

MATERIALITEIT

- Materialiteit van EUR 1,0 miljoen
- 1% van het pensioenvermogen

KERNPUNTEN

- De waardering van technische voorzieningen

GOEDKEUREND OORDEEL

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 1,0 miljoen (2017: EUR 1,0 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2018 (1%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de beleidsdekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 50 duizend rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan State Street Global Advisors, Vanguard en KAS BANK N.V. De pensioenadministratie is uitbesteed aan Ecolab B.V. RiskCo Administrations B.V. is door Ecolab B.V. ingehuurd voor het beheren van de uitkeringsadministratie.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door State Street Global Advisors en KAS BANK N.V. en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Ecolab B.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van State Street Global Advisors en KAS BANK N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402 type II-)rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij de in de ISAE 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2018 en de uitkomsten daarvan.

Daarnaast hebben wij zelfstandig de relevante interne beheersingsmaatregelen bij Ecolab B.V. op effectieve werking getoetst.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten van premiebijdragen en uitkeringen hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

Het kernpunt van onze controle

In het kernpunt van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. Het kernpunt van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormt geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot dit kernpunt bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van het individuele kernpunt moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over dit kernpunt.

De waardering van de technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de marktrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad, vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt in onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting op pagina 44 tot en met 45 de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen. In de toelichting behorende tot de jaarrekening (risicoparagraaf) is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerende actuaaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerende actuaaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerende actuaaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het resultaat in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- De hoofdstukken Profiel tot en met Toetsing naleving Gedragscode over 2018
- Het verslag van het bestuur;
- Financiële paragraaf;
- de overige gegevens; en
- De bijlages 1 tot en met 5.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat; en
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie zoals vereist door Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen het kernpunt van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven dit kernpunt in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amstelveen, 21 juni 2019

KPMG Accountants N.V.

F.M. van den Wildenberg RA

Bijlage 1 - Verzekerden bestand pensioenregeling

Deelnemers	Man	Vrouw	Totaal
1 januari 2018	129	19	148
Toegetreden	0	0	0
Naar gewezen deelnemers	-5	-3	-8
Overleden	0	0	0
Naar ouderdomspensioen	0	-2	-2
Correctie	0	0	0
31 december 2018	124	14	138

Gewezen deelnemers	Mannen	Vrouwen	Totaal
1 januari 2018	216	53	269
Ex-deelnemers	5	3	8
Waarde-overdracht uit	0	-1	-1
Waarde-overdracht intern	0	0	0
Naar ouderdomspensioen	-7	0	-7
Overleden	-1	0	-1
Rechten bij echtscheiding	0	0	0
Correctie dubbel personen van DN	0	0	0
Afkoop	0	-1	-1
Correctie	0	0	0
31 december 2018	213	54	267

Ouderdomspensioen	Mannen	Vrouwen	Totaal
1 januari 2018	106	8	114
Ex-deelnemers	0	2	2
Ex-premievrij	7	0	7
Overleden	-7	0	-7
Rechten bij echtscheiding	0	0	0
Correctie	0	0	0
31 december 2018	106	10	116

Nabestaandenpensioen	Mannen	Vrouwen	Totaal
1 januari 2018	0	33	33
Ex-deelnemers	0	0	0
Ex-ouderdomspensioen	0	4	4
Overleden	0	-1	-1
31 december 2018	0	36	36

Wezenpensioen	Mannen	Vrouwen	Totaal
1 januari 2018	0	3	3
Nieuw	0	0	0
Beëindigd	0	-1	-1
31 december 2018	0	2	2

Tot en met 2015 werd een deelnemer die zowel premievrije als actieve aanspraken had, twee keer meegeteld in de aantallen. Vanaf 2016 is er voor gekozen om elke deelnemer slechts één keer mee te tellen. Dit leidt tot een afname van het aantal gewezen deelnemers met 66 en van het aantal gepensioneerden met 4 primo 2016.

Deelnemers aan de prepensioenregeling

Deelnemers	2018	2017	2016	2015	2014
1 januari 2018	0	0	0	0	0
Naar gewezen deelnemers	0	0	0	0	0
Naar prepensioen	0	0	0	0	0
31 december 2018	0	0	0	0	0

Gewezen deelnemers	2018	2017	2016	2015	2014
1 januari 2018	23	23	24	26	28
Waarde-overdracht uit	0	0	0	0	0
Overlijden	-1	0	0	0	0
Naar prepensioen	-2	0	-1	-2	-2
31 december 2018	20	23	23	24	26

Pre-gepensioneerden	2018	2017	2016	2015	2014
1 januari 2018	3	4	6	7	12
Ex-gewezen deelnemers	2	0	1	2	2
Afkoop	0	0	0	0	-1
Afloop prepensioen	-2	-1	-3	-3	-6
31 december 2018	3	3	4	6	7

Bijlage 2 - Overzicht effecten per 31 december 2018

Naam	Aantal stukken	Koers	Waarde	
Ondergebracht bij de KasBank:				
<u>VASTRENTENDE FONDSEN (Bonds)</u>				
SSgA Euro Corporate Bond Index Fund	480.224,15	14,5656	6.994.752,87	6,49%
SSgA Euro Core Treasury Bond Index Fund	833.814,22	13,0636	10.892.615,50	10,11%
Vanguard 20+ Year Treasury Index Fund	245.953,41	207,8786	51.128.450,54	47,44%
2% Nederland 24 nominale EUR 900.000,-	900.000,00	1,11744	1.005.696	0,93%
			70.021.514,91	64,96%
<u>AANDELENFONDS (Equities)</u>				
MSCI World Index CTF EQ Funds USD	868.959,72	43,45974	37.764.762,06	35,04%
Totaal 31 december 2018			107.786.276,97	100,00%

Bijlage 3 - Algemene ontwikkelingen in de pensioensector in 2018

Waar in het onderstaande gesproken wordt over de Pensioenwet kan in voorkomende gevallen ook de Wet verplichte beroepspensioenregeling aan de orde zijn.

1. Wetgeving

1.1 Pensioenwet en aanverwante regelgeving

Verzamelwet pensioenen 2018

Deze wet is een verzameling van zeer uiteenlopende pensioenzaken. De wet is op 19 december 2017 aangenomen door de Eerste Kamer en treedt op 1 januari 2018 in werking. Hieronder is een opsomming gemaakt van de onderwerpen waar de wetswijzigingen betrekking op hebben die in deze verzamelwet zijn opgenomen:

- Uitvoeringsreglement gesloten fondsen en het algemeen pensioenfonds;
- Elektronische informatieverstrekking;
- Periodieke vaste stijging variabele pensioenuitkering;
- Uitbreiden spreidingstermijn bij de variabele uitkering van 5 naar 10 jaar;
- Voorwaardelijkheidsverklaring;
- Raad van toezicht ondernemingspensioenfondsen;
- Verduidelijken aantal meetmomenten beleidsdekkingsgraad;
- Overgangsrecht website verplichting;
- Bevoegdheid tot waardeoverdracht bij «herkansing»;
- Procedure wijziging beroepspensioenregeling;
- Beroepsrecht verantwoordingsorgaan beroepspensioenfondsen.
- Verplichte bewaarplicht pensioengegevens voor pensioenuitvoerders.

Verzamelwet Pensioenen 2019

Deze wet is een verzameling van zeer uiteenlopende pensioenzaken. De wet is op 11 december 2018 aangenomen door de Eerste Kamer en treedt op 1 januari 2019 in werking. Hieronder is een opsomming gemaakt van de onderwerpen waar de wetswijzigingen betrekking op hebben die in deze verzamelwet zijn opgenomen:

- Automatische waardeoverdracht en afkoop van hele kleine pensioenen;
- Gegevenslevering DNB;
- Overbruggingspensioen;
- Medezeggenschap kleine ondernemingen;
- Premiebetaling op basis van feitelijk verloonde bedragen per maand.

Verder wordt middels deze verzamelwet nader geëxpliciteerd dat het bestuur altijd verantwoordelijk blijft voor vermogensbeheer, ook al is dat uitbesteed.

Waardeoverdracht

De 25-jaarsrente per 30 september 2018 is gelijk aan 1,577%. Deze rente is bepalend voor de wettelijke tarieven bij individuele waardeoverdrachten in 2019. Deze rente is circa 0,07%-punt gedaald ten opzichte van 2018. Werkgevers en fondsen kunnen hierdoor bij een uitgaande waardeoverdracht geconfronteerd worden met een negatief resultaat. Een werkgever hoeft echter niet mee te werken aan een individuele waardeoverdracht indien de bijbetalingslast groter is dan € 15 en groter dan 10% van de overdrachtswaarde.

Op 1 maart 2018 is de Wet waardeoverdracht klein pensioen gedeeltelijk in werking getreden. De bepalingen die betrekking hebben op de automatische waardeoverdracht van hele kleine pensioenen en het laten vervallen van hele kleine aanspraken treden in werking per 1 januari 2019. Dit uitstel is toegepast, omdat de pensioensector tijd nodig had om zich voor te bereiden op de automatische waardeoverdrachten.

Deze wet vervangt het huidige recht van de pensioenuitvoerder tot afkoop van een klein pensioen naar het recht van de pensioenuitvoerder tot waardeoverdracht van een klein pensioen.

Het recht op afkoop klein pensioen blijft in twee gevallen mogelijk:

1. Indien de gepensioneerde instemt met afkoop;
2. Bestaande kleine pensioenen (voor datum inwerkingtreding wet) mogen worden afgekocht bij einde deelneming of pensioeningang. Wel heeft de gewezen deelnemer of gepensioneerde de mogelijkheid om bezwaar te maken.

Hele kleine pensioenaanspraken van maximaal € 2,00 per jaar vervallen van rechtswege bij einde deelneming (tenzij er sprake is van verhuizing naar een andere lidstaat).

Uniforme Rekenmethodiek (URM)

In 2018 zijn ministeriële regelingen gepubliceerd met de uniforme rekenmethodiek (URM) die gebruikt moet worden voor het berekenen van de scenario's van het te bereiken pensioen. Deze scenario's moeten worden getoond op Mijnpensioenoverzicht.nl vanaf 30 september 2019 en op het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) dat in 2020 wordt verstuurd. In deze regelingen zijn drie rekenmethoden omschreven: de generieke methode, rekenmethode 1 en rekenmethode 2.

Het tonen van verschillende uitkomsten van het pensioen met behulp van scenariobedragen helpt om de risico's individueel inzichtelijk en voor de deelnemer relevant te maken. De Pensioenwet schrijft daarom voor dat pensioenuitvoerders de indicatie van het pensioen voor de deelnemer inzichtelijk maken in drie pensioenbedragen, gebaseerd op een optimistisch, verwacht en pessimistisch scenario. Deze rekenmethodieken zijn zowel van belang voor de communicatie van pensioenuitvoerders als voor de vaststelling van de risicohouding bij premieovereenkomsten, premiereregelingen en variabele uitkeringen. De scenariobedragen houden niet alleen rekening met de door de pensioenuitvoerder toekomstig te verlenen toeslagen en eventuele kortingen maar ook met de toekomstige inflatie in de scenario's.

De generieke rekenmethode is een rekenmethode voor alle soorten pensioenovereenkomsten. Rekenmethode 1 en 2 zijn niet toepasbaar voor premieovereenkomsten. De pensioenuitvoerder kiest de rekenmethode die passend is gegeven de kenmerken van de pensioenuitvoerder en de pensioenregelingen die worden uitgevoerd.

1.2 Overige wet- en regelgeving

Fiscale kader pensioen

In hoofdlijnen ziet het fiscale kader er per 1 januari 2018 (en 2019) als volgt uit:

- Middelloonregelingen: maximaal opbouwpercentage ouderdomspensioen van 1,875% bij een pensioenleeftijd van 68 jaar;
- Eindloonregelingen: maximaal opbouwpercentage ouderdomspensioen van 1,657% bij een pensioenleeftijd van 68 jaar;
- Het pensioengevend inkomen is in 2018 gemaximeerd op € 105.075,00 (2019: € 107.593,00);
- De minimale franchise in een eindloonregeling is per 1 januari 2018 € 15.099 (2019: € 15.599,00);
- De minimale franchise in een beschikbare premiereregeling en een middelloonregeling is per 1 januari 2018 € 13.344,00 (2019: € 13.785,00).

Vanaf 2012 is in de wet vastgelegd dat de verhoging van de AOW-leeftijd en de pensioenrichtleeftijd in pensioenregelingen gekoppeld is aan de levensverwachting. Bij een toenemende levensverwachting worden de pensioen(richt)leeftijden automatisch verhoogd zonder dat daar een besluit van de overheid voor nodig is. Uit nieuwe inzichten van het CBS over de gemiddelde levensverwachting van 65-jarigen volgt dat:

- De AOW-leeftijd stijgt per 1 januari 2022 van 67 jaar naar 67 jaar en 3 maanden. Tevens is bekend gemaakt dat in 2023 en 2024 de AOW-leeftijd niet zal stijgen;
- De pensioenrichtleeftijd in pensioenregelingen is per 1 januari 2018 toegenomen van 67 jaar naar 68 jaar. In 2019 en 2020 blijft de pensioenrichtleeftijd 68 jaar.

De stijging van de fiscale pensioenleeftijd naar 68 jaar heeft vanaf 1 januari 2018 onder andere de volgende gevolgen gehad:

- Doordat de jaarlijkse pensioenopbouw (in een middel- of eindloonregeling) een hogere ingangleeftijd heeft gekregen, daalde de waarde van de jaarlijkse pensioenopbouw en daarmee de kostendeekkende premie. De fiscaal maximale opbouwpercentages zijn niet gewijzigd;
- De fiscaal maximale premiepercentages in de beschikbare premiestaffels zijn vanaf 1-1-2018 wèl gedaald door de stijging van de pensioenleeftijd.

Publicatie inzake staffelbesluit

Op 10 december 2018 is het staffelbesluit pensioenen geactualiseerd. In het besluit zijn nieuwe staffels voor de nettopensioenregeling opgenomen, die vanaf 1 januari 2019 van kracht zijn. Deze aanpassing (van 0,1%-punt) is in verband met de aanpassing van de nettofactor voor het berekenen van de premiepercentages voor nettopensioen. De nettofactor is gedaald doordat het belastingtarief in de hoogste belastingschijf in 2019 ook is gedaald. Verder is in het geactualiseerde staffelbesluit voor de nettopensioen staffel een inhaalbaarheid voor niet-gebruikte premieruimte toegevoegd.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Vanaf 25 mei 2018 is de AVG van toepassing en moeten pensioenfondsen deze verordening naleven bij het verwerken van persoonsgegevens. Vanaf die datum geldt in de hele EU dezelfde privacywetgeving.

De AVG versterkt de privacy-rechten van alle EU-burgers en daarmee ook van pensioen- en aanspraakgerechtigden evenals van leden van besturen en organen van pensioenfondsen in Nederland. Elke betrokkene krijgt het recht om zijn persoonsgegevens op te vragen bij het fonds, te corrigeren of te laten verwijderen, het recht om zijn persoonsgegevens elektronisch over te laten dragen (data portabiliteit) en het recht om een klacht in te dienen bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Uit de AVG volgen voor pensioenfondsen de volgende verplichtingen:

1. Opstellen privacy beleid;
2. Opstellen verwerkingsregister;
3. Zorgen voor sluitend systeem verwerkersovereenkomsten;
4. Opstellen gegevensbeschermingseffectbeoordeling (DPIA);
5. Aanwijzen Functionaris Gegevensbescherming (FG);
6. Melding datalekken;
7. Naleving AVG.

Introductie sleutelfuncties bij pensioenfondsen

Op 13 januari 2017 is de Europese IORP II richtlijn in werking getreden. Deze richtlijn moet door pensioenfondsen uiterlijk op 13 januari 2019 geïmplementeerd zijn. Het doel van de richtlijn is het bevorderen van de verdere ontwikkeling van de 2^e pijler pensioen in de EU.

In verband met de implementatie van de IORP II richtlijn moet een pensioenfonds over de volgende drie sleutelfuncties beschikken:

- De risicomanagement functie;
- De actuariële functie;
- De interne audit functie.

Bij de inrichting mag rekening worden gehouden met de omvang en interne organisatie van het pensioenfonds, en met de omvang, de aard en de complexiteit van de werkzaamheden van het

pensioenfonds. Het identificeren van de sleutelfuncties mag niet tot al te belastende vereisten voor een pensioenfonds leiden.

Er dient onderscheid gemaakt te worden tussen:

- De personen die sleutelfuncties vervullen: diegenen die betrokken zijn bij de uitvoering van de sleutelfuncties;
- De houders van een sleutelfunctie: diegenen die eindverantwoordelijk zijn voor de uitoefening van de taken die vallen onder een sleutelfunctie.

Houders van sleutelfuncties rapporteren materiële bevindingen en aanbevelingen aan het bestuur:

- Als de houder van een sleutelfunctie ook bestuurslid is, moeten materiële bevindingen en aanbevelingen ook aan de Raad van Toezicht of de visitatiecommissie gerapporteerd worden;
- Als het bestuur geen afdoende maatregelen treft, is de houder van de sleutelfunctie verplicht hiervan melding te doen bij DNB.

Andere wijzigingen IORP II Richtlijn

- Uitbreiding informatieverplichtingen pensioenuitvoerders;
- Nadere regelgeving openbaarmaking sancties en maatregelen door DNB.

2. Financiële positie pensioenfonds

Dekkingsgraad pensioenfonds

De gemiddelde dekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfonds is over heel 2018 gedaald van 108% naar 104%. De beleidsdekkingsgraad voor een gemiddeld pensioenfonds, gebaseerd op de gemiddelde dekkingsgraad van de afgelopen twaalf maanden, steeg in 2018 van 106% naar 108%. Deze eindstand voor 2018 is hoger dan het gemiddelde wettelijke vereiste minimum van 104,3%. De verwachting is echter dat een aantal fondsen het jaar toch afsluit met een dekkingstekort. Mogelijke kortingen per jaareinde 2019 en 2020 zijn daardoor een realistisch scenario.

Onrustig jaar vol tegenvallers op de beurs

De aandelenbeurzen sloten 2018 af met een verlies van ruim 5%. Met name de laatste drie maanden van 2018 zorgde voor dit verlies. De rente bleef laag en daalde zelfs in december nog verder.

De beurskoersen kwamen in 2018 telkens onder druk te staan, onder andere door de handelsoorlog tussen de Verenigde Staten (VS) enerzijds en China, Canada en Europa anderzijds. Ook de politieke situatie tussen de VS en Noord-Korea zorgde voor onzekerheid.

Daarnaast waren er zorgen over de economische groeiverwachtingen. Beleggers waren het gehele jaar erg nerveus en op zoek naar triggers die het einde aan de lange periode van stijgende aandelenbeurzen zouden kunnen verstoren. In Europa speelde het Brexit-akkoord en de situatie rond de nieuwe begroting in Italië een grote rol. De Europese Centrale Bank besloot om het opkoopprogramma in 2019 af te bouwen, maar vooralsnog is de rente nog op een erg laag niveau. Met name het laatste kwartaal van 2018 zorgde onder beleggers voor teleurstelling en een zeer volatiele markt door een flinke daling van de olieprijs, de verhoging van de rente in de VS en de kritische uitlatingen van president Trump op het beleid van de FED.

De swaprente bleef in 2018 laag en daalde zelfs verder in de laatste maand. Hierbij speelt mee dat de Ultimate Forward Rate (UFR) in 2018 daalde van 2,6% naar 2,3%. Door die daling moeten voor de lange looptijden hogere verplichtingen worden aangehouden, wat de daling van de verplichtingen op de kortere looptijden teniet heeft gedaan. De UFR betekent dat pensioenfonds voor langlopende verplichtingen mogen uitgaan van een hogere rente dan de marktrente. Inmiddels is het verschil tussen de marktrente en de UFR flink teruggelopen.

Per saldo hebben de aandelenbeurzen het jaar 2018 met een verlies van ruim 5% afgesloten. Dit hing wel af van het al dan niet afdekken van de Amerikaanse dollar en Japanse Yen, die stegen 4,5% respectievelijk 13% ten opzichte van de euro. De ontwikkelingen op de aandelenbeurzen zorgden voor gebrek aan herstel bij de pensioenfondsen. In tegenstelling tot de aandelenportefeuille behield de vastgoedportefeuille zijn waarde. De vastrentende waardenportefeuille nam met 0,5% rendement iets toe in waarde. De stijging was vooral te danken aan de lange staatsobligaties en hypotheeklen.

De enige meevaller die de pensioenfondsen in 2018 konden inrekenen, was de overgang naar een nieuwe sterftetafel. Het gaat om de prognosetafel zoals het Actuarieel Genootschap die in september 2018 heeft gepubliceerd. De verwachting is dat alle fondsen per jaareinde 2018 zijn overgegaan naar deze tafel. De impact is een verbetering van de dekkingsgraad met gemiddeld 1%.

3. Overige ontwikkelingen

Stagning nieuwe pensioenstelsel

In 2017 is het Regeerakkoord van kabinet Rutte III tot stand gekomen. Het streven in het Regeerakkoord was om begin 2018 op hoofdlijnen overeenstemming te hebben over de nadere invulling en in 2020 zou wetgeving afgerond zijn zodat de implementatiefase kan starten.

Op 4 april 2018 heeft Minister Koolmees een brief gestuurd naar de Tweede Kamer waarin hij aangeeft dat (aanvullend) pensioen in de eerste plaats een arbeidsvoorwaarde is en daarom spelen sociale partners een belangrijke rol bij de totstandkoming van een nieuw pensioenstelsel. Voor de Minister blijven het afschaffen van de doorsneesystematiek en een meer persoonlijk pensioenvermogen gecombineerd met het behoud van collectieve risicodeling belangrijke uitgangspunten voor het nieuwe pensioenstelsel.

Op 21 november 2018 heeft Minister Koolmees de Tweede Kamer geïnformeerd over het feit dat er geen akkoord is ontstaan over de vernieuwing van het pensioenstelsel. Er is een aantal maanden intensief gesproken tussen kabinet en sociale partners. Deze gesprekken hebben echter niet tot overeenstemming geleid. Het kabinet beraadt zich op het vervolgproces, aangezien de urgentie om het pensioenstelsel te vernieuwen onverminderd groot blijft.

Toezicht

Het toezicht van de AFM is risico gestuurd. Dat betekent dat de AFM een risicoanalyse van de markt maakt en op basis daarvan de thema's in het toezicht kiest. De AFM stelt hierbij de volgende drie prioriteiten:

- Het verkleinen van de ongewenste risico's in de financiële markten door regulier en thematisch toezicht;
- Het versterken en vernieuwen van het toezicht door gericht te investeren in technologie en methodieken;
- Het vergroten van de effectiviteit, efficiency en wendbaarheid van de organisatie van de AFM.

Voor 2018 had de AFM voor de afdeling Pensioen en Verzekeren de volgende projectmatige activiteiten gepland. Het hoofdthema was: Tegenvallende financiële positie na pensionering.

- Analyse van derde pijler producten;
- Beïnvloeding n.a.v. de uitkomsten van het pilotonderzoek dat in 2017 is uitgevoerd naar de kwaliteit van pensioenadvies aan werkgevers en, indien nodig, nader onderzoek;
- Onderzoek naar de mate waarin bij de uitvoering van beschikbare premieregelingen het belang van de klant centraal staat, zowel in de informatieverstrekking, de productontwikkeling en de wijze waarop deelnemers worden begeleid bij het maken van een keuze voor een vaste of variabele uitkering;
- Onderzoek naar duidelijke, evenwichtige en correcte informatie inzake (overheid)pensioen;
- Bevorderen dat consumenten meer inzicht krijgen in hun financiële situatie na pensionering;

- Bevorderen dat het perspectief van de consument/deelnemer voldoende wordt betrokken in discussie over een nieuw pensioenstelsel.

Voor 2019 heeft AFM de volgende speerpunten vastgesteld:

- Toezicht op nieuwe partijen en markten door Brexit;
- Voorkomen van onverantwoord gebruik van technologie en data;
- Aanpak van niet-passende financiële producten;
- Aandacht voor duurzaamheid in de financiële sector;
- Aanpak van marktrisico's in de kapitaalmarkten;
- Duurzame verbetering van de kwaliteit van accountantscontroles;
- Tegengaan van witwassen en andere financieel-economische criminaliteit.

Toezichthouder DNB heeft zich voor 2018 gericht op de volgende toezichtthema's voor pensioenfondsen:

- Evenwichtige financiële keuzes dragen bij aan vertrouwen
Een evenwichtige en op lange termijn houdbare financiële opzet van pensioenfondsen is van belang om verwachtingen van deelnemers waar te maken en het vertrouwen te behouden;
- Toekomstgerichtheid
De grote veranderingen die in de omgeving van de pensioenfondsen plaatsvinden, maakt de noodzaak voor fondsen urgent om zich te focussen op de lange termijn;
- Beheerste pensioenuitvoering in een digitaliserende omgeving
Een robuust digitaal administratiesysteem is essentieel voor pensioenfondsen;
- Klaar voor IORP II
In 2019 zal de Europese richtlijn IORP II worden geïmplementeerd in nationale wetgeving. Onderdeel van IORP II zijn de concrete eisen aan de inrichting van de risicomanagementfunctie en sleutelfuncties.

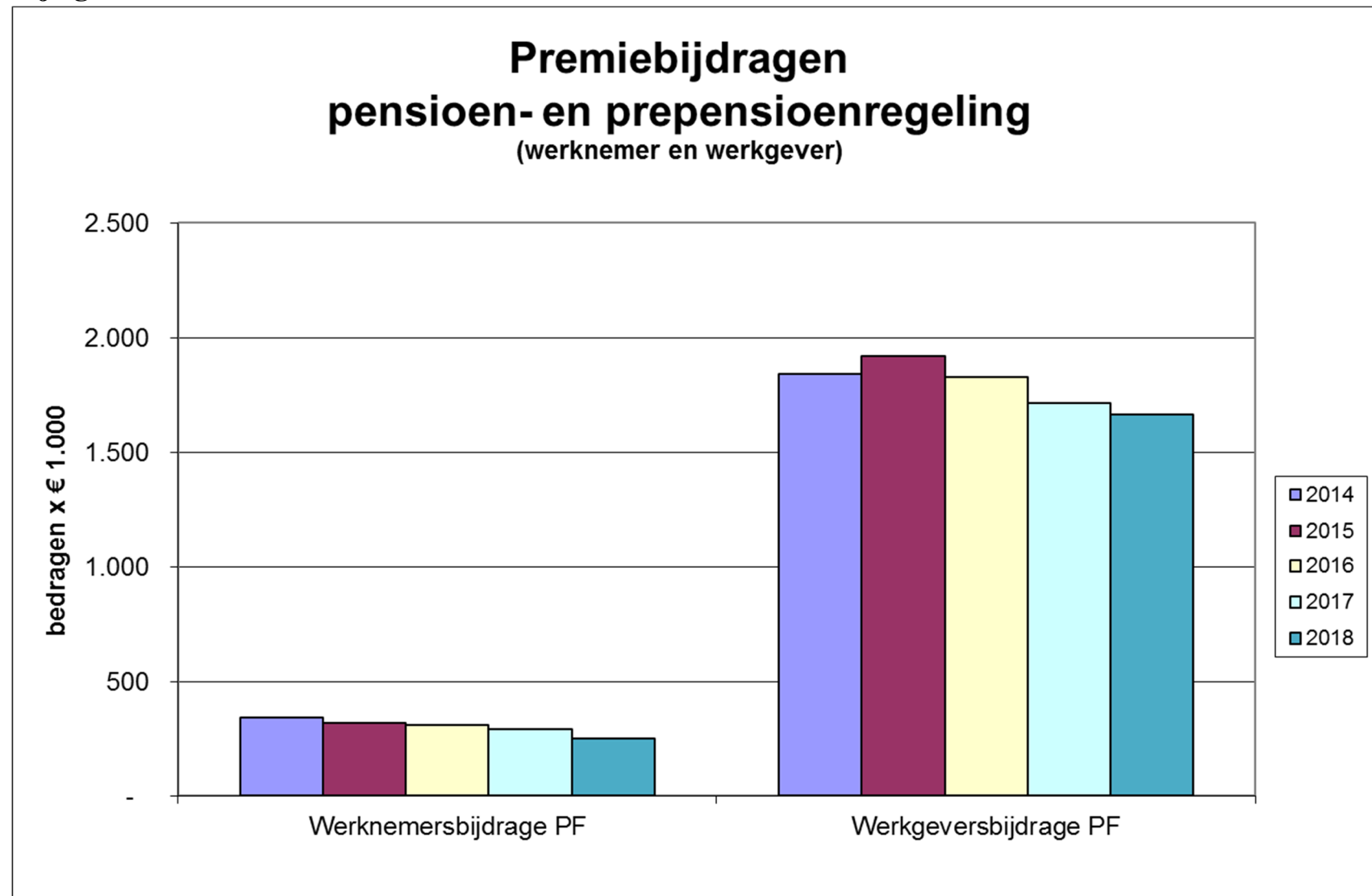
DNB heeft ook de "Visie op Toezicht 2018-2022" gepubliceerd. In deze visie zet DNB de koers uit voor het toezicht voor de komende jaren en staan de volgende drie sector overstijgende speerpunten centraal:

- DNB speelt in op technologische vernieuwing;
- DNB stuurt op toekomstgerichtheid en duurzaamheid;
- DNB is streng op financieel-economische criminaliteit.

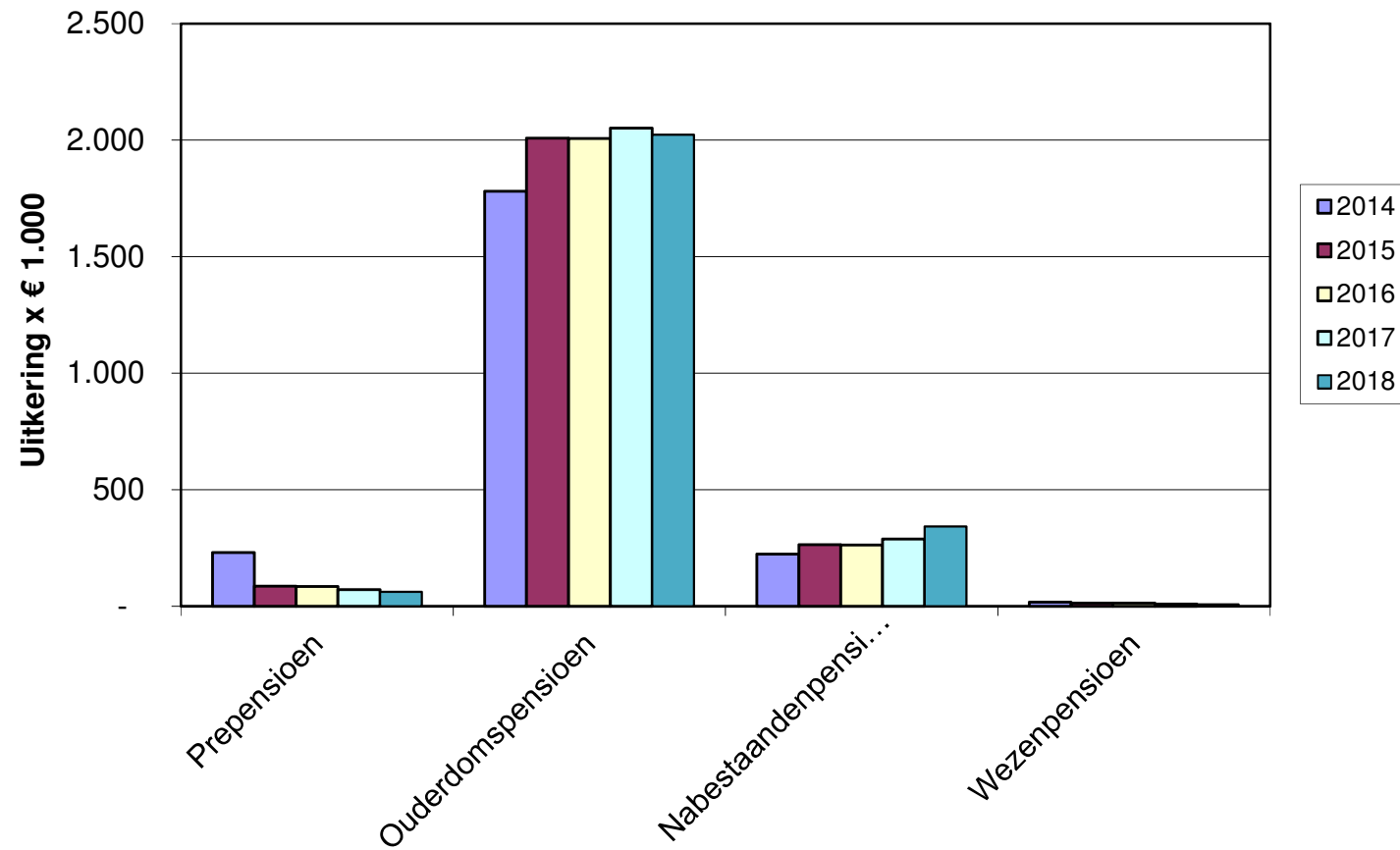
Voor 2019 heeft DNB de volgende speerpunten:

- Politieke onzekerheid (vooral i.v.m. Brexit);
- Verandervermogen (meebewegen met veranderende marktomstandigheden);
- Cyberaanvallen en IT-disrupties;
- Financieel-economische criminaliteit;
- Herbeprijzing van risico en veranderende yield curve;
- Kwetsbaarheden op de vastgoedmarkten.

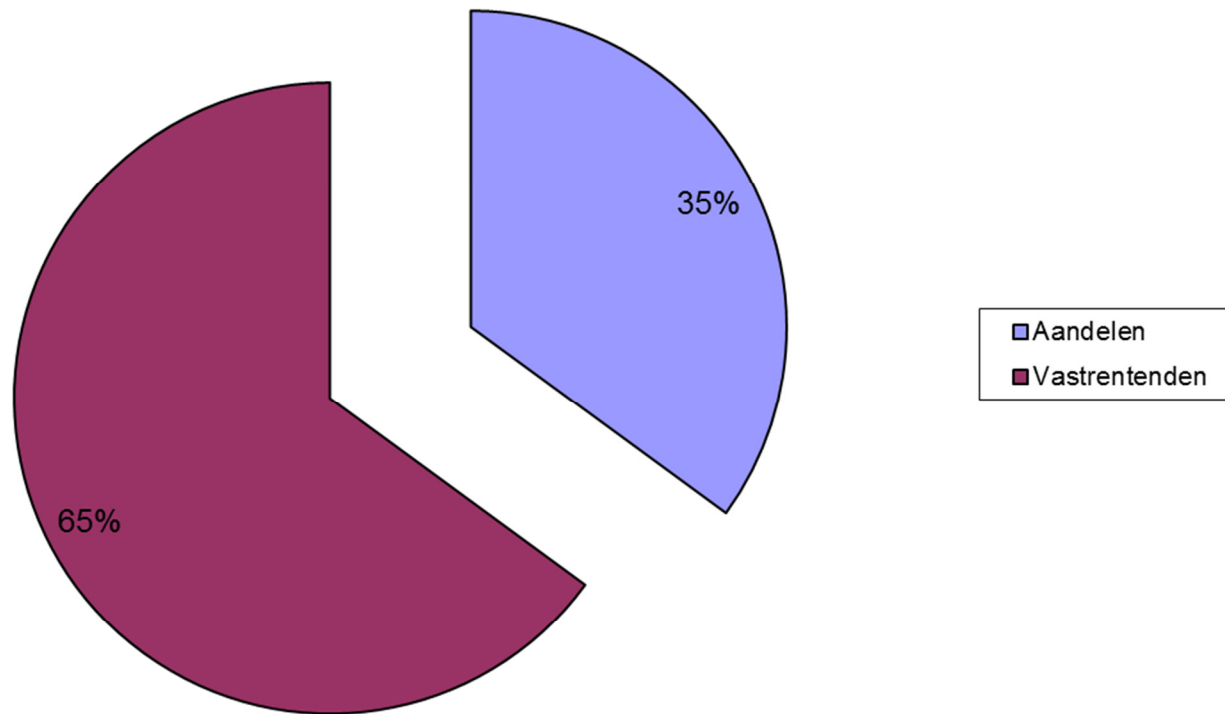
Bijlage 4 - Grafieken

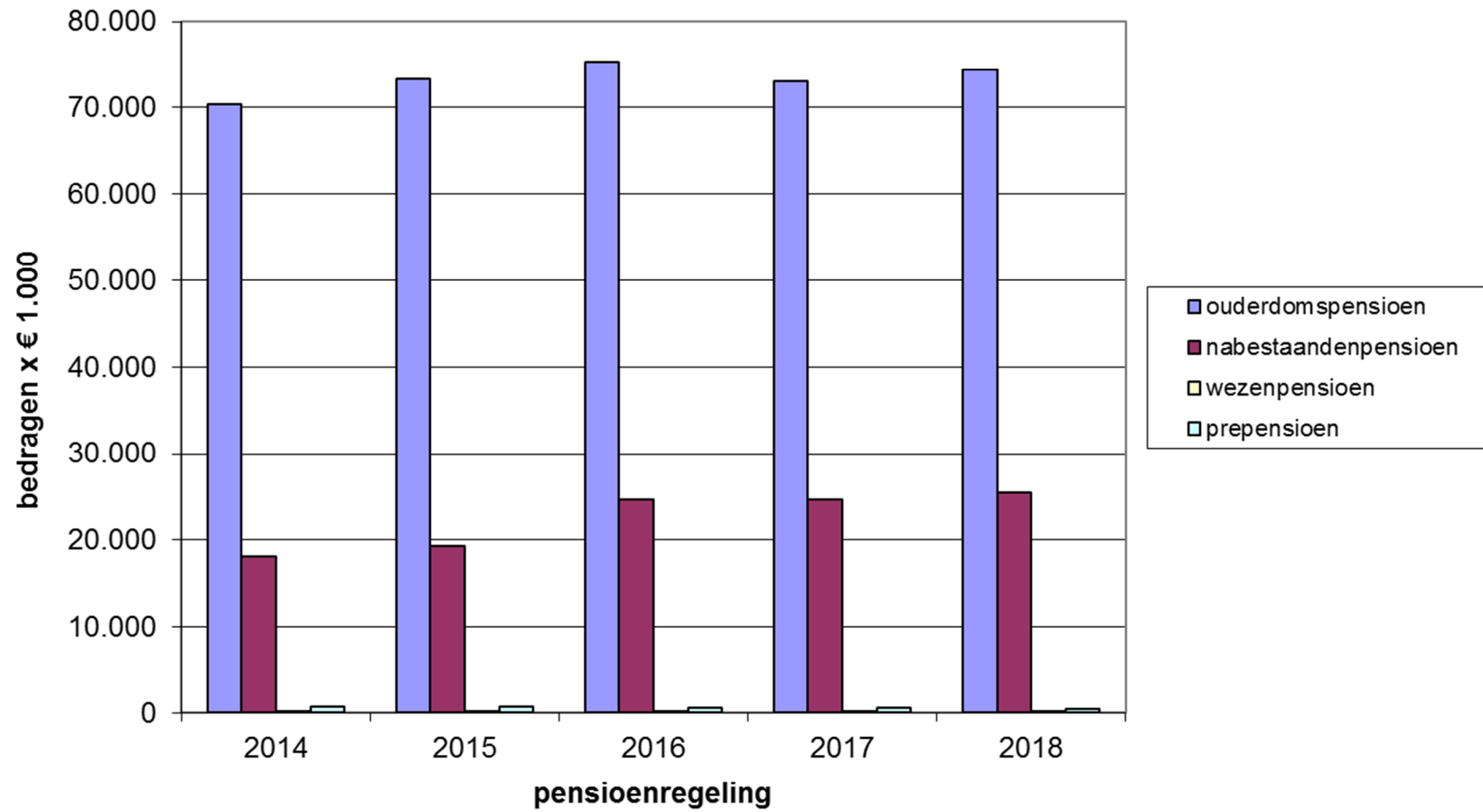
Pensioenuitkeringen

Verdeling beleggingen

Grootte en samenstelling pensioenverplichting

Bijlage 5 - Nevenfuncties (aspirant) bestuursleden

De heer Hagoort is Principal consultant bij Aon.

De overige bestuursleden bekleden geen nevenfuncties.